

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

Διπλωματική Εργασία

**Κρατικός Καπιταλισμός και Ενεργειακός Ανταγωνισμός:
Η Περίπτωση της Ρωσίας και της Σαουδικής Αραβίας.**

Χολέβα Αλεξάνδρα

Πειραιάς

Οκτώβριος 2012

Στους ανθρώπους που πάντα στηρίζουν εμένα και τα όνειρα μου
και μου δίνουν την δύναμη να τα πραγματοποιήσω,
τους υπέροχους γονείς μου και τον αδελφό μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: GAZPROM	35
4.1.Gazprom.....	35
4.2.Ιστορικά-Τα πρώτα χρόνια.....	37
4.3.Gazprom και Ευρώπη.....	38
4.4.Στρατηγική Gazprom.....	46
4.5.Στρατηγικά Σχέδια Gazprom.....	47
4.6.Αξιοποίηση των πόρων της Αρκτικής από την Ρωσία.....	51
4.7.Ανάπτυξη Συστήματος Μεταφοράς Φ.Α. στην Ρωσία.....	52
4.8.Υγροποιημένο Φ.Α.....	54
4.9.Αξιοποίηση και Εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην Κεντρ.Ασία.....	55
4.10.Επέκταση Κεντρ.Ασίας-Το κεντρικό σύστημα μεταφοράς Φ.Α.(CAC).....	59
4.11.Κατασκευή Pre-Caspian αγωγού αερίου.....	59
4.12.Ανάπτυξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο εξωτερικό.....	59
4.13.Nord Stream και South Stream αγωγού Φ.Α.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ:ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	66
5.1.Saudi Aramco.....	66
5.2.Ιστορική Αναδρομή.....	68
✚ 1930-Προέλευση.....	68
✚ 1940-Θεμέλια.....	71
✚ 1950-Ορμή.....	74
✚ 1960-Ανάπτυξη.....	76
✚ 1970-Εξέλιξη.....	78
✚ 1980-Μετασηματισμός.....	80
✚ 1990-Ο Παγκόσμιος Ρόλος.....	84
✚ 2000-Επιτεύγματα.....	87
✚ 2010-Αναδυόμενη Πρόκληση.....	90
5.3.Διαμορφώνοντας το μέλλον.....	91
5.4.Στρατηγική πρόθεση της εταιρείας.....	91

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΛΥΤΑΡΧΙΑΣ ΡΩΣΙΑΣ-Η.Α.Ε.....	93
6.1. Πατρική Απολυταρχία.....	93
6.2. Φυλετική Απολυταρχία.....	97
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	103
ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ.....	104
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	106

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Ευχαριστίες

Με το πέρας της διπλωματικής μου εργασίας αλλά και της διαδρομής μου στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς ως μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, νιώθω την ανάγκη να εκφρασώ τις ευχαριστίες μου και την βαθύτατη εκτίμηση μου προς το πρόσωπο όλων των διδασκόντων καθηγητών με τους οποίους ήρθα σε επαφή. Τους ευχαριστώ για τα πολύτιμα εφόδια και γνώση την οποία τόσο απλόχερα μου προσέφεραν αλλά και την παρουσία τους δίπλα μου καθόλη την διάρκεια των σπουδών μου.

Επιπλέον, θέλω να ευχαριστήσω ξεχωριστά τα δύο μέλη της τριμελούς επιτροπής μου τον κ.Φαραντούρη και τον κ.Λιαρόπουλο.

Ιδιαίτερως όμως θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ.Αθανάσιο Πλατια, έναν άνθρωπο ο οποίος πέραν από το άριστο ακαδημαϊκό του υπόβαθρο,την γνώση και την εμπειρία, τα οποία μου προσέφερε, διακρίνεται και από ήθος, ποιότητα και ευγένεια τα οποία τον χαρακτηρίζουν ως έναν καθηγητή τον οποίον είναι μεγάλη μου τιμή που γνώρισα και διδάχτηκα από αυτόν. Τον ευχαριστώ πολύ για όλα.

Κρατικός Καπιταλισμός και Ενεργειακός Ανταγωνισμός:

Η περίπτωση της Ρωσίας και της Σαουδικής Αραβίας

Σημαντικοί Όροι: Διεθνές Περιβάλλον, Παγκοσμιοποίηση, Καπιταλισμός, Κρατικός Καπιταλισμός, Κρατικά Επενδυτικά Ταμεία (Sovereign Wealth Funds), Ενέργεια, Ενεργειακός Ανταγωνισμός, Στρατηγική Ενεργειακών Επιχειρήσεων, Πατριαρχική Αυτοκρατορία, Φυλετική Αυτοκρατορία.

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε την έννοια του κρατικού καπιταλισμού και πως αυτός επιδρά και καθορίζει τις κοινωνίες τις οποίες υιοθετείται. Θα αναφερθούμε στα Κρατικά Επενδυτικά Ταμεία, ένα σημαντικό κρατικό εργαλείο το οποίο τα τελευταία χρόνια παρά την μεγάλη ύφεση την οποία διανύουμε τα κέρδη τους εκτοξεύονται στα ύψη, κάτι το οποίο μας βοηθάει να αντιληφθούμε ότι εισερχόμαστε σε μία νέα τάξη πραγμάτων.

Μελέτωντας δυο από τις μεγαλύτερες ενεργειακές εταιρείες του κόσμου, την Gazprom της Ρωσίας και την Saudi Aramco της Σαουδικής Αραβίας, θα δούμε πως αυτές λειτουργούν όχι μόνο ως μεγάλες κερδοφόρες επιχειρήσεις αλλά και ως μοχλός μέσων επίτευξης στόχων και σκοπών της εξωτερικής πολιτικής της χώρας στην οποία ανήκουν, καθώς και ως μέσο προώθησης των εθνικών συμφερόντων των χωρών αυτών. Η Ρωσία είναι πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα. Θα δούμε την πορεία μέσα στα χρόνια των δύο αυτών εταιρειών και αναφερθούμε στην στρατηγική την οποία ακολουθούν και οι δύο εταιρείες ξεχωριστά.

Τέλος θα κάνουμε μία σύγκριση της μορφής του κρατικού καπιταλισμού που υιοθετούν αυτές οι δύο χώρες, δύο διαφορετικές όψεις του ίδιου νομίσματος στην ουσία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου καλλιέργησε ελπίδα και αισιοδοξία για το μέλλον των σχέσεων μεταξύ των κρατών. Μετά την κατάρρευση του διπολισμού μεταξύ των Η.Π.Α. και της Ε.Σ.Σ.Δ., οι θιασώτες του φιλελευθερισμού υποστήριζαν ότι με την υιοθέτηση κοινού πολιτικού καθεστώτος δηλαδή την δημοκρατία, την παγκοσμιοποίηση και την οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών, ο κόσμος θα οδηγούνταν σε σταθερότητα και συνεργασία.

Κάτι το οποίο η θεωρία του ρεαλισμού δεν συμμερίζεται. Ένα από τα σημαντικότερα παζλ στη διεθνή πολιτική μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου ήταν αν η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης σηματοδότησε επίσης την αποτελεσματική διακοπή της γεωπολιτικής, τουλάχιστον σε παγκόσμια βάση. Η απάντηση των ρεαλιστών στο ερώτημα ήταν αρνητική. Ο Kenneth Waltz για παράδειγμα, προέβλεψε ότι η Γερμανία και η Ιαπωνία θα εξελιχθούν σε μεγάλες δυνάμεις οπλισμένες με πυρηνικά όπλα και ότι η μονοπολική δομή της παγκόσμιας πολιτικής που παράγεται από την έκλειψη της ένωσης της Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας (ΕΣΣΔ) θα αποδειχθεί πρόσκαιρο φαινόμενο. Όπως αναφέρει τα υπόλοιπα κράτη θα αρχίσουν να εξισορροπούν εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών: με την πάροδο του χρόνου μη ισορροπημένες δυνάμεις θα πρέπει να ελέγχονται από τις απαντήσεις των ασθενέστερων, που σωστά ή όχι, θα υπερέχουν. Το άναρχο διεθνές σύστημα, η ανασφάλεια των κρατών, ελλείψει ενός απόλυτου ηγεμόνα και ρυθμιστή του διεθνούς συστήματος οδηγεί τα κράτη σε ένα αέναο κυνήγι μεγιστοποίησης της ισχύος τους.

Τα κράτη ως κύριοι «δρώντες» του διεθνούς συστήματος προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν την ισχύ τους για να κατοχυρώσουν την ασφάλεια και την επιβίωσή τους. Λέγοντας ισχύ, αναφερόμαστε στην στρατιωτική ισχύ και στον πλούτο. Άρα, στρατιωτική ισχύς και πλούτος είναι 2 έννοιες αλληλένδετες για ένα κράτος, η μία συμπληρώνει την άλλη, και όχι η ύπαρξη της μίας να δρα ακυρωτικά για την άλλη. Αυτό οδηγεί τα κράτη να λειτουργούν με σκοπό να προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν την ισχύ τους εις βάρος των άλλων κρατών. Δημιουργούνται λοιπόν μεταξύ των κρατών σχέσεις καθαρά ανταγωνιστικές και συγκρουσιακές. Η σύγκρουση αυτή που προκύπτει μπορεί να γίνεται με όπλα, μπορεί όμως να έχει και άλλη μορφή, να γίνεται μέσω του εμπορίου. Κατά την διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου όταν αναφερόμασταν σε ισχύ εννοούσαμε στρατιωτική ισχύ, μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου πλέον αναφερόμαστε σε οικονομική ισχύ.¹

Στην εποχή της γεωοικονομίας το επενδύόμενο βιομηχανικό κεφάλαιο που παρέχεται ή καθοδηγείται από το κράτος αποτελεί την δύναμη πυρός, η ανάπτυξη προϊόντων με την βοήθεια κρατικών επιχορηγήσεων ισοδυναμεί με την καινοτομία οπλικών συστημάτων και η διείσδυση εγχώριων επιχειρήσεων στην διεθνή αγορά με κρατική υποστήριξη είναι το ισοδύναμο της εγκαθίδρυσης στρατιωτικών βάσεων καθώς και της διπλωματικής επιρροής.² Η γεωοικονομία σαν έννοια, εμπεριέχει και τον δυτικό φιλελεύθερο καπιταλισμό και τον κρατικό καπιταλισμό. Είναι δύο διαφορετικές μορφές καπιταλισμού. Ο Ρίγκαν και η Θάτσερ ξεκίνησαν αυτή την μόδα στην Δύση, την ιδιωτικοποίηση δηλαδή των κρατικών βιομηχανιών και το κλάδεμα του κράτους πρόνοιας. Πριν 30 χρόνια οι δυο τους επέφεραν αλλαγές εξαιτίας των οποίων οι οικονομίες των Η.Π.Α και της Βρετανίας είναι τελείως διαφορετικές σήμερα.³

Ο Ρίγκαν όταν ανέλαβε την εξουσία το 1981 είχε 4 οικονομικούς στόχους:

- να μειώσει τον πληθωρισμό
- να μειώσει την υψηλή φορολογία
- να μειώσει το μέγεθος της κυβέρνησης
- και να ρυθμίσει τον ιδιωτικό τομέα

Ο πληθωρισμός μειώθηκε από 10% το 1981 σε λιγότερο από 4% το 1983 επειδή ο Ρίγκαν υποστήριξε τις σκληρές νομισματικές πολιτικές του προέδρου της Ομοσπονδιακής Τράπεζας Πολ Βόλκερ. Η φορολογική πολιτική του Ρίγκαν μείωσε τον ανώτατο συντελεστή φόρου εισοδήματος από 70% το 1980 σε 28% το 1986. Αν και ο συντελεστής σκαρφάλωσε στο 40%, κανείς δεν προτείνει επιστροφή στα «προ Ρίγκαν» επίπεδα.

Παράλληλα οι μη αμυντικές προαιρετικές δαπάνες μειώθηκαν κατά ένα τρίτο- από 4,7% επί του ΑΕΠ το 1980 σε 3,1% το 1988. Το 2008 παρέμειναν στο 3,4%. Τέλος, βελτιώθηκε το ρυθμιστικό πλαίσιο για ένα ευρύ φάσμα βιομηχανιών, συμπεριλαμβανομένων των αερομεταφορών και του χρηματοοικονομικού τομέα. Αν και η οικονομική κρίση οδήγησε σε εφαρμογή ορισμένων περιορισμών στις τράπεζες, δεν πρόκειται να επιστρέψουμε στους αυστηρούς ρυθμιστικούς περιορισμούς στις δραστηριότητες των τραπεζών.

Η Θάτσερ ανήλθε στην εξουσία το 1979, τότε ήρθε αντιμέτωπη με μία οικονομία με περισσότερα δομικά προβλήματα από εκείνα της αμερικανικής. Η Βρετανία ήταν μια περισσότερο κοινωνικοποιημένη οικονομία, με εκτεταμένη κρατική ιδιοκτησία και ισχυρά εργατικά συνδικάτα. Η Θάτσερ ιδιωτικοποίησε τις μεγάλες κρατικές

βιομηχανίες. Κανείς δεν προτείνει σήμερα την επανεθνικοποίηση των βιομηχανιών, ενώ τα συνδικάτα έχασαν τη δύναμή τους έπειτα από παρατεταμένες και επώδυνες εθνικές απεργίες. Ο ανώτατος συντελεστής φόρου εισοδήματος μειώθηκε στο μισό, από 80% στην αρχή της θητείας της σε 40%. Σήμερα ο ίδιος συντελεστής κυμαίνεται στο 50% αλλά κανείς δεν προτείνει επιστροφή στην «προ Θάτσερ» φορολογία.

Έχοντας να αντιμετωπίσει έναν υψηλό πληθωρισμό, η Θάτσερ ακολούθησε μια μονεταριστική προσέγγιση υψηλών επιτοκίων, κάτι που οδήγησε σε άμεση μείωση του πληθωρισμού. Σήμερα ο πληθωριστικός στόχος της Βρετανίας κυμαίνεται στο 2%. Η Θάτσερ υποστήριξε την είσοδο της Βρετανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να επωφεληθεί η χώρα από το ελεύθερο εμπόριο, ωστόσο αρνήθηκε να υιοθετήσει το εννιαίο νόμισμα. Η Εργατική κυβέρνηση ακολούθησε την ίδια πολιτική και έμεινε εκτός της ευρωζώνης, κάτι που θα κάνουν και οι Συντηρητικοί, οι οποίοι, όπως όλα δείχνουν, θα επιστρέψουν στην εξουσία την άνοιξη του 2010 με τον Ντέιβιντ Κάμερον.

Η κρίση του φιλελεύθερου καπιταλισμού έγινε πιο σοβαρή με την ανάδυση εναλλακτικών μορφών καπιταλισμού, όπως ο κρατικός που προσπαθεί να συγχωνεύσει - συνδιάσει την δύναμη του κράτους με την δύναμη του καπιταλισμού. Εξαρτάται από την Κυβέρνηση να επιλέξει τους νικητές και να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη. Οι κρατικές εταιρείες είναι λιγότερο καινοτόμες και παραγωγικές από ότι οι αντίστοιχες ιδιωτικές ανταγωνιστικές. Συγκεκριμένα, η παραγωγικότητα των ιδιωτικών εταιρειών είναι διπλάσια από ότι των κρατικών. Ωστόσο αυτό δεν εμποδίζει τις κρατικές εταιρείες από την απόκτηση πολλών χρημάτων. Οι κυβερνήσεις μπορούν να παρέχουν στις εταιρείες, τους πόρους που χρειάζονται για να φτάσουν στις παγκόσμιες αγορές. Μπορούν επίσης να επιμένουν σχετικά με τις συγχωνεύσεις που παράγουν παγκόσμιους κολοσσούς.⁴

Η Κίνα παρέλαβε από την Ιαπωνία, την θέση ως η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου και από την Αμερική ως η μεγαλύτερη αγορά προϊόντων για αρκετά αγαθά.

Μερικές από τις μεγαλύτερες και πιο ισχυρές εταιρείες του κόσμου ανήκουν στον κρατικό καπιταλισμό. Οι κρατικές επιχειρήσεις αποτελούν το 80% της χρηματοπιστηριακής αξίας της Κίνας, 62% της Ρωσίας, και 30% της Βραζιλίας. Τρεις Κινεζικές εταιρείες κατατάσσονται μεταξύ των δέκα μεγαλύτερων εταιρειών του κόσμου από τα έσοδα τους σε αντίθεση μόνο δύο ευρωπαϊκών.

Οι 13 μεγαλύτερες εταιρείες πετρελαίου του κόσμου, οι οποίες ελέγχουν και τα 3/4 των αποθεμάτων, είναι όλες κρατικές. Έτσι και η μεγαλύτερη εταιρεία φυσικού αερίου

στον κόσμο βρίσκεται στην Ρωσία, η Gazprom. Οι ποικιλίες του κρατικού καπιταλισμού έχουν όλες ένα κοινό, οι πολιτικοί έχουν πολλή περισσότερη δύναμη από ότι οι πολιτικοί του φιλελεύθερου καπιταλισμού. Οι κρατικές ενεργειακές εταιρείες μπορούν να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στην ενεργειακή πολιτική που ακολουθούν τα κράτη τους από ότι οι ιδιωτικές εταιρείες σε φιλελεύθερες χώρες.

Στην εργασία θα μελετήσουμε την περίπτωση του μοντέλου που επικρατεί στην Ρωσία και την Σαουδική Αραβία. Δύο μεγάλες ενεργειακές εταιρείες οι οποίες διαχειρίζονται από το κράτος. Θα παρουσιάσουμε την στρατηγική των εταιρειών αυτών και θα συγκρίνουμε στο τέλος το μοντέλο της αυτοκρατορίας που ακολουθείται από την Ρωσία και από την Σαουδική Αραβία αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1. Το κράτος ως παίκτης της αγοράς.

Η δημόσια σφαίρα στην οποία τα κράτη λειτουργούν καλύπτει δύο δυαδικότητες: η πρώτη αφορά στην σχέση μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών δραστηριοτήτων και την εξουσία, και η δεύτερη μεταξύ ζήτησης και προσφοράς για την οικονομική καινοτομία. Συνεχίζοντας με τη διαδικασία του μετασχηματισμού, το κράτος στις αναδυόμενες αγορές είναι σε μια διαδικασία περαιτέρω υβριδισμού, υιοθετώντας ιδιωτικές μεθοδολογίες για να επιτεύχθουν δημόσιοι στόχοι και τη συμμετοχή του κράτους τόσο ως προμηθευτή όσο και ως καταναλωτή της χρηματοπιστωτικής καινοτομίας με πιο επιθετικό τρόπο.

Κυβερνήσεις που πάντοτε συμπεριφερόντουσαν ως προμηθευτές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων-κυρίως σε κρατικά ομόλογα-αποκτούν τώρα ένα διαφορετικό ρόλο, παρέχοντας ζήτηση για χρηματοοικονομικές καινοτομίες και χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Τα κράτη γίνονται όλο και περισσότερο εξαγωγείς κεφαλαίου σε αναδυόμενες αγορές παρά εισαγωγείς, ειδικά στον Περσικό Κόλπο και στις περιοχές της Ασίας.

Εντοπίζεται λοιπόν, μία παράδοση σχέση μεταξύ των κρατών και του παγκόσμιου κεφαλαίου. Μολονότι το πεδίο εφαρμογής της αυτονομίας των κρατών για τον έλεγχο της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής περιορίστηκε από την οικονομική παγκοσμιοποίηση, η κατάσταση όλο και διευκόλυνε την ανάπτυξή του κράτους.

Για τον Geoffrey Underhill, δεν υπάρχει ρεαλιστικός διαχωρισμός μεταξύ του κράτους και της αγοράς και αυτό γιατί υπάρχει μία λανθάνουσα αλληλεξάρτηση μεταξύ των δύο, εκείνου που δεν είναι προφανώς καινούριο, αλλά ενδογενές στη διακυβέρνηση και τη διαδικασία του οικονομικού ανταγωνισμού. Η αλληλεξάρτηση αυτή δεν είναι ευπρόσδεκτη στην εννοιολογική διχοτομία της αγοράς και της κυβέρνησης (βλέποντας τις αγορές σαν ανταλλαγή και τη κυβέρνηση ως εξαναγκασμό), αλλά μάλλον ευνοεί την ιδέα μιας συγκυριαρχίας την κατάσταση της αγοράς. Στο πλαίσιο λοιπόν αυτής της συγκυριαρχίας, η δημόσια ρύθμιση και η εποπτεία των δυνάμεων της αγοράς είναι περισσότερο αποτέλεσμα μιας ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού. Σύμφωνα με αυτή την άποψη η μετάλλαξη των αγορών συμβαίνει παράλληλα με την μετάλλαξη του κράτους.⁵

1.2.Μια σύντομη αναδρομή στον καπιταλισμό

Για να κατανοήσουμε γιατί τόσες κυβερνήσεις αγκαλιάζουν μια κατάσταση όπου κυρίαρχη μορφή είναι ο καπιταλισμός και γιατί η τάση αυτή απειλεί τις ελεύθερες αγορές και το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας, θα πρέπει να ρίξουμε μια πιο προσεκτική ματιά στο ίδιο τον καπιταλισμό. Ο πολιτικός φιλόσοφος Kenneth Minogue όρισε τον καπιταλισμό ως τι θα έκαναν οι άνθρωποι αν έμεναν μόνοι τους. Ο καπιταλισμός παίρνει πολλές μορφές και η ελευθερία είναι μια σχετική έννοια. Στην δική μας περίπτωση ο καπιταλισμός είναι η χρήση του πλούτου για την δημιουργία περισσότερου πλούτου, ένας ευρύς ορισμός που συμπεριλαμβάνει και την ελεύθερη αγορά και το κράτος του καπιταλισμού.

Όσοι πιστεύουν στο *laissez-faire* του καπιταλισμού ισχυρίζονται ότι, ενώ οι αγοραστές και πωλητές κάνουν την δουλειά τους, δηλαδή αγοράζουν και πωλούν, το κράτος θα πρέπει να κοιτάζει την δική του δουλειά. Πέρα από την επιβολή των συμβάσεων και την προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, οι κυβερνήσεις δίνουν χώρο στον καπιταλισμό με το να μένουν έξω από τον δρόμο του.

Η αποτυχία της αγοράς δεν ξεκινάει με την παγκόσμια ύφεση του 2009, έχουμε ακόμα τις χρεοκοπίες των τραπεζών του 2008, την πιστωτική κρίση του 2007, την κρίση των αποταμιεύσεων και δανείων-της δεκαετίας του 1980, και ακόμα την χρηματιστηριακή κατάρρευση του 1929. Κάθε διαδοχική κατάρρευση της αγοράς δημιουργεί μια προσωρινή αύξηση της ορμής πίσω από τις προσπάθειες της κυβέρνησης να διασφαλίσει ότι δεν θα ξανασυμβεί. Για αυτό ο ρόλος του κράτους για να μπορέσει να λειτουργήσει ο σύγχρονος καπιταλισμός εκτείνεται πολύ πέρα από την παροχή ενός δικτύου κοινωνικής ασφάλειας. Ακόμη και στην Αμερική, πατρίδα πολλών προταθλητών μιας ελεύθερης αγοράς, η κυβέρνηση αναμένεται να διστάσει το παιχνίδι για να εξασφαλίσει ότι οι παίκτες σέβονται τους κανόνες, για να χρησιμεύσει ως δανειστής και εγγυητής της έσχατης ανάγκης, και να παρέχουν δημόσια αγαθά όπως την εθνική άμυνα, το δικαστικό σύστημα, την δημόσια εκπαίδευση, την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλιση υγείας για τους ηλικιωμένους και τους φτωχούς, τον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας και την ανακούφιση από καταστροφές. Αυτές οι υπηρεσίες είναι πολύ σημαντικές για την κοινωνική ευημερία για να τις αναθέσουν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ο ελεύθερος ανταγωνισμός της αγοράς σε συνδυασμό με την περιορισμένη παρέμβαση της κυβέρνησης δημιουργεί μια μικτή καπιταλιστική οικονομία.

1.3.Κρατικός καπιταλισμός

Ο όρος κρατικός καπιταλισμός δεν είναι νέος. Το νεμπόουτο του κατά πάσα πιθανότητα έγινε κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας του Βίλχελμ Λίμπκνεχτ, ο οποίος είναι ένας από τους ιδρυτές της σοσιαλδημοκρατίας, το Αύγουστο του 1896. Μερικοί, όπως ο Λίμπκνεχτ, καταφέρθηκαν εναντίον των ημίμετρων, εκείνων που απέτυχαν να καταγγείλουν τον καπιταλισμό αρκετά δυνατά.

Κρατικός καπιταλισμός είναι ένα σύστημα στο οποίο η κατάσταση των αγορών, κυριαρχεί κυρίως για πολιτικό κέρδος. Ωστόσο ο διαχωρισμός μεταξύ κράτους-κεφαλαιοκρατικής και ελεύθερης αγοράς των χωρών δεν είναι πάντοτε σαφής. Η οικονομία καμίας χώρας δεν είναι είτε αμιγώς κρατικοκαπιταλιστική είτε αμιγώς στηριζόμενη στην λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, και ο βαθμός της κυβερνητικής παρέμβασης σε κάθε χώρα μεταβάλλεται με τον χρόνο. Υπάρχουν αντιπαραθέσεις μεταξύ των χωρών για το πώς οι κυβερνήσεις ρυθμίζουν την εμπορική τους δραστηριότητα και την εξουσία τους ώστε να επεκτείνουν την επιρροή τους.

Η εικόνα που ακολουθεί παρακάτω μας βοηθάει να κατανοήσουμε τα όρια του κρατικού καπιταλισμού. Αντιπροσωπεύει αυτό που αποκαλούμε το φάσμα της αγοράς. Σε κάθε άκρο είναι οι ιδεολογικές ακρότητες του ρόλου του κράτους σε μια οικονομία. Στην αριστερά πλευρά έχουμε τον ουτοπικό κομμουνισμό, με καμία απολύτως δραστηριότητα της ελεύθερης αγοράς. Είναι ένα παιχνίδι στο οποίο οι διαιτητές έχουν τον απόλυτο έλεγχο κάθε κίνησης του κάθε παίκτη.

Αυτή η ακραία αριστερά δεν έχει υπάρξει ποτέ, γιατί ακόμη και στην πιο αυστηρά ελεγχόμενη κατάσταση του κράτους, δημιουργούνται μαύρες αγορές της προσφοράς ώστε να καλυφθεί η ζήτηση. Στην άκρα δεξιά υπάρχει ο ουτοπικός φιλελευθερισμός, που ορισμένοι αποκαλούν αναρχο-καπιταλισμό. Σε αυτό το άκρο, δεν υπάρχει καμία κυβέρνηση και καμία άλλη αρχή που να μπορεί να διαχειριστεί, να ρυθμίζει, αλλά και να θίγει με οποιονδήποτε τρόπο με τη λειτουργία των αγορών. Είναι ένα παιχνίδι με την απουσία διαιτητή.

Μεταξύ αυτών των δύο άκρων βρίσκεται ο πραγματικός κόσμος του καπιταλισμού, όπου εκεί στα άκρα αριστερά είναι η γραμμή της οικονομίας δίνεται από την κυβέρνηση με περιορισμένες δραστηριότητες της ελεύθερης αγοράς (όπως είναι σήμερα η Κούβα), και η ελεύθερη οικονομία της αγοράς με ελάχιστη ανάμειξη της κυβέρνησης (όπως στην Αμερική του 19^{ου} αιώνα) για την ακροδεξιά.

Κάθε χώρα ανάλογα την χρονική στιγμή της ιστορίας της καταλαμβάνει μια συγκεκριμένη θέση στην εικόνα που προηγήθηκε. Κάθε χώρα βρίσκεται σε μία συνεχή κίνηση εμπρός και πίσω κατά μήκος αυτής της γραμμής, κάποιες περισσότερο από τις άλλες και κάποιες πιο συχνά.

Το 2008, η οικονομική κρίση, η ύφεση, οι προεδρικές εκλογές για το Κογκρέσο έφεραν μεγαλύτερη ανάμειξη της κυβέρνησης στην οικονομία - μια κίνηση από δεξιά προς τα αριστερά. Αλλά η μετακίνηση των Η.Π.Α. προς τα αριστερά ήταν σχετικώς περιορισμένη, δεδομένου ότι ο Ομπάμα πέρασε ένα μεγάλο μέρος του 2009, μεταξύ της πάλης των πολιτικών και οικονομικών δυνάμεων που περιορίζουν την ικανότητα οποιουδήποτε προέδρου του να επιφέρει αλλαγές σε ένα ισχυρό σύστημα ελέγχου και ισορροπιών. Μια πιο μεγάλη κίνηση κατά μήκος του φάσματος, ήταν η μετάβαση της Ρωσίας από τον κομμουνισμό στη δεκαετία του 1980 στο καπιταλιστικό χάος στα 1990 ή την δημιουργία στην Κίνα ειδικών οικονομικών ζωνών στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και του 1980, μικρά πειράματα του καπιταλισμού, τα οποία παρήγαγαν μεγάλα αποτελέσματα που εν τέλει επεκτάθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας. Το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα με πολύ λιγότερα όρια στην εξουσία από έναν αμερικανό πρόεδρο, έχει κάνει μια σημαντική στροφή από αριστερά προς τα δεξιά κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια-αν και όπως θα δούμε,- υπάρχει ένα όριο στο πόσο μακριά ήταν πρόθυμοι οι ηγέτες της Κίνας να ταξιδέψουν.

Στην πραγματικότητα, κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, υπήρξε μεγαλύτερη κίνηση από την αριστερά προς τα δεξιά. Τα περισσότερα από τα πρώην κομμουνιστικά κράτη της Ανατολικής Ευρώπης έχουν προχωρήσει αρκετά στο θέμα που αφορά στα δικαιώματα της ελεύθερης αγοράς που πρέπει να πληρούν ώστε να μπορούν να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην δεκαετία του '90, χώρες όπως η Ινδία, η Βραζιλία, η Τουρκία, η Νότια Κορέα και τη Νότια Αφρική αναδύθηκαν από την ιδιωτικοποίηση στο παρελθόν κρατικών τομέων της οικονομίας και την μείωση των κανονιστικών διατάξεων, των επιδοτήσεων και μονοπωλιακών πρακτικών για την ενδυνάμωση της ελεύθερης επιχειρηματικότητας.

Η κυβέρνηση της Κίνας, της Ρωσίας, της Σαουδικής Αραβίας και άλλες χώρες, είχαν ξεκινήσει την οικοδόμηση των δικών τους μορφών του κρατικού καπιταλισμού, πολύ πριν η δυτική οικονομική κρίση οδηγηθεί σε μια παγκόσμια ύφεση.

Οι χώρες που η οικονομία τους στηρίζεται στην ελεύθερη αγορά έχουν τα στοιχεία της κρατικής παρέμβασης, ιδίως σε εποχές οικονομικής ύφεσης. Αλλά οι έμποροι και οι καπιταλιστές έχουν πολύ διαφορετικές πεποιθήσεις για τη σχέση που υπάρχει μεταξύ του ατόμου και του κράτους και ο ρόλος της κυβέρνησης σε μια οικονομία.

Στις Η.Π.Α., Ευρώπη, Ιαπωνία, Καναδά, Αυστραλία αλλά και σε άλλες χώρες μοιδοεάτες, έχει σχεδιαστεί μιας μεγάλης κλίμακας κρατική παρέμβαση κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης για να σώσει την ελεύθερη αγορά και όχι για να την θάψει.

ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ

Υπάρχουν δύο θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ της ελεύθερης αγοράς και του κρατικού καπιταλισμού. Πρώτον, οι φορείς χάραξης της πολιτικής δεν υιοθετούν τον κρατικό καπιταλισμό ως μια προσωρινή σειρά ενεργειών για την ανοικοδόμηση μιας κατεστραμμένης οικονομίας ή για να ξεκινήσει μια οικονομία από την ύφεση. Είναι μια μακροπρόθεσμη στρατηγική πολιτική επιλογή. Δεύτερον, το κράτος των καπιταλιστών βλέπει τις αγορές κυρίως ως εργαλείο που εξυπηρετεί εθνικά συμφέροντα, ή τουλάχιστον τις άρχουσες ελίτ, και όχι ως ατομική ευκαιρία. Κρατικοί κεφαλαιοκράτες χρησιμοποιούν τις αγορές για να επεκτείνουν τη δική τους πολιτική και οικονομική επιρροή τόσο στην κοινωνία και στη διεθνή σκηνή.

Δεν υπάρχει ένα μεμονωμένο μοντέλο του κρατικού καπιταλισμού, αν και κορυφαίοι επαγγελματίες του μοιράζονται μια καλά ανεπτυγμένη αίσθηση της αποστροφής κινδύνου. Δεν είναι τυχαίο ότι οι δύο χώρες με διεθνώς επιρροή είναι η Κίνα και η Ρωσία, χώρες που μόλις πρόσφατα έριξαν τον κομμουνισμό και εισήλθαν στις αγορές. Βέβαια ο κρατικός καπιταλισμός δεν είναι σοσιαλισμός, αυτό δεν υποδηλώνει λοιπόν μια υποχώρηση από τη συμμετοχή στις αγορές στηριζόμενη στις εντολές της οικονομίας. Αλλά το φάσμα της αγοράς και της πολιτικής δεν είναι τα ίδια, δεδομένου ότι ορισμένες χώρες που δεν έχουν υιοθετήσει τον πραγματικό πολιτικό πλουραλισμό την ενθάρρυνση της ελεύθερης επιχείρησης. Ο Βλαντιμίρ Πούτιν οπαδός του καπιταλιστικού κράτους είχε πει κάποτε «ότι κάθε Ρώσος που δεν μετανιώνει για τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης δεν έχει καρδιά, αλλά αυτός που θέλει να αναβιώσει δεν έχει κεφάλι.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1.Εργαλεία και Μέσα Επίτευξης Κρατικού Καπιταλισμού

Για τη διαχείριση του κρατικού καπιταλισμού οι πολιτικοί ηγέτες χρησιμοποιούν μια ποικιλία θεσμών. Το κράτος δεν ασκεί αποκλειστικά μόνο του τον έλεγχο, αλλά συμμετέχει σημαντικά και επιρρεάζει την λειτουργία των εργαλείων αυτών.

Τα σημαντικότερα από αυτά είναι εθνικές εταιρείες πετρελαίου και φυσικού αερίου (ΕΟΕ), άλλες κρατικές επιχειρήσεις (ΚΕ), ιδιωτικές εθνικές εταιρείες, και κρατικά επενδυτικά ταμεία (ΚΕΤ). Η παρουσία ορισμένων ιδρυμάτων από τα προαναφερθέντα δεν καθιστά αυτόματα μία χώρα που λειτουργεί με τα στοιχεία του κρατικού καπιταλισμού.

2.2.Ο πλούτος των Sovereigns Wealth Funds

Τα κρατικά επενδυτικά ταμεία υπάρχουν για περισσότερο από μισό αιώνα. Η αλήθεια είναι ότι κυβέρνηση διαδραμάτισε και θα συνεχίζει να διαδραματίζει έναν κρίσιμο ρόλο στην οικονομία. Είμαστε τώρα σε μια περίοδο κατά την οποία η συμβολή του κράτους είναι σε άνοδο. Η έγκαιρη αντίδραση από την ηγεσία των ΗΠΑ για τη διάδοση φορέων της οικονομίας επιχορηγούμενων από το κράτος της ήταν μεγάλη με σκοπό την θέσπιση εγχώριων πολιτικών πλεονεκτημάτων βασισμένα στις πραγματικότητες της παγκοσμιοποίησης. Τα SWFs έπαιξαν ένα σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος, παρέχοντας σημαντικό κεφάλαιο στα Δυτικά ιδρύματα σε κρίσιμες στιγμές. Η νομιμότητα τους είναι επιβεβαιωμένη, τα SWF είναι από τους πιο επιθετικούς διεθνείς επενδυτές κατά τις πρώτες ημέρες της ανάκαμψης. Η ανοδική πορεία των SWF είναι απλώς ένα σημάδι της μεταβαλλόμενης ισορροπίας της δυναμικής στην παγκόσμια οικονομία.

Η πιο αξιοσημείωτη πτυχή των κρατικών επενδυτικών ταμείων (SWF) είναι ο αναδυόμενος ρόλος τους για το παρόν και το μέλλον της παγκόσμιας οικονομίας.

Ειδικά επενδυτικά κεφάλαια ή επιχειρήσεις που δημιουργούνται και ανήκουν στην γενική κυβέρνηση για μακροοικονομικούς σκοπούς υπάρχουν εδώ και δεκαετίες. Ο όρος «κρατικά επενδυτικά κεφάλαια» επινοήθηκε από τον Andrew Rozanov σε ένα άρθρο τον Μάιο του 2005 στην Κεντρική Τραπεζική Εφημερίδα και περιγράφονται, γενικά ως επενδυτικές δραστηριότητες της

κυβέρνησης. Ο ορισμός είναι χρήσιμος κυρίως για τους σκοπούς μας, που είναι να καταλάβουμε τον αυξανόμενο ρόλο του κράτους και πώς αυτό επηρεάζει και έχει αντίκτυπο στις αποφάσεις μεμονωμένων επενδυτών, προέρχεται λοιπόν από τον Bryan J. Balin και το Sovereign Wealth Funds: A Critical Analysis: Τα κρατικά επενδυτικά ταμεία που ορίζονται από το Τμήμα του Υπουργείου Οικονομικών των ΗΠΑ ως «*κυβερνητικά οχήματα που χρηματοδοτούνται από έσοδα από ξένο συνάλλαγμα αλλά διαχειρίζονται ξεχωριστά από τα συναλλαγματικά αποθέματα.*»⁷ Μαζί με τη χρηματοδότηση, τα κρατικά επενδυτικά ταμεία, επίσης, διαφέρουν από τα άλλα κυβερνητικά σχήματα στους στόχους, τους όρους και τις συμμετοχές: ενώ τα συναλλαγματικά διαθέσιμα ιστορικά έχουν επενδυθεί σε κρατικά σταθερού εισοδήματος για τους σκοπούς παρέμβασης στην εξωτερική αγορά συναλλάγματος, τα SWFs λαμβάνουν συνήθως μια πιο μακροπρόθεσμη προσέγγιση, όπου διεθνείς μετοχές, εμπορεύματα, και ιδιωτικοί τίτλοι σταθερού εισοδήματος χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των στρατηγικών και οικονομικών στόχων του ταμείου. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα κρατικά επενδυτικά ταμεία δεν είναι ο μόνος φορέας μέσω του οποίου κυρίαρχες οντότητες κάνουν ξένες ιδιωτικές επενδύσεις. Ένας άλλος τρόπος μέσω του οποίου χώρες μπορούν να επενδύσουν σε ξένες οντότητες είναι μέσω αγορών από κρατικές επιχειρήσεις.

Η ιστορία αυτών των δραστηριοτήτων έχει εντοπιστεί από το 1953, όταν το Kuwait Investment Board δημιουργήθηκε για να διαχειριστεί το πλεόνασμα εσόδων από το πετρέλαιο το οποίο ήταν τότε ακόμα ένα «ανεξάρτητο εμιράτο σε Βρετανικό προτεκτοράτο.» Ωστόσο, η ταχεία αύξηση του αριθμού τους και μια αλλαγή στην επενδυτική συμπεριφορά έφερε τα SWFs και τις κρατικές επιχειρήσεις (ΚΕ) στην προσοχή των πολιτικών και το κοινό λίγο πριν από μια κατά τα άλλα φυσιολογική ύφεση, η οποία έγινε η Μεγάλη Ύφεση με την σχεδόν κατάρρευση του δυτικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τα SWFs, πολλά από τα οποία τέθηκαν για ενίσχυση των αποδυναμωμένων τραπεζών της ΗΠΑ και της Ευρώπης, έχουν αποδειχθεί ανθεκτικά στον απόηχο της αναταραχής 2007-09. Τα SWFs έχουν καθοριστεί τα ίδια σε περίοπτη θέση στην εξελισσόμενη παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική σκηνή. Η σύνθεση της ηγεσίας τους θα αλλάξει, με τις λιγότερο ευκίνητες αγορές να υποχωρούν σε σημασία. Η επίδραση αυτών ωστόσο μόνο θα αυξάνει. Είναι σημαντικό τα μέσα που θα βοηθήσουν τις χώρες να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους, να προβλέψουν για τις μελλοντικές γενιές, να σταθεροποιήσουν τα δημόσια έσοδα σε περιόδους οικονομικής κρίσης, καθώς επίσης και να παρέχουν την πρόσβαση σε συγκεκριμένες γνώσεις που θα τους βοηθήσουν να παρουσιάσουν την ανάπτυξη .

Η διαμάχη ανατροφοδοτείται για εσωτερικούς πολιτικούς λόγους, στις ΗΠΑ συγκαλύπτεται η πιο λεπτή υπόθεση ότι στο σύνολο το κράτος χρηματοδοτεί οντότητες που δεν παρουσιάζουν εγγενείς απειλές για τις δημόσιες αγορές, και ότι στην πραγματικότητα μακροπρόθεσμα οι στόχοι, και η συμπεριφορά των επενδυτών είναι να προσθέσουν χρηματοπιστωτική και οικονομική σταθερότητα. Είτε είναι βολικό για τις ΗΠΑ και την Δύση, είτε όχι τα SWFs είναι εδώ για να μείνουν. Οι τρέχουσες εκτιμήσεις-γιατί υπάρχουν λίγες εκτιμήσεις στο χαρτοφυλάκιο -τοποθετούν το σύνολο του ενεργητικού τους που απορρέουν από την διαχείριση κάπου μεταξύ 1.5 τρισεκατομμύρια USD και 3 τρισεκατομμύρια USD.

Κατά τη διάρκεια της φάσης πολλαπλασιασμού 2005-08, κάποιοι παρατηρητές της αγοράς ανέμειναν τα συνολικά υπό διαχείριση κεφάλαια των SWF να φτάσουν σε 12 τρισεκατομμύρια USD, 15 τρισεκατομμύρια USD, ακόμα και 20 δολάρια τρισεκατομμύρια USD το 2020. Μία μελέτη έχει εντοπίσει περισσότερες από 2.500 επενδύσεις ύψους συνολικά 3 τρις USD στο εισηγμένο μετοχικό κεφάλαιο των ιδιωτικών επιχειρήσεων από κρατικές επενδυτικές εταιρείες, ταμεία σταθεροποίησης, εμπορικές και αναπτυξιακές τράπεζες, συνταξιοδοτικά ταμεία και κρατικές επιχειρήσεις. Συμπεριλαμβανομένων των κρατικών αγορών, τα εταιρικά ομόλογα, και τα συναλλαγματικά αποθέματα, η συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων των κρατικών επιχειρήσεων μπορεί να υπερβαίνει ήδη τα 15 τρις USD.

Η νέα υπεροχή των κρατικών φορέων στην παγκόσμια οικονομία και στην πολιτική ήρθε στην προσοχή του ευρύ κοινού στις ΗΠΑ όταν κρατικές επιχειρήσεις προσπάθησαν να αγοράσουν στρατηγικά περιουσιακά στοιχεία των ΗΠΑ. Λίγο αργότερα το χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ άρχισε να λυγίζει κάτω από το βάρος των επισφαλών στεγαστικών δανείων που προέρχονται από πιλοποίηση ανάμεσα σε άλλα σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα κρατικά επενδυτικά ταμεία ήταν σε θέση τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα να εγχύσουν 31 δισ. USD σε 3 χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με έδρα τις Η.Π.Α.

Πράγματι, η οικονομική κρίση ανάγκασε μια επαναξιολόγηση της βαθιά ριζωμένης πεποίθησης σχετικά με το ρόλο των κρατικών οντοτήτων και της επιχορηγούμενης οικονομίας από το κράτος. Ανάμεσα στα πολλά θέματα ακόμη υπό εξέταση από την παγκόσμια πολιτική είναι ο ρόλος της ρύθμισης και των ρυθμιστικών αρχών στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Επιπρόσθετα οι κυβερνήσεις και πολλές κυβερνητικές οργανώσεις έπρεπε να επανεξετάσουν πως το εξωτερικό εμπόριο και το κεφάλαιο επηρεάζουν σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ειδικότερα σχετικά με τη Δύση, η κρίση έχει αναγκάσει επίσης μια επαναξιολόγηση της οικονομικής

ορθοδοξίας που εξετάζει την αυτο-ρυθμιζόμενη φύση της ελεύθερης αγοράς των οικονομιών και υποφέρει τις ελαφρά εισβολές από το κράτος σε ιδιώτες. Η πιο συχνή κριτική των SWFs είναι η έλλειψη διαφάνειας. Ωστόσο, το βάθος και το εύρος της παγκόσμιας ύφεσης σε μια οικονομική κρίση μπορεί αναμφισβήτητα να κατηγορηθεί ότι προκαλείται από αδιαφάνεια πάνω στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα της αγοράς, στη σύνθεση των ενυπόθηκων κινητής αξίας και σε σχέση με τις τράπεζες και τους ειδικά επενδυτικούς οργανισμούς.

Η κατανόηση των λόγων και των συνεπειών της αύξησης της προβολής των κρατικών φορέων στην παγκόσμια οικονομία θα βοηθήσει τους ανοιχτόμυαλους επενδυτές να αποκτήσουν κέρδος κατά την επόμενη δεκαετία.

Αυτή η τάση εμφανίστηκε πολύ πριν από όταν μια συνηθισμένη ύφεση μετατράπηκε σε παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική και αντιμετωπίστηκε μόνο με την έκτακτη συμμετοχή των δυτικών κυβερνήσεων στη διάσωση και την υποστήριξη των αντίστοιχων οικονομιών τους.

Τα SWFs της Μέσης Ανατολής και της Ανατολικής Ασίας και οι κρατικές επιχειρήσεις, τα οποία αντιμετωπίζονται με σκεπτικισμό από τις δυτικές ελίτ το 2005-08, έχουν αποκτήσει κρίσιμη σημασία και αποτελούν τους πυλώνες του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος στον απόηχο της Μεγάλης Ύφεσης. Η ταχεία ανάπτυξη τους στα χρόνια που προηγήθηκαν της κρίσης προέκυψε από την μαζική συσσώρευση των περίσσειων συναλλαγματικών διαθεσίμων από τις χορηγίες των κυβερνήσεων λόγω της ταχείας αύξησης της τιμής του πετρελαίου που χρησιμοποιείται ως καύσιμο κατανάλωσης και της πίστωσης στη Δύση. Η συμβολή τους στην άμβλυση των χειρότερων επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, καθώς και η επανάληψη των τάσεων κατανάλωσης που θα βοηθήσουν μεμονωμένους επενδυτές με μακροπρόθεσμες προοπτικές να κατανοήσουν τις δραστηριότητες τους.

2.3.Η νέα τάξη πραγμάτων

Τα SWFs προσέλκυσαν την προσοχή των οικονομολόγων δημοσιονομικών και νομισματικών γραφειοκρατών για τρεις λόγους. Υπήρξε μια σημαντική άνοδος στον αριθμός των επενδυτικών ταμείων μετά το 2003. Επενδυτικά ταμεία-παλιά και νέα-συσσωρεύουν γρήγορα περιουσιακά στοιχεία. Μεγάλου μεγέθους και το πεδίο

εφαρμογής τους θέτουν πολλά με μερικά από τα μεγαλύτερα δημόσια συνταξιοδοτικά πλάνα και κεντρικά τραπεζικά αποθέματα στον κόσμο.

Οι πολιτικοί και τα μέσα ενημέρωσης αρχικά τόνισαν ότι τα SWFs ανήκουν στο κράτος. Υπάρχουν συναρπαστικές πνευματικές αντιπαραθέσεις σχετικά με την ορθότητα της κυβέρνησης να εμπλέκεται στις αγορές, υπάρχουν ζωτικής σημασίας πρακτικές συζητήσεις σχετικά με το αν τέτοιες οντότητες θα αποσταθεροποιήσουν τις ξένες αγορές και κυβερνήσεις κατ'εντολή των πολιτικών τους αφεντικών. Αλλά συντριπτικά στοιχεία δείχνουν ότι, μετά την πρώτη εμφάνιση τους, πριν περισσότερο από μισό αιώνα, κάνοντας πολλές επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένων εικονικά ονόματα όπως η Chrysler το 1973, τα SWFs έχουν ενεργήσει ως υπεύθυνοι επενδυτές. Το Abu Dhabi Investment Authority (ADIA), το μεγαλύτερο SWF του κόσμου, που προσελήφθει πρόσφατα από το κεντρικής σημασίας Καναδικό Canadian Pension Plan Investment Board (CPPIB) με σκοπό την εδραίωση εσωτερικών επενδύσεων σε έργα υποδομής. Η ADIA είναι ίσως το πιο μυστικοπαθές SWF ώστε να προσλάβει το CPPIB, το πρόσωπο που ξεκίνησε την πρακτική της υποδομής, που κατέχει την παγκόσμια πρώτη στην θεσμική διαχείριση, είναι ένα σίγουρο σημάδι ότι η ADIA βρίσκεται στο κυνήγι για τα παγκόσμια περιουσιακά στοιχεία και τις γνώσεις να τις φέρει στην χώρα τους και να συμβάλει στο μακροπρόθεσμο εγχώριο εκσυγχρονισμό. Εξίσου σημαντικό το γεγονός ότι η μετακίνηση του προσωπικού αυτού απεικονίζει την παρεμφερή φύση των SWF και των παραδοσιακών οργάνων όπως τα συνταξιοδοτικά ταμεία. Το αρχείο δείχνει ότι η μακροπρόθεσμη εστίασή τους στην πραγματικότητα βελτιώνει τη σταθερότητα της αγοράς. Και τα SWFs είναι σε μεγάλο βαθμό αποδεκτό ότι, όσον αφορά τις διασυννοριακές επενδύσεις τους στις εταιρείες που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, πρέπει να θεωρηθούν ως παθητικοί επενδυτές καθώς φοβούνται ότι θα αποτελέσουν αντικείμενο πολιτικών αντιπαραθέσεων.

Δεν υπάρχει τίποτα ιδιαίτερα αξιοσημείωτο σχετικά με τους διαχειριστές των SWF. Τα διαθέσιμα στοιχεία αντικατοπτρίζουν το γεγονός ότι οι αποδόσεις των SWF δεν ξεχωρίζουν σε σχέση με την ευρύτερη αγορά, στην πραγματικότητα αποτελούν μέρος της. Συλλογική φήμη των SWF μπορεί να εντοπιστεί σε διεθνείς και εγχώριες αντιδράσεις σε σημαντικές απώλειες που σχετίζονται με υψηλού προφίλ επενδύσεις σε περίπτωση βλάβης των Δυτικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Οι μισές από τις επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο Monitor-FEEM την βάση δεδομένων που εμφανίστηκαν μετά τον Ιούνιο 2005, σύμφωνα με αυτή, τα μέσα της

δεκαετίας παρατηρήθηκε αύξηση της δραστηριότητας των SWF. Ως εκ τούτου, οι αριθμοί των επιδόσεων είναι ασύμμετροι, με την ιστορική διόρθωση που ξεκίνησε το τέταρτο τρίμηνο του 2007. Από τις 31 Δεκεμβρίου 2008, περίπου το ένα τρίτο του αριθμού και περισσότερο από το ήμισυ της αξίας του δολαρίου των επενδύσεων των SWF κατευθύνονται προς χρηματοπιστωτικές εταιρείες. Παρά το γεγονός ότι τα κεφάλαια (Gulf Cooperation Council) του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου (GCC) υπέστησαν ζημιές σε έντυπη μορφή μεταξύ το ένα πέμπτο και το ένα τέταρτο της αξίας τους, ως ομάδα απέδωσαν καλύτερα από ό, τι τα κεφάλαια που βασίζονται στην περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού, καθώς και ορισμένα υψηλού προφίλ ταμεία και κληροδοτήματα στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη. Παλαιότερα ταμεία με μεγάλα, διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια τα πήγαν καλύτερα από εκείνα που είχαν ακολουθήσει επιθετικές στρατηγικές επένδυσης και συμμετείχαν σε σημαντικές μοχλευμένες συναλλαγές.

Η αξία των SWFs για τους μεμονωμένους επενδυτές είναι κυρίως ό, τι η εμφάνισή τους σχετίζεται με τη μεταβαλλόμενη φύση της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι SWFs δεν εκπέμπουν σημαντικά σήματα στους επενδυτές. Η Μέση Ανατολή και η Ανατολική Ασία θα είναι βασικά κέντρα ανάπτυξης κατά την επόμενη δεκαετία. Επειδή σε πολλές περιπτώσεις επενδύσεις των SWF αντικατοπτρίζουν, για παράδειγμα, τις ανάγκες της εγχώριας οικονομίας, τις επιλογές τους μας οδηγούν γενικά σε αγορές όπως της Αυστραλίας και του Καναδά, λόγω του άνθρακα και τα πολύτιμα αποθέματα σε μέταλλα. Μία συνεργασία με έναν κορυφαίο κατασκευαστή της τεχνολογίας China Investment Corporation (CIC), θα ήθελαν να επισπεύσουν τόσο το κέρδος και την εξάπλωση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και την χρήση του Διαδικτύου στην χώρας της καταγωγής. Από τη μια πλευρά οι αλλαγές στο προφίλ της παγκόσμιας κατανάλωσης εξακολουθούν να αφήνουν τους παραγωγούς πετρελαίου και τα SWFs ως κρατικούς χορηγούς σε καλή θέση για να πραγματοποιούν σταθερή ροή ξένων νομισμάτων. Τα ορυκτά καύσιμα παραμένουν το βασικό στοιχείο για την οικονομική ανάπτυξη. Οι εξαγωγές διαμόρφωσαν τα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος της Ασίας, από την άλλη πλευρά, θα έχουν μια πιο δύσκολη διαδρομή προς την μελλοντική χρηματοδότηση, καθώς οι ΗΠΑ υφίστανται πλέον υποχρεωτική απομόχλευση.

Η κριτική για τα SWFs συχνά επικεντρώνεται στην ανησυχία ότι θα συνεχίσει πολιτικοποιημένα τους επενδυτικούς στόχους και ότι είναι αδιαφανή, ιδίως εκείνα που έχουν έδρα στην Ασία και τον Περσικό Κόλπο. Ωστόσο, μεγαλύτερη απειλή αποτελούν αυτά που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών

δεκαετιών, οδηγώντας σε αντίδραση στις ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ είναι φαινομενικά προσηλωμένοι στην αρχή ότι οι ιδιωτικοί παράγοντες κατανέμουν τα κεφάλαια καλύτερα από τους δημόσιους φορείς. Η αύξηση των κρατικών επιχειρήσεων και των SWFs από μερικούς απολογισμούς είναι μια άμεση πρόκληση για αυτή την παραδοχή. Οι πολιτικοί επικαλέστηκαν το συναίσθημα ότι ανακατεύεται η αντιπολίτευση, και με τις πράξεις τους δείχνουν ότι, δεν έχει σημασία ποιες είναι οι αρχές και τα πρότυπα της πρακτικής, επενδύοντας στα SWFs καθώς και των δικαιούχων χωρών, και των καθιερωμένων διεθνών οργανισμών, οι κυβερνήσεις θα υπερασπιστούν τους εαυτούς τους κατά το δοκούν. Αυτή η συναισθηματική προσέγγιση παρέχει μια πλήρη αντίθεση με τη συμπεριφορά των SWF. Το αξιοσημείωτο πράγμα σχετικά με τα SWFs κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και της ύφεσης που επιδεινώνεται δεν είναι ότι εκμεταλλεύτηκαν ιδιαίτερες ευκαιρίες επένδυσης, άλλα μάλλον το γεγονός ότι δεν πανικοβλήθηκαν. Θα αποδειχθεί ότι είναι σταθερά αξιόπιστες πηγές του κεφαλαίου. Πολλοί άντεξαν την συντριπτική κρίση για τις αποφάσεις που ελήφθησαν το 2007 και το 2008, όχι μόνο από τις αποδέκτριες χώρες αλλά και από τους εγχώριους υπαλλήλους και πολίτες.

Σε μαρτυρία ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων σχετικά με την 21 του Μάη του 2008, ο Δρ Gal Luft, εκτελεστικός διευθυντής του Ινστιτούτου για την Ανάλυση της Παγκόσμιας Ασφάλειας Analysis of Global Security, σημείωσε: «*Η αύξηση των κρατικών επενδυτικών ταμείων (SWF), ως νέα δύναμη με ρόλο μεσίτη στην παγκόσμια οικονομία δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα μοναδικό φαινόμενο αλλά μάλλον ως μέρος του τι μπορεί να οριστεί ως νέα οικονομική τάξη πραγμάτων. Αυτή η νέα τάξη πραγμάτων έχει ενεργοποιηθεί από διάφορες mega-τάσεις οι οποίες λειτουργούν με ένα αυτοτροφοδοτούμενο τρόπο, μεταξύ των οποίων και η ραγδαία αύξηση της ανάπτυξης στην Ασία, επιταχυνόμενης παγκοσμιοποίησης, η ταχεία ροή των πληροφοριών και η απότομη αύξηση της τιμής του πετρελαίου.*»⁸

Τα κρατικά επενδυτικά ταμεία, στο σύνολό τους, πραγματοποιήθηκαν μέσω της Μεγάλης Ύφεσης και αποτελούν πλέον εξαρτήματα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Τα πιο σημαντικά ταμεία είναι ισχυρότερα σήμερα από ό, τι ήταν πριν την έναρξη της κρίσης. Ο ηγέτης των SWF η ADIA δηλαδή κέρδισε το 2006-2008 την δυτική οικονομική ελίτ. Οι Αρχές του Σαντιάγο στο μεγαλύτερο μέρος εκφράζουν την επιρροή τους. Στις 6 Δεκεμβρίου του 2009, το άρθρο των New York Times περιγράφει την επίπτωση του ράλι που ξεκίνησε σχεδόν ακριβώς εννέα μήνες νωρίτερα, που τα κρατικά επενδυτικά ταμεία έχουν περιγραφεί

ως "λευκοί ιππότες" τώρα συλλέγουν επαρκή κέρδη από προβληματικές επενδύσεις τους. Εξακολουθούν όμως να υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα σχετικά με το πώς-και αν-οι κυβερνήσεις πρέπει να ενεργούν στην οικονομία, πολύ λιγότερο ως μέτοχοι, τόσο στο άμεσο μέλλον όσο και μακροπρόθεσμα. Αυτές οι ερωτήσεις είναι σημαντικές όσον αφορά όχι μόνο στην Κίνα, τη Σιγκαπούρη, τη Ρωσία, Αμπού Ντάμπι, και τα άλλα κράτη Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου. Είναι επίσης σημαντικό υπό το φως της έκτακτης προσπάθειας για τη χάραξη πολιτικής στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο να στηρίξουν τις αντίστοιχες οικονομίες τους.

Πώς η κυβέρνηση των ΗΠΑ χειρίζεται την έξοδο της από το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και τη λειτουργία αυτόματου τομέα ιδιοκτησίας και ο τρόπος με τον οποίο η Ομοσπονδιακή Τράπεζα επαναφέρει έκτακτα μέτρα ρευστότητας θα έχει τουλάχιστον μεγάλο αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία ή βραχυπρόθεσμα όπως και κάθε κίνηση της CIC ή ADIA κάνει. Τα καθήκοντα αυτά είναι πολύ πιο γεμάτα με τον κίνδυνο: Η κυβέρνηση πρέπει να κρατήσει αυτές τις επιχειρήσεις ζωντανές, ενώ ταυτόχρονα να επιβλέπει τον θεμελιώδες μετασχηματισμό τους. Τα SWFs, αντίθετα, επιδιώκουν απλά μακροπρόθεσμες αποδόσεις.

Μαζί με τον πολλαπλασιασμό των κρατικών επιχειρήσεων και των δεξαμενών κεφαλαίου στο μεσαίο τμήμα της τελευταίας δεκαετίας καλλιεργήθηκε η υποψία σχετικά με τα κίνητρα των εν λόγω φορέων. Ήταν αυτοί που επενδύουν με βάση καθαρά χρηματοπιστωτικές και οικονομικές εκτιμήσεις, ή ήταν αυτοί που προωθούν τα συμφέροντα των καθεστώτων χορηγία τους. Τα πρόσφατα γεγονότα τοποθετούν τα SWFs ως υπεύθυνους γενικά, προσανατολισμένα σε μακροπρόθεσμα επενδυτικά πλάνα να παρέχουν ρευστότητα και σταθερότητα σε περιόδους απειλής. Ευρύτερα κίνητρα για επενδυτικές αποφάσεις περιλαμβάνουν τη διαφοροποίηση των οικονομιών, ρύθμιση επιμέρους κεφαλαίων για τις μελλοντικές γενιές, την ίδρυση ενός ταμείου για την κάλυψη γενικών δημοσίων δαπανών σε περιόδους χαμηλών τιμών των εμπορευμάτων, και επενδύουν σε ξένες εταιρείες ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε ιδιαίτερη εμπειρία που θα ενισχύσουν την εγχώρια ανάπτυξη. Στο τέλος της ημέρας οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση την λογική και ορθολογικές εκτιμήσεις γίνονται από επαγγελματίες.

Η πρόσφατη ανοδική πορεία των SWF και η σχετική υγεία τους στον απόηχο της μιας από τις πιο σοβαρές υφέσεις της αγοράς εδώ και δεκαετίες αποτελεί ισχυρή απόδειξη ότι βρισκόμαστε σε μια μεταβαλλόμενη παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική αρχιτεκτονική. Η συμπεριφορά τους είναι αντάξια της κατανόησης από τους μεμονωμένους επενδυτές λόγω του ό, τι αναφέρεται στα σχετικά

μεταβαλλόμενα πρότυπα κατανάλωσης γύρω από τον κόσμο και την ανάπτυξη. Αυτοί που θα δώσουν την απαιτούμενη προσοχή, αυτοί θα επωφεληθούν κιάλας.

2.4.ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ

Διάφορες κυβερνήσεις χωρών ανά τον κόσμο, ιδιαίτερα εκείνες που εισάγουν πετρέλαιο και φυσικό αέριο, έχουν αρχίσει να επενδύουν σημαντικά ποσά στην ανάπτυξη των εναλλακτικών ενεργειακών υδρογονανθράκων. Έτσι δημιουργείται ελπίδα κυρίως για τον περιορισμό των οικονομικών και πολιτικών κινδύνων που δημιουργούνται από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου και του φυσικού αερίου. Επίσης κάποιοι άλλοι θέλουν να μειώσουν την εξάρτησή τους από εχθρικά προσκείμενες ή ενδεχομένως ασταθείς χώρες που παράγουν ενέργεια.

Πολλοί λοιπόν είναι εκείνοι που παρακινούνται από ένα συνδυασμό των προαναφερθέντων παραγόντων. Ακόμα κάποιοι άλλοι θέλουν να μειώσουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα για να επιβραδύνουν τη διαδικασία της αλλαγής του κλίματος και να προστατεύσουν το περιβάλλον. Πολλοί είναι αυτοί που υποκινούνται από ένα συνδυασμό αυτών των παραγόντων.

Διαβάζοντας αυτά αναρωτιόμαστε ποιοι είναι αυτοί οι οποίοι θα επωφεληθούν από την όλη αυτή τη νέα κατανάλωση; η φράση "Big Oil» φέρνει στο νου εικόνες από δυτικές πολυεθνικές, όπως η ExxonMobil, ολλανδική Shell και British Petroleum. Ωστόσο τα τρία τέταρτα των αποθεμάτων του παγκόσμιου αργού πετρελαίου τώρα ανήκουν σε εθνικές εταιρείες πετρελαίου όπως η Saudi Aramco, Gazprom (Ρωσία), CNPC (Κίνα), NIOC (Ιράν), PDVSA (venazuela), Petrobras (Βραζιλία), Αμπού Ντάμπι Εθνική Εταιρεία Πετρελαίου , Kuwait Petroleum Corporation, και Petronas (Μαλαισία).

Αυτοί οι κρατικοί κολοσσοί είναι οι μεγαλύτερες ενεργειακές εταιρείες του κόσμου βασιζόμενοι στα αποθεματικά τους. Οι μεγαλύτερες πολυεθνικές κατέχουν συλλογικά μόλις το 10 τοις εκατό της παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου του κόσμου και διαχειρίζονται μόνο το 3 τοις εκατό των αποθεματικών του. Το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτές, κατέχει η ExxonMobil η οποία κατατάσσεται μόλις δέκατη πέμπτη στον κόσμο. Στην πραγματικότητα, οι δεκατέσσερις μεγαλύτερες κρατικές εταιρείες ενέργειας είναι αυτές που έχουν τα ηνία της πετρελαιοπαραγωγής μιας και ελέγχουν είκοσι φορές περισσότερο πετρέλαιο και φυσικό αέριο από όσο οι οκτώ μεγαλύτερες πολυεθνικές. Οι υπεύθυνοι λήψης των αποφάσεων σε ορισμένες πολυεθνικές εταιρείες έχοντας λιγότερες ευκαιρίες να αποκτήσουν νέα αποθέματα,

αρχίζουν να σκέφτονται την μετατόπιση των επιχειρηματικών τους μοντέλων προς την πώληση των υπηρεσιών και της τεχνολογίας προς τις εθνικές εταιρίες πετρελαίου. Ωστόσο κάποια στιγμή, αυτό μπορεί να είναι το μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα που θα τους έχει απομείνει.

Μεταξύ αυτών των εθνικών εταιριών πετρελαίου υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Κάποιες από αυτές είναι ότι απέμεινε από την εθνικοποίηση των πολυεθνικών εταιριών πετρελαίου, ενώ κάποιες άλλες είναι εφευρέσεις της μετα-ιμπεριαλιστικής εποχής. Δεν είναι όλες εξολοκλήρου κρατικές. Κάποιες είναι ικανότερες τεχνικά από κάποιες άλλες. Η λειτουργική ανεξαρτησία της καθεμίας ποικίλλει σημαντικά, ωστόσο καμία δεν είναι εντελώς ανέπαφη από πολιτικές παρεμβάσεις. Ως σύνολο, ως ομάδα, υπονομεύουν και την αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου, προσθέτοντας συνεχώς ανοδική τάση στις τιμές, και με αυτό τον τρόπο μπορούν να απειλήσουν την πολιτική σταθερότητα των κυβερνήσεων που ανήκουν.

Ένα παράδειγμα είναι το Μεξικό. Το Σύνταγμα του Μεξικού ορίζει ότι μόνο το κράτος μπορεί να ελέγχει τις εγχώριες πηγές ενέργειας. Από το 1938, η κρατική PEMEX, έχει τον έλεγχο σε κάθε πτυχή της παραγωγής πετρελαίου της χώρας, σήμερα είναι η μεγαλύτερη εταιρεία στο Μεξικό. Με την πάροδο των ετών, η εταιρεία αντιπροσωπεύει το 40 τοις εκατό των συνολικών κρατικών εσόδων, αλλά η παραγωγή της είναι πλέον σε παρακμή, επειδή οι φόροι που καλείται να πληρώσει μερικές φορές υπερβαίνουν τα κέρδη της. Το χρέος της PEMEX έχει θέσει σε κίνδυνο την ικανότητά της να δανειστεί στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων, μειώνοντας κατά συνέπεια την περαιτέρω ικανότητά της να δαπανήσει για εξερεύνηση και παραγωγή έτσι έχει οδηγηθεί σε μείωση των αποθεμάτων της.

Το Ιράν κατέχει την τρίτη θέση στον κόσμο σε αποθέματα πετρελαίου και την δεύτερη σε αποθέματα φυσικού αερίου. Οι ενεργειακές εξαγωγές της χώρας αντιπροσωπεύουν το 70 τοις εκατό των εσόδων της κυβέρνησης. Οι επενδύσεις ωστόσο στον συγκεκριμένο τομέα δεν έχουν ακόμη ανακάμψει από το πόλεμο Ιράν-Ιράκ του 1980. Ο τομέας του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, εποπτεύεται από την εθνική εταιρεία πετρελαίου του Ιράν (NIOC), οι κυρώσεις του ΟΗΕ που επιβάλλονται για να αναγκάσει το Ιράν να παραιτηθεί από τις πυρηνικές φιλοδοξίες του, έχουν επηρεάσει δυσμενώς τις ξένες επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα. Το πρόβλημα οξύνεται από την κυβερνητική χρήση των πηγών ενέργειας για την προστασία της δύναμης του. Η κυβέρνηση του Ιράν δαπανά περισσότερα από 20 δις \$ ετησίως με σκοπό να κατευνάσει έναν πληθυσμό όλο και πιο απογοητευμένο από την οικονομική κακοδιαχείριση, τον υψηλό πληθωρισμό και την αύξηση της ανεργίας,

χρήματα που θα μπορούσαν να επενδυθούν σε υποδομές ενέργειας, σχετικά με τις επιδοτήσεις για να βοηθήσει τους καταναλωτές βενζίνης να έχουν και την πολυτέλεια τη θέρμανση των κατοικιών τους. Η κυβέρνηση ξοδεύει δισεκατομμύρια σε κρατικές δαπάνες για έργα που δεν έχουν καμία σχέση με μακροπρόθεσμες προσπάθειες με σκοπό να κατευνάσει τους θυμωμένους πολίτες. Το 2007 στις ΗΠΑ, η Εθνική Ακαδημία Επιστημών της μελέτης προειδοποίησε ότι χωρίς σημαντικές επενδύσεις για την αναβάθμιση των υποδομών, του εξοπλισμού και εργασιών, να μην επιτραπεί στην ΝΙΟΚ η εξαγωγή πετρελαίου σε άλλους μέχρι το 2015.

Στην Βενεζουέλα τώρα, η εταιρεία εκεί η Venezuela's Petroleos A.E. (PDVSA), έχει ακόμη μεγαλύτερα προβλήματα. Εθνικοποιήθηκε το 1976, η PDVSA έχει γίνει ο μεγαλύτερος εργοδότης της Βενεζουέλας, που αντιπροσωπεύει κατά καιρούς το ένα τρίτο του ΑΕΠ της χώρας, από το ήμισυ των εσόδων της κυβέρνησης, και 80 % των εσόδων από τις εξαγωγές της. Το 2002, σχεδόν το ήμισυ των εργαζομένων της PDVSA, κατέβηκαν σε απεργία για να διαμαρτυρηθούν για την πρόταση του προέδρου Hugo Chavez της να επιβάλει διοικητικό συμβούλιο για την εταιρεία που θα του δώσει μεγαλύτερο έλεγχο των δραστηριοτήτων της. Ο Chavez απάντησε στην απεργία με το να απολύσει περίπου δεκαοκτώ χιλιάδες υπαλλήλους, συμπεριλαμβανομένων μερικών από τους πιο ταλαντούχους και έμπειρους μηχανικούς της εταιρείας του. Αυτή η αναταραχή προκάλεσε στασιμότητα στις εργασίες και οκτώ χρόνια αργότερα η PDVSA δεν έχει ακόμη ανακάμψει πλήρως.

Το 2006 και το 2007, η κυβέρνηση Chavez απέκτησε τον έλεγχο της πλειοψηφίας των προηγούμενων ξένων κοινοπραξιών στην πλούσια σε πετρέλαιο Ορινόκο ζώνη της χώρας και κατάσχεσε περιουσιακά στοιχεία από διάφορες διεθνείς επιχειρήσεις πετρελαίου. Το ποσοστό συμμετοχής της PDVSA της Βενεζουέλας σε ολόκληρη τη βιομηχανία πετρελαίου εκτινάχθηκε στα 80 τοις εκατό. Η PDVSA πρόθυμη να χρησιμοποιήσει ένα ποσοστό από τα κέρδη για τη χρηματοδότηση πολιτικά εμπνευσμένων δαπανών, ο Chavez ανάγκασε την εταιρεία να παραχωρήσει στην κυβέρνηση υψηλότερα δικαιώματα εκμετάλλευσης και καταβολή φόρων.

Κατά την ίδια περίοδο (2006-2007), ο λογαριασμός της PDVSA της αυξήθηκε κατά 16 τοις εκατό, ακόμα αν και τα έσοδά της μειώθηκαν κατά 3 τοις εκατό. Η κυβέρνηση, επίσης, απαιτείται η PDVSA να προσφέρει κάποιες «κοινωνικές παροχές» για διάφορα εσωτερικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών ενέργειας, αναβαθμίσεις αστικών έργων ανάπτυξης, να αγοράζουν και να διανέμουν τα τρόφιμα ώστε να βοηθήσει την κυβέρνηση να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις. Από τις αρχές του

2009, η παραγωγή της PDVSA είχε μειωθεί κατά 15 τοις εκατό σε λιγότερο από τέσσερα χρόνια, και η τάση συνεχίζει να είναι πτωτική.

Ωστόσο ορισμένες εθνικές πετρελαϊκές εταιρείες έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε μεγάλες ποσότητες πετρελαίου από κάποιες άλλες. Είναι εταιρίες στελεχωμένες από άτομα με τις ικανότητες, την εμπειρία, και τη λειτουργική αυτονομία για να ανταγωνιστούν με επιτυχία τις καλύτερες πολυεθνικές. Αν και διαχειρίζεται το μεγαλύτερο προϋπολογισμό εξερεύνησης και παραγωγής εκτός από τον Περσικό Κόλπο, η Βραζιλία και η Petrobras απολαμβάνει μια σχετική ελευθερία από παρεμβάσεις της κυβέρνησης σε αντίθεση με την PEMEX, NIOC, PDVSA. Η κυβέρνηση της Μαλαισίας δημιούργησε το 1974 την Petronas (Petroliam Nasional) και επιτρέπει στους διαχειριστές της να εκτελούν δικές τους στρατηγικές αποφάσεις και να επανεπενδύουν ένα υγιές ποσοστό των κερδών πίσω στην εταιρεία. Σχηματίστηκε το 1963 από την εθνικοποίηση περιουσιακών στοιχείων κυρίως γαλλικών επιχειρήσεων πετρελαίου, η Sonatrach της Αλγερίας άρχισε τη ζωή ως εγχώρια έταιρος για τις ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα του πετρελαίου και του φυσικού αερίου της χώρας του. Από το 2006, η νομοθεσία της Αλγερίας έχει δώσει εντολή ότι η Sonatrach πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον το 51% από το μερίδιο στην εγχώρια αγορά, τους αγωγούς, και τα έργα διύλισης, ωστόσο η κυβέρνηση έχει την τάση να αφήνει τους διαχειριστές της εταιρείας να καθοδηγούν την εμπορική ανάπτυξη της εταιρείας τους, αυξάνοντας χρήματα και όχι μέσω της αύξηση των φόρων και τα δικαιώματα εκμετάλλευσης από ξένους επιχειρηματίες.

Η παρουσία όμως μιας εθνικής εταιρείας πετρελαίου από μόνη της δεν δείχνει ότι η κυβέρνηση μιας χώρας δέχεται και έχει υιοθετήσει τον κρατικό καπιταλισμό. Καμμία εθνική εταιρεία πετρελαίου δεν λειτουργεί περισσότερο σαν ιδιωτική πολυεθνική από αυτή της Νορβηγίας. Παρά το γεγονός ότι είναι γενναιόδωρη σε ότι αφορά τις κρατικές δαπάνες στη δημόσια υγεία, τη φροντίδα των παιδιών, και τα προγράμματα της κοινωνικής πρόνοιας, η κυβέρνηση της Νορβηγίας ποτέ δεν είχε την επιθυμία η εθνική εταιρεία πετρελαίου να γίνει κορυφαίος οικονομικός παράγοντας της χώρας του. Οι κάτοικοι της χώρας έχουν, κατά πολλούς, το υψηλότερο επίπεδο διαβίωσης σε όλο τον κόσμο, σε μεγάλο βαθμό αυτό οφείλεται στο πετρέλαιο. Ωστόσο, ο φυσικός αυτός πόρος πρόκειται να εξαντληθεί σε μερικές δεκαετίες. Προκειμένου να αμβλυνθούν οι συνέπειες του γεγονότος αυτού στο μέλλον, μεγάλα ποσά από τα κέρδη από το πετρέλαιο επενδύονται από κρατικούς φορείς στο εξωτερικό.

Η StatoilHydro είναι πλέον η τρίτη μεγαλύτερη εταιρεία προμήθειας στον κόσμο του αργού πετρελαίου και ελέγχει περίπου το 60 τοις εκατό της παραγωγής πετρελαίου

της Νορβηγίας .Η άμεση εμπλοκή του κράτους στη διαχείριση του είναι ελάχιστη. Η Νορβηγία είναι μία από τις πλουσιότερες χώρες του κόσμου, με έναν πληθυσμό (4,6 εκατ) και με μέγεθος μισό της Βόρειας Καρολίνας. Η κυβέρνηση της Νορβηγίας έχει ελάχιστη ανάγκη να προωθήσει τα κεφάλαια της StatoilHydro προς πολιτικά εμπνευσμένες δαπάνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1.ΡΩΣΙΑ

Η οικονομία της Σοβιετικής Ένωσης διακρινόταν από την εξής ειρωνεία, εξαρτιόταν κυρίως από φυσικές πηγές όπως το πετρέλαιο και το αέριο, παρόλο που το κομμουνιστικό σύστημα ήταν σχεδόν συνόνυμο με τους δυνατούς ρυθμούς εκβιομηχάνισης.

Το οικονομικό σύστημα το οποίο επέβαλε ο Στάλιν, βασιζόταν στον κεντρικό σχεδιασμό, σε αυτό το οποίο ο Στάλιν ονόμαζε «σοσιαλισμός στην χώρα». Για πολλές δεκαετίες μετά την μπολσεβίκικη επανάσταση του 1917, η Σοβιετική Ένωση ήταν μία κλειστή απομονωμένη αγορά. Η σοβιετική βιομηχανία πετρελαίου λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό απομονωμένη από τον υπόλοιπο κόσμο, με λίγη από τη ροή της τεχνολογίας και του εξοπλισμού που ήταν κοινή στον υπόλοιπο κόσμο. Μόλις την δεκαετία του 60 η Σ.Ε. αναδύεται στην αγορά ως εξαγωγός χώρα πετρελαίου και την δεκαετία του 70 ως εξαγωγός φυσικού αερίου.

Στα τέλη της δεκαετίας του 60, η Σοβιετική οικονομία παρουσίασε σημάδια αποσύνθεσης και ανικανότητα οικονομικής ανάπτυξης. Ωστόσο ως σημαντικός εξαγωγέας πετρελαίου έλαβε μια απροσδόκητη ώθηση με τον πόλεμο του 1973 και του αραβικού εμπάργκο του πετρελαίου που είχε σαν αποτέλεσμα τον τετραπλασιασμό των τιμών. Μία επιπλέον ενίσχυση της οικονομίας ήρθε το 1980 όταν η τιμή διπλασιάστηκε ως απάντηση στην επανάσταση του Ιράν. Αυτή η απότομη αύξηση των εσόδων από το πετρέλαιο συνέβαλε να κρατηθεί η αποδυναμωμένη Σοβιετική οικονομία για άλλη μια δεκαετία, ώστε η χώρα να μπορεί να χρηματοδοτεί τον ισχυρό στρατό της αλλά και να καλύπτει άλλου είδους ανάγκες όπως ήταν η έλλειψη τροφών. Επιπλέον η αύξηση των τιμών επέτρεψε στην Σ.Ε. να προχωρήσει χωρίς να μεταρρυθμίσει την οικονομία της, να μεταβάλλει την εξωτερική της πολιτική. Οι αρχηγοί της Σ.Ε. επαναπαυόμενοι και παγιδευμένοι στην αδράνεια τους, παραλείπουν να σκεφτούν την ενδεχόμενη πτώση των τιμών κάποια μελλοντική στιγμή, πολλώ δε μάλλον να προετοιμαστούν για αυτό το ενδεχόμενο.

Το 1985 ανέρχεται στην εξουσία ο Mikhail Gorbachev, ο οποίος προσπαθεί να εκμοντερνίσει το οικονομικό και πολιτικό σύστημα χωρίς όμως να το ανατρέψει. *«Γνωρίζαμε τι είδους χώρα είχαμε,»* έλεγε. *«Ήταν η πιο στρατιωτικοποιημένη, η πιο συγκεντρωτική, η πιο αυστηρά πειθαρχημένη, ήταν γεμάτη με πυρηνικά όπλα και όπλα άλλου είδους.»*

Για τον Gorbachev, η χρονική στιγμή την οποία ανήλθε στην εξουσία δεν είχε τα αποτελέσματα που επιθυμούσε. Το 1986, ένα χρόνο μετά την άνοδό του, η υπερπροσφορά και η μείωση της ζήτησης του πετρελαίου παγκοσμίως προκάλεσε μια τεράστια πτώση στην τιμή του πετρελαίου. Αυτό μείωσε δραστικά το σκληρό νόμισμα, τα κέρδη τα οποία η χώρα χρειάζεται για να πληρώσει τις εισαγωγές.

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές της δεκαετίας του 1990 η παγκόσμια "κρίση" στην κυβέρνηση αντικαταστάθηκε από "οξεία κρίση», και στη συνέχεια από την καταστροφή. Υπήρχαν σοβαρές ελλείψεις σε τρόφιμα. Κάποια στιγμή, στην πόλη της Αγίας Πετρούπολης σχεδόν εξαντλήθηκαν τα γαλακτοκομικά προϊόντα για τα παιδιά.

Το Νοέμβριο του 1991, ο Gorbachev, ζήτησε από έναν συμβούλό του να στείλει στον βρετανό πρωθυπουργό Τζον Μέιζορ, ο οποίος την εποχή εκείνη ανήκε στην ομάδα των G7 των βιομηχανικών εθνών, ένα μήνυμα τριών λέξεων, το οποίο έγραφε «*Αγαπητέ Γιάννη, βοήθεια.*»⁹ Ήταν μόλις ένα μήνα αργότερα, όταν ο Gorbachev ανακοίνωνε μέσω της τηλεόρασης την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.

3.2. Η νέα εποχή της Ρωσίας

Από την 1η Ιανουαρίου του 1992, η Ρωσία ήταν ένα τεράστιο ανεξάρτητο κράτος δεν υπήρχε κανένας κανόνας του εμπορικού δικαίου, δεν υπήρχε η βάση για τις συμβάσεις, δεν υπήρχουν καθιερωμένοι δίαυλοι ή κανόνες του εμπορίου. Η ανταλλαγή αποτέλεσε μέρος της ημερήσιας διάταξης, όχι μόνο για νεοεμφανιζόμενους εμπόρους, τους εμπόρους στους δρόμους ή όσους εργάζονται έξω από τα διαμερίσματά τους, αλλά και για τα εργοστάσια, τα οποία διαπραγματεύονται το εμπορεύμα τους και την παραγωγή τους. Ήταν μια τρομακτική στιγμή για το λαό και μια εποχή μεγάλης δυσκολίας: οι συντάξεις και οι μισθοί –εάν καταβάλλονταν- είχαν χάσει την αξία τους ,και το χαμηλό, αλλά εγγυημένο, επίπεδο οικονομικής ασφάλειας πλέον χανόταν.

Υπήρχε η επιτακτική ανάγκη να γίνουν δύο πράγματα. Αρχικά, να σταθεροποιηθεί η οικονομία, να υπάρξει ανανέωση των πηγών των αγαθών και των υπηρεσιών και δημιουργία θεμελίων για το εμπόριο στην οικονομία της αγοράς. Επιπλέον, έπρεπε να σκεφτούν τι θα κάνουν με τα εργοστάσια και τους πόρους, τα μέσα παραγωγής που ανήκουν στην Κυβέρνηση και με κάποιον τρόπο αυτά να μετατραπούν σε κάποια άλλη μορφή ιδιοκτησίας, ιδιωτική, που είναι πιο παραγωγική και κατάλληλη για την οικονομία της αγοράς. Ο πρόεδρος Yeltsin αντικατέστησε το οικονομικό

σύστημα με ένα νέο που βασίζεται στην ιδιωτική ιδιοκτησία. Οι στόχοι της ιδιωτικοποίησης δεν ήταν μόνο οικονομικοί, με την αφαίρεση περουσιακών στοιχείων από το κράτος όσο πιο γρήγορα γίνεται, ήθελε να προλάβει και να αποφύγει ενδεχόμενη επιστροφή στον κομμουνισμό.

Το Σοβιετικό σύστημα, άφησε πολύτιμη κληρονομιά, τεράστιο δίκτυο βιομηχανικών επιχειρήσεων, τεράστια στρατιωτική μηχανή, και ένα εξαιρετικό αποθεματικό ταλαντούχων επιστημόνων, μαθηματικών και τεχνικών παρόλο που δεν συνδέονταν με την εμπορική οικονομία. Η εξαιρετικά ικανή πετρελαϊκή βιομηχανία ήταν επιβαρυσμένη με τη γήρανση των υποδομών. Ορίζουν υπογείως όλα τα τεράστια πλούτη με τη μορφή του πετρελαίου και άλλων πρώτων υλών όπως ο Γκορμπατσόφ ανέφερε στην αποχαιρετιστήρια ομιλία του.

3.3.Ανακατασκευάζοντας την βιομηχανία πετρελαίου

Οι φυσικοί αυτοί πόροι, ιδιαίτερα του πετρελαίου και του φυσικού αερίου ήταν τόσο κρίσιμοι για το νέο ρωσικό κράτος καθώς είχαν προέλθει από την πρώτη Σοβιετική Ένωση. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, τα έσοδα από εξαγωγές πετρελαίου αντιπροσωπεύουν τα δύο τρίτα των κερδών της ρωσικής κυβέρνησης.

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 90 και την μετάβαση στο 2000, ο παράγοντας του πετρελαίου διέρχεται στην ίδια αναρχία όπως και η υπόλοιπη οικονομία. Απλήρωτοι εργαζόμενοι κατεβαίνουν σε απεργία, το πετρέλαιο κλέβεται και χρησιμοποιείται ως νόμισμα στην Δύση. Σε λιγότερο από μια δεκαετία έχουμε πτώση της ρωσικής παραγωγής στο μισό, χάνονται 5 εκατ. βαρέλια την ημέρα.

Η ιδιωτικοποίηση ήταν η απάντηση στο πρόβλημα. Το θέμα ήταν ποια βήματα θα ακολουθούσαν για να επιτευχθεί η ιδιωτικοποίηση. Ένα άτομο το οποίο είχε ξεκάθαρη άποψη ήταν ο Vagit Alekperov. Γεννήθηκε στο Μπακού, είχε εργαστεί στην υπεράκτια βιομηχανία πετρελαίου του Αζερμπαϊτζάν μέχρι την ηλικία των είκοσι εννέα που μεταφέρθηκε στη νέα καρδιά του σοβιετικού πετρελαίου, δυτικά της Σιβηρίας. Εκεί τον πρόσεξε ο ο Valery Graifer και αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες του, τον προήγαγε για την εκτέλεση μίας από τις πιο σημαντικές συνοριακές περιοχές στη δυτική Σιβηρία. Το 1990, ο Alekperov βρισκόταν στη Μόσχα, όπου έγινε αναπληρωτής Υπουργός πετρελαίου.

Στα ταξίδια προς τα δυτικά, ο Alekperov επισκέφτηκε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων πετρελαίου. Είδε σημαντικές διαφορές στον τρόπο διαχείρισης και λειτουργίας των επιχειρήσεων πετρελαίου. «Ήταν μια αποκάλυψη,» είπε, «είναι ένα είδος οργάνωσης

που είναι ευέλικτο και ικανό, μια εταιρεία που έχει την αντιμετώπιση όλων των θεμάτων την ίδια στιγμή-την εξόρυξη , την παραγωγή, και τη μηχανική-και όλοι δουλεύουν με την επιδίωξη ενός κοινού στόχου, και όχι κάθε κομμάτι να λειτουργεί ξεχωριστά.»

Επέστρεψε στη Μόσχα πεπεισμένος από τις εταιρείες στον υπόλοιπο κόσμο ότι η τυπική οργάνωση μιας σύγχρονης βιομηχανικής εταιρείας πετρελαίου, είναι κάθετα ολοκληρωμένες εταιρείες με την εξερεύνηση και την παραγωγή, τη διύλιση και την εμπορία, όλων δηλαδή των λειτουργιών σε μια εταιρεία. Πριν από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, οι προσπάθειές του να προωθήσει μια κάθετα ολοκληρωμένη κρατική εταιρεία πετρελαίου απορρίφθηκε. Οι αντίπαλοι του, τον κατηγορήσαν για την καταστροφή του τομέα του πετρελαίου. Προσπάθησε και πάλι, όταν η Ρωσία έγινε ανεξάρτητο κράτος. Η παραμόνη κατά την γνώμη του στην ήδη υπάρχουσα κατάσταση, θα οδηγούσε σε χάος.¹⁰

Τον Νοέμβριο του 1992, ο πρόεδρος Yeltsin υιοθέτησε την προσέγγιση αυτή στο διάταγμα 1403 για την ιδιωτικοποίηση της πετρελαϊκής βιομηχανίας. Με το τέλος του ψυχρού πολέμου, ο Vladimir Putin, ο οποίος ήταν ένας αξιωματικός της KGB που βρισκόταν στην Δρέσδη της Ανατολικής Γερμανίας, επέστρεψε στη γενέτειρά του St. Petersburg και προσχώρησε στην κυβέρνηση της πόλης. Το 1999, ο Putin δημοσίευσε ένα άρθρο στο περιοδικό του ιδρύματος για τα «Μεταλλικά των Φυσικών Πόρων», που υποστήριξε ότι το πετρέλαιο της Ρωσίας και το φυσικό αέριο ήταν το κλειδί για την οικονομική ανάκαμψη και την "είσοδο της Ρωσίας στην παγκόσμια οικονομία" και για την μεταροπή της Ρωσίας σε "μεγάλη οικονομική δύναμη". Δεδομένου της στρατηγικής σημασίας τους, οι πόροι αυτοί θα έπρεπε να είναι, σε τελική ανάλυση, υπό την αιγίδα, αν όχι υπό τον άμεσο έλεγχο του κράτους.

Από τη στιγμή που το άρθρο ήταν σε έντυπη μορφή, ο ίδιος ο Putin ήταν ήδη στη Μόσχα, και ακολούθησε σημαντικά ανοδική πορεία σε θέσεις εργασίας-συμπεριλαμβανομένων των επικεφαλής του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, διάδοχο της KGB και τέλος του πρωθυπουργού. Την τελευταία ημέρα του Δεκεμβρίου 1999 ο Boris Yeltsin παραιτήθηκε απότομα και ο Vladimir Putin, ο οποίος μόλις 3 χρόνια νωρίτερα ήταν χωρίς δουλειά, έγινε πρόεδρος της Ρωσίας. Τον Ιούλιο του 2000, δύο μήνες μετά την επίσημη εκλογή του, ο Putin συναντήθηκε στο Κρεμλίνο με ορισμένους από τους πιο πλούσιους και γνωστούς επιχειρηματίες, γνωστούς από τότε ως ολιγάρχες. Ο Putin όμως είναι αυτός που καθόριζε τους νέους κανόνες. Οι ολιγάρχες θα μπορούσαν να διατηρήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία, αλλά δεν θα μπορούσαν μέσω αυτού να περάσουν τα όρια να προσπαθήσουν να γίνουν ηγέτες ή να προσπαθήσουν με άλλους τρόπους να ελέγχουν πολιτικά

αποτελέσματα. Δύο από τους ολιγάρχες που δεν τήρησαν αυτά τα όρια, πολύ σύντομα βρέθηκαν σε εξορία.

Ο νέος νόμος προέβλεπε 3 καθετοποιημένες εταιρείες πετρελαίου-Lukoil, Yukos and Surgut. Η κάθε μια από αυτές θα συνδυάζει την παραγωγή, διύλιση και το μάρκετινγκ.

Θα γίνουν από τις μεγαλύτερες εταιρείες στον κόσμο. Το κράτος θα διατηρήσει τη βασική κυριότητα κατά τη διάρκεια μιας τριετούς μεταβατικής περιόδου, ενώ οι νέες εταιρείες θα προσπαθήσουν να ασκήσουν τον έλεγχο τώρα σε ημι-ανεξάρτητες ομάδες παραγωγής και διύλισης, και να αποκτήσουν τον έλεγχο επί των πωλήσεων πετρελαίου, τις εξαγωγές πετρελαίου, και το σκληρό νόμισμα που προέρχεται από αυτές τις συναλλαγές. Μια κρατική εταιρεία, η Rosneft, έχει τον προσωρινό έλεγχο των μετοχών κερδίζοντας χρόνο για τις αποφάσεις για το μέλλον τους.

Αυτή η ανακατασκευή θα ήταν δύσκολο να επιτευχθεί. Ήταν δύσκολο να γίνει νωρίτερα, όταν το κράτος ήταν αδύναμο και η νομοθεσία ήταν ελλιπής. Υπήρχε η βία σε κάθε επίπεδο, καθώς υπήρχε η ρωσική μαφίας-συμμορίες, τρομακτικοί βετεράνοι των στρατοπέδων κράτησης, και μικρο-εγκληματίες-λειτουργούσαν ως ασπίδα προστασίας, έκλεβαν αργό πετρέλαιο και προϊόντα διύλισης, και προσπάθησαν να κλέψουν στοιχεία από τα τοπικά κέντρα διανομής. Τα κίνητρα ήταν σαφή: το πετρέλαιο ήταν ο πλούτος, και όποιος κατάφερνε να πάρει τον έλεγχο κάποιου μέρους της επιχείρησης θα συσσώρευε τόσο πλούτο που ούτε θα μπορούσε να φανταστεί κάποια χρόνια νωρίτερα. Αλλά τελικά το κράτος απέκτησε ξανά τις εξουσίες της αστυνομίας, και οι νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις πετρελαίου δημιούργησαν τις δικές τους δυνάμεις ασφαλείας, συχνά με έμπειρους βετεράνους της KGB, και το αιματηρό κύμα βίας και πολέμων των συμμοριών άρχισε να υποχωρεί.

3.4.LUKOIL KAI SURGUT

Μετά από το διάταγμα για την ιδιωτικοποίηση του Yeltsin, οι ρωσικές μεγάλες εταιρείες πετρελαίου άρχισαν να παίρνουν σάρκα και οστά. Η πιο ορατή ήταν η Lukoil, εξοπλισμένη με ένα σαφές όραμα για μια ολοκληρωμένη εταιρεία πετρελαίου, όσο το δυνατόν συντομότερα. *"Το πιο δύσκολο πράγμα ήταν να πεισθούν οι διαχειριστές να ενώσουν τα συμφέροντά τους",* δήλωσε ο Alekreevov. *"Υπήρχε χάος στη χώρα, και όλοι έπρεπε να επιζήσουν, έπρεπε να πληρώσουν τους μισθούς, και να κρατήσουν τις επιχειρήσεις αυτές. Χωρίς την ένωση, δεν θα ήταν σε θέση να*

επιβιώσουν." Άκουσαν το μήνυμα, όλοι, υπέγραψαν και η Lukoil έγινε μια πραγματική εταιρεία.

Η Lukoil είχε ως στόχο τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές. Εξαρχής, ο Alekperov θέτει σε εφαρμογή διεθνή κριτήρια και πρότυπα, και χρησιμοποιεί διεθνή δικηγορικά γραφεία, λογιστές και τραπεζίτες. Από τις πρώτες ημέρες, η Lukoil επιδιώκει να ακολουθεί μια διεθνή στρατηγική, πρώτα στα νέα κράτη της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και στη συνέχεια σε άλλα μέρη του κόσμου.

Εάν η Lukoil ήταν η πιο διεθνοποιημένη από τις μεγαλύτερες ρωσικές εταιρίες, η Surgut ήταν αδιαμφισβήτητα η πιο ρωσική. Και οι δύο εταιρίες ήταν στελεχωμένες με άτομα εξειδικευμένα σε θέματα πετρελαίου.

YUKOS

Πολύ διαφορετική ήταν μια εταιρεία με την επωνυμία Yukos. Ήταν μία από τις πρώτες πετρελαϊκές εταιρείες που λειτουργεί με την μορφή της ολιγαρχίας, που δεν είχε διαμορφωθεί από την πετρελαϊκή βιομηχανία, αλλά από την τη χαοτική ανταλλακτική οικονομία.

Ο Mikhail Khodorkovsky είχε ξεκινήσει με την ορθόδοξη σοβιετική φιλοδοξία: ως παιδί, ανακοίνωνε ότι στόχος του ήταν να ανέλθει στα υψηλότερα επίπεδα του σοβιετικού συστήματος επιχειρήσεων και να επιτύχει την περίφημη θέση του διευθυντή εργοστασίου. Σύντομα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πετρελαϊκές επιχειρήσεις ήταν καλύτερες από τις τραπεζικές.

Η χρονική στιγμή ήταν η κατάλληλη. Μέχρι το 1995, η ρωσική κυβέρνηση είχε απελπιστικά περιορισμένα κεφάλαια, και ορισμένοι από τους νέους επιχειρηματίες και την κυβέρνηση Yeltsin βρήκαν με μια λύση που ονομάστηκε «δάνεια προς μετοχές». Οι επιχειρηματίες θα δανείσουν στην ρωσική κυβέρνηση τα χρήματα, λαμβάνοντας ως εγγυήση μετοχές πετρελαϊκών και άλλων εταιριών. Όταν η κυβέρνηση, όπως αναμενόταν, δεν θα μπορούσε να αποπληρώσει τα δάνεια, οι μετοχές θα καταλήξουν ως ιδιότητα των δανειστών, που θα ελέγχουν έτσι τις νέες εταιρείες.

Αυτές οι εταιρείες-Lukoil, Surgut και Yukos-ήταν τρεις μεγάλες εταιρείες. Δεν ήταν οι μόνες όμως. Υπήρχε η κρατική εταιρεία, Rosneft, έξι μίνι-μεγάλες εταιρείες και μια σειρά από άλλες εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν ή υποστηρίζονται σε πετρέλαιο από πλούσιες περιφερειακές κυβερνήσεις.

Από τη στιγμή της εκλογής του Putin το 2000, ο Mikhail Khodorkovsky της Yukos ήταν ήδη στο δρόμο του να γίνει ο πλουσιότερος άνθρωπος στη Ρωσία. Θα συνδιάσει τρία χαρακτηριστικά-αδίστακτος ληστής βαρώνος, εκσυγχρονισμένος επιχειρηματίας, και φιλάνθρωπος -σε ένα. Μετέφερε δυτική τεχνολογία με σκοπό να μετατρέψει την Yukos σε μια πιο αποδοτική εταιρεία. Με την εισαγωγή δυτικού τύπου εταιρικής διακυβέρνησης και την είσοδο της εταιρείας στα δυτικά χρηματιστήρια, θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά την αποτίμηση της Yukos και έτσι να πολλαπλασιάσει τον πλούτο. Με τον οργανισμό του "Open Russia Foundation" έγινε ο μεγαλύτερος φιλάνθρωπος στην Ρωσία, υποστηρίζοντας τους πολίτες και τις οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι δαπάνες του για την πολιτική ήταν επίσης γνωστές, σχεδόν θρυλικές σε ότι αφορά στην έκταση τους, κυρίως τα χρήματα δαπανώνται για να εξασφαλίσει ότι οι βουλευτές στη Δούμα θα ψηφίσουν ακριβώς με τον τρόπο που ήθελε την φορολογική νομοθεσία του Μαΐου του 2003. Φαινόταν να επιδιώκει τη δική του εξωτερική πολιτική. Διαπραγματεύτηκε ο ίδιος απευθείας με την Κίνα για την κατασκευή αγωγού, παρακάμπτοντας το Κρεμλίνο σε ένα θέμα μεγάλης στρατηγικής σημασίας, και για το οποίο ο Putin είχε πολύ διαφορετικές απόψεις. Κινούταν με γρήγορες κινήσεις για να αποκτήσει την Sibneft, μία από τις άλλες ρωσικές μεγάλες εταιρείες πετρελαίου, η οποία θα καταστήσει ενδεχομένως την Yukos, την μεγαλύτερη εταιρεία πετρελαίου στον κόσμο. Βρισκόταν σε συνομιλίες τόσο με τη Chevron και ExxonMobil για την πώληση ελεγχούσας συμμετοχής σε Yukos. Όταν ο Putin συναντήθηκε με έναν CEO από δυτική εταιρεία, είχε πολλά ερωτήματα σχετικά με την μετακίνηση του ελέγχου ενός από τα σημαντικότερα στρατηγικά περιουσιακά στοιχεία, του πετρελαίου της χώρας, από τη Ρωσία, η οποία προσκρούει στην αρχή που προβλέπεται στο άρθρο 1999.

Ενώ κινείται σε όλα τα μέτωπα ταυτόχρονα, ο Khodorkovsky είναι ευρέως γνωστό ότι ήταν διατεθειμένος να δαπανήσει χρήματα για να μετατρέψει την Ρωσία σε κοινοβουλευτική από προεδρική δημοκρατία, με την πρόθεση να γίνει ο ίδιος ο πρωθυπουργός. Η πώληση μέρους της Yukos θα του δώσει πολλά δισεκατομμύρια δολάρια που θα μπορούσε να πάει σε αυτή την καμπάνια. Αρκετούς μήνες αργότερα, τον Ιούλιο του 2003, ένας από τους συνεργάτες του Khodorkovsky συνελήφθη, και στη συνέχεια κάποιοι άλλοι. Μερικοί από τους συμβούλους του, φοβούμενοι ότι γινόταν όλο και περισσότερο μη ρεαλιστικό, τον προειδοποίησαν να προχωρήσει με προσοχή, αλλά εκείνος φάνηκε να τους αγνοεί. Σε μια επίσκεψη στην Ουάσινγκτον

τον Σεπτέμβριο του 2003, δήλωσε πως πιστεύει ότι υπήρχαν 40 τοις εκατό πιθανότητες να συλληφθεί, ωστόσο έδωσε την εντύπωση ότι δεν πιστεύει ότι οι πραγματικές πιθανότητες ήταν τόσο υψηλές.

Το φθινόπωρο του 2003, ο Khodorkovsky ξεκίνησε κάτι που φαινόταν σαν μια μεγάλη εκστρατεία, με ομιλίες, συνεντεύξεις και δημόσιες συναντήσεις σε πόλεις σε όλη τη Σιβηρία. Νωρίς το πρωί της 23ης Οκτωβρίου, το αεροπλάνο του ήταν στο έδαφος στο Νοβοσιμπίρσκ, όπου είχε σταματήσει για ανεφοδιασμό, στις 5 το πρωί πράκτορες εισέβαλαν στο αεροσκάφος και τον συνέλαβαν. Την άνοιξη του 2005, μετά από μια μακρά δίκη, ο Khodorkovsky καταδικάστηκε για φοροδιαφυγή και σταλθηκε σε μια απόμακρη και απομονωμένη φυλακή της Σιβηρίας. Το 2011, σε μια δεύτερη δίκη για υπεξαίρεση επεκτάθηκε η ποινή του. Η Υukos διαλύθηκε και στην ουσία απορροφήθηκε από την Rosneft.

Στρατηγικοί πόροι ήρθαν στο προσκήνιο και με άλλους τρόπους. Το έργο Sakhalin-1 της ExxonMobil είχε μια ρωσική εταιρία ως εταίρο, Rosneft. Αλλά το Sakhalin 2 της Shell δεν είχε. Η Gazprom μπορεί να ήταν η μεγαλύτερη εταιρεία φυσικού αερίου στον κόσμο, αλλά δεν είχε καμία αντιπροσώπευση στον χώρο του υδροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), και δεν είχε παρουσία στην αγορά της Ασίας. Κατά τη διάρκεια αρκετών μηνών το 2006, το πρόγραμμα Sakhalin-2 χρεώθηκε με μια σειρά διαφόρων περιβαλλοντικών παραβιάσεων που προκάλεσαν μια σειρά από κυρώσεις, μερικές από τις οποίες σοβαρές. Στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2006, η Shell και ο ιαπωνικός εταίρος αποδέχτηκε την Gazprom ως μέτοχο πλειοψηφίας. Το project συνέχισε την πορεία του και το 2009 ξεκίνησε να εξάγει LNG στην Ασία, ακόμη και τόσο μακριά όσο η Ισπανία.

Η Ρωσία όταν επέστρεψε ως παραγωγός πετρελαίου, η βιομηχανία πετρελαίου έχει ενσωματωθεί τεχνολογικά με τον υπόλοιπο κόσμο, η Ρωσία ήταν και πάλι η μεγαλύτερη παραγωγός πετρελαίου και η δεύτερη μεγαλύτερη εξαγωγέας στον κόσμο.

3.5. Άλλες ρωσικές εταιρίες

Μία μικρή εταιρεία αλλά σημαντική ήταν η **TNK**. Με κοινοπραξία των ιδιοκτητών, δημιουργήθηκε η ομάδα AAR, ενώθηκαν για να αγοράσουν την εταιρεία το 1997. Θα γίνουν από τους πιο εξέχοντες ολιγάρχες της χώρας του. Τρεις από αυτούς προέρχονταν από την Alpha Bank. Michael Fridman ήταν απόφοιτος του Ινστιτούτου του Χάλυβα και των Κραμάτων. Είχε εργαστεί για δύο χρόνια σε ένα εργοστάσιο, αλλά όταν κατέστη δυνατόν να δραστηριοποιηθεί στις επιχειρήσεις στα τέλη του 1980, μεταπήδησε, ξεκινώντας μια συγκλονιστική σειρά από επιχειρήσεις. Παρά το χάος και το ότι είχε ειπωθεί ότι η επιχείρησή του δεν μπορούσε να πετύχει, ο Fridman υποστήριξε αργότερα ότι "είχαμε μια εσωτερική πεποίθηση". Ο συνεργάτης του, ο γερμανικής καταγωγής Khan, ακόμα ένας απόφοιτος του Ινστιτούτου του Χάλυβα και των Κραμάτων, έτρεξε την λειτουργία στο τμήμα εμπορίας πετρελαίου της νέας επιχείρησης και θα παραμείνει προσηλωμένος στις επιχειρήσεις του πετρελαίου. Τα χρήματα που προκύπτουν από την εμπορία αγροτικών προϊόντων τους επέτρεψε να δημιουργήσουν την Alfa Bank. Ο τρίτος συνεργάτης ήταν ο Peter Aven, ο οποίος είχε ήδη καθιερώσει τη φήμη του ως ακαδημαϊκός μαθηματικός και είχε διατελέσει υπουργός εξωτερικού εμπορίου στις αρχές του 1990.

Υπήρχε μία άλλη εξέχουσα εταιρεία **Sibneft**. Αυτό είναι το πιο κλασσικό παράδειγμα ευκαιρίας που προέκυψε μέσα από το «δάνεια προς μετοχές». Roman Abramovich, ο οποίος ήλεγχε τα πάντα, από την εμπορία του πετρελαίου ως τα παιδικά παιχνίδια, συνεργάστηκε με τον Boris Berezovsky και δάνεισε \$ 100 εκατομμύρια στην φτωχή ρωσική κυβέρνηση για το ήμισυ της εταιρείας. Όταν, όπως ήταν αναμενόμενο, η κυβέρνηση απέτυχε να ξεπληρώσει τα δάνεια, οι ολιγάρχες απέκτησαν τον έλεγχο και πήραν την κατάσταση στα χέρια τους. Ο Berezovsky πήγε σε πολιτική εξορία μετά την πτώση από τον πρόεδρο Vladimir Putin. Ο Abramovich ακολούθησε μια διαφορετική πορεία απέκτησε πρόσθετα καθήκοντα ως κυβερνήτης μιας φτωχής περιοχή στη ρωσική Άπω Ανατολή. Ο Abramovich προχώρησε σε πώληση τελικά της Sibneft στο ρωσικό γίγαντα φυσικού αερίου την **Gazprom** και μετακόμισε στην Αγγλία, όπου λέγεται ότι είναι ο δεύτερος πλουσιότερος άνθρωπος στη χώρα, τον ξεπερνάει μόνο η Βασίλισσα.¹¹

Συνολικά, μέχρι το 1998, έξι χρόνια δηλαδή από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η ρωσική πετρελαϊκή βιομηχανία έφυγε από ένα σύστημα μεγάλων καθετοποιημένων εταιρειών, και διοργανώθηκε, τουλάχιστον σε αδρές γραμμές, στα πρότυπα των παραδοσιακών εταιρειών της Δύσης. Κατά τη διάρκεια αυτών των

ετών, όλοι λειτουργούν αυτόνομα σε μεγάλο βαθμό από τα κράτη. Τελικά η Ρωσική Ομοσπονδία θα έχει πέντε μεγάλες εταιρείες ενέργειας, καθεμία εκ των οποίων διέθετε αποθέματα πετρελαίου συγκρίσιμα με το μέγεθος από των μεγαλύτερων δυτικών εταιρειών.

ΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ

Σε συνεργασία με την εταιρεία Lukoil, η Conoco ανέλαβε ένα έργο στη βόρεια περιοχή της Αρκτικής. Η Conoco έφερε την τεχνογνωσία στη Ρωσία που είχε μάθει από την Αλάσκα, όπου οι νέες τεχνολογίες έχουν αναπτυχθεί προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί το αποτύπωμα στις αρκτικές περιοχές. Ακόμα κι έτσι, το έργο Polar Lights επιδεινώθηκε από μια ατελείωτη πληθώρα νέων φορολογικών επιβαρύνσεων και νέων κανονισμών. Το τοπικό περιφερειακό αφεντικό, ένας πρώην μηχανικός snowmobile, απαιτούσε κάποια αμοιβή κάθε φορά που ενέκρινε μια νέα άδεια. Τέλος, η Conoco έπρεπε να πει στην Μόσχα ότι επρόκειτο να αποχωρήσει τελείως, αν οι «εξωσυμβατικές» ανάγκες δεν παύσουν.

Τόσο η Exxon όσο και η Shell πήγαν στο Sakhalin, ένα νησί ανοικτά των ακτών της Ρωσίας πολύ ανατολικά, βόρεια της Ιαπωνίας, όπου υπήρξε κάποια μικρή χερσαία παραγωγή. Όπου υπήρχε η δυνατότητα σε αυτό το μέρος να υπάρξουν offshore. Αν και η περιοχή στερείτο της αναγκαίας υποδομής που τα προγραμματισμένα megaprojects απαιτούσαν, είχε άλλα σημαντικά πλεονεκτήματα. Το Sakhalin ήταν τόσο μακριά από τη Μόσχα, όσο δηλαδή θα μπορούσε κανείς να φτάσει και να συνεχίσει όμως να βρίσκεται στη Ρωσία. Ήταν επίσης στην ανοικτή θάλασσα, έτσι ώστε η παραγωγή να μπορεί να εξαχθεί απευθείας στις παγκόσμιες αγορές.

Η Exxon έγινε ο φορέας για ένα έργο που περιλαμβάνει, επίσης, τη ρωσική κρατική εταιρεία Rosneft, ιαπωνικές εταιρείες και την εθνική εταιρεία πετρελαίου της Ινδίας. Οι συνθήκες ήταν τόσο δύσκολες, στην πραγματικότητα, το έργο θα μπορούσε να γίνει μόνο για πέντε μήνες το χρόνο. Στη μέση του έργου, προέκυψαν νέες ανάγκες, με αποτέλεσμα οι μηχανικοί να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι έπρεπε να επανασχεδιάσουν το σύνολο του έργου.

Το έργο Shell Sakhalin 2, επίσης, ξεκίνησε στις αρχές του 1990, με τις ίδιες περιβαλλοντικές προκλήσεις. Θα αποδειχθεί το μεγαλύτερο έργο που συνδυάζει πετρέλαιο και φυσικό αέριο στον κόσμο. Η Shell είχε να αντιμετωπίσει την πρόκληση της οικοδόμησης δύο αγωγών –έναν πετρελαίου και έναν φυσικού αερίου- που έπρεπε να διασχίσουν περισσότερα από χίλια ποτάμια και ρέματα, μέσω του

παγωμένους εδάφους το χειμώνα και του υγρού το καλοκαίρι. Για να πάρει το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο και να το εξαγάγει κατέληξε να κοστίζει περισσότερο από 20 δισ. \$.

ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

Μόνο μια δυτική εταιρεία κατάφερε να κερδίσει μια σημαντική θέση στην καρδιά, δυτικά δηλαδή της Σιβηρίας. Η Sidanco ήταν μία εταιρεία δεύτερης κατηγορίας της Ρωσίας που είχε αγορασθεί από μια ομάδα ολιγαρχών, ήταν μία από τις περιπτώσεις «δάνεια για μετοχές» το 1995. Η BP αγόρασε δέκα τοις εκατό των μετοχών της Sidanco για 571 \$. αλλά ο επικεφαλής της BP John Browne υποστήριξε ότι ήταν ο μόνος προφανής τρόπος για να μπει στην αγορά της δυτικής Σιβηρίας και η Ρωσία ήταν στο επίκεντρο της γενικής παγκόσμιας στρατηγικής της BP. Παρ'όλα αυτά, πρόσθεσε, "Θα πρέπει να θεωρηθεί ολοκληρωτικό ρίσκο. Θα μπορούσαμε να χάσουμε τα πάντα".

Σύντομα παράξενα πράγματα άρχισαν να συμβαίνουν. Με το πρόσχημα ενός νεοεγκριθέντος πτωχευτικού δικαίου, οι θυγατρικές της Sidanco άρχισαν να εξαφανίζονται με μια σειρά από διαδικασίες πτώχευσης σε διάφορα από τα δικαστήρια της Σιβηρίας. Ήταν φανερό ότι αυτές οι πτωχεύσεις είχαν κατασκευαστεί. Οι πιστωτές αποδεικνύονται πολύ έμπειροι στην αξιοποίηση των διατάξεων του νέου νόμου για την πτώχευση των εταιρειών με στόχο να αναλάβουν την κυριότητα των θυγατρικών.

Εν καιρώ, αποδείχθηκε ότι αυτό που συνέβαινε ήταν ένας ανταγωνισμός μεταξύ δύο ομάδων των ολιγαρχών που είχαν από κοινού συμμετοχή στο αρχικό «δάνεια προς εξαγορά μετοχών» της Sidanco και στη συνέχεια είχε μια πικρή πτώση. Η ομάδα AAR πίστευε ότι ο εταίρος της, Interros, είχε εξαπατηθεί από την πώληση σε σημαντικά μειωμένη τιμή με την συμφωνία με την BP. Τώρα η AAR την ήθελε πίσω από την BP. Η BP ήταν πραγματικά θεατής, αλλά οι προοπτικές της για την προστασία της θέσης της στη Ρωσία δεν φαινόταν καθόλου καλές. Έξω από τη Ρωσία η κατάσταση ήταν διαφορετική Στην AAR ανήκει επίσης η TNK. Στο σημείο αυτό, η TNK είχε πολύ λίγους οικονομικούς πόρους για να διατηρήσει και να αναπτύξει το μερίδιό της στην Samotlor. Για αυτό το λόγο κατευθύνθηκε προς τις δυτικές αγορές πίστωσης για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της. Στη συνέχεια όμως οι δυτικές γραμμές πίστωσης, η μία μετά την άλλη κλείνουν. Η TNK

σίγουρα θα μπορούσε να επικρατήσει στο εσωτερικό της Ρωσίας, αλλά η BP κατείχε υψηλή επιρροή έξω από τη Ρωσία, που ήταν αρκετή για να επιρρεάσει τους διαπραγματευτές. Η TNK απέκτησε ωστόσο ένα σημαντικό μερίδιο από την Sidanco. Η BP βέβαια είχε διατηρήσει το ρόλο της όμως ως η μόνη δυτική εταιρεία και είχε βρει έναν τρόπο να κατέχει μια σημαντική θέση στην καρδιά του ρωσικού πετρελαίου στη δυτική Σιβηρία. Αυτή τη φορά, η πολιτική στη Ρωσία είχε αλλάξει, και έτσι είχε τη θέση της ρωσικής κυβέρνησης.

Μόλις η συμφωνία με την TNK είχε συναφθεί, η BP άρχισε να εξετάζει το ενδεχόμενο της συγχώνευσης των συμφερόντων. Δεδομένου του πρόσφατου αγώνα τους για την Sidanco, υπήρχε επιφυλακτικότητα και από τις δύο πλευρές. Μετά από έντονες διαπραγματεύσεις, οι δύο πλευρές συμφώνησαν να συνδυάσουν τα περιουσιακά στοιχεία πετρελαίου που διαθέτουν στη Ρωσία με 50/50 ιδιοκτησία της νέας επιχείρησης, TNK-BP. Η BP ήθελε 51 τοις εκατό, αλλά αυτό δεν επρόκειτο ποτέ να συμβεί. Το αποτέλεσμα λοιπόν ήταν ίση κυριότητα. Ο πρόεδρος Putin έδωσε την έγκρισή του, αλλά πρόσθεσε ότι η ίση διάσπαση του μεριδίου δεν πρόκειται να λειτουργήσει. Η νέα σύμπραξη της TNK-BP αντιπροσώπευε το μεγαλύτερο μέρος των άμεσων ξένων επενδύσεων στη Ρωσία, την ίδια στιγμή όμως ήταν μια ρωσική εταιρεία. Αυτός ο νέος συνδυασμός εκσυγχρόνισε τα πεδία πετρελαίου και οδήγησε σε ραγδαία αύξηση της παραγωγής. Αυξήθηκαν επίσης τα συνολικά αποθέματα της BP κατά το ένα τρίτο, και οδήγησε την BP μπροστά από την Shell, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να είναι η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία μετά την ExxonMobil. Λίγα χρόνια αργότερα όμως, επιβεβαιώθηκαν τα λόγια του Putin, μια άγρια μάχη ξεσπάει πάνω από τον έλεγχο και ως προς το τι ακριβώς σήμαινε το μερίδιο 50/50. Τελικά, μετά από πολλή ένταση, οι δύο πλευρές ήρθαν σε ένα νέο συμβιβασμό, ο οποίος οδήγησε σε τροποποίηση της διακυβέρνησης, την μετατόπιση της ισορροπίας προς τους Ρώσους εταίρους, διατηρώντας όμως την θέση της η BP. Νέος διευθύνων σύμβουλος ορίστηκε ο Mikhail Fridman.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1.GAZPROM

Η Gazprom είναι μια παγκόσμια εταιρεία ενέργειας η οποία επικεντρώνεται στο φυσικό αέριο, συμπύκνωμα φυσικού αερίου και στην εξερεύνηση, παραγωγή, μεταφορά, αποθήκευση, μεταποίηση και εμπορία πετρελαίου, καθώς και στην θερμική και ηλεκτρική παραγωγή και διανομή του ηλεκτρισμού. Η Gazprom είναι η τρίτη μεγαλύτερη σε κεφαλαιοποίηση εταιρεία στον κόσμο. Επιπλέον, η Gazprom έχει συνάψει πλήθος στρατηγικών συμφωνιών με μεγάλες ενεργειακές εταιρείες, διαθέτει μία σειρά από θυγατρικές επιχειρήσεις σε κάθε σχεδόν γωνιά της Ευρώπης και έχει υπό την κυριότητά της τραπεζικούς ομίλους, κατασκευαστικές εταιρείες και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πέρα από τον δεσπίζοντα οικονομικό της ρόλο, ο έλεγχός της από το Κρεμλίνο και η σύμπλευσή της με τους κύριους στόχους εξωτερικής πολιτικής που θέτει η ρωσική ηγεσία τα τελευταία χρόνια την καθιστούν βραχίονα της ρωσικής εξωτερικής πολιτικής και κύριο παίκτη στο ευρύτερο γεωπολιτικό παιχνίδι.

Η Gazprom είναι ο διάδοχος των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας αλλά και των υποχρεώσεων της κρατικής Gazprom μέριμνας αερίου, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων της να χρησιμοποιούν τη γη, κάτω από την επιφάνεια αποθεμάτων, των φυσικών πόρων, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις στο πλαίσιο των

συμφωνιών που έχουν συναφθεί. Η Gazprom κατέχει τα περισσότερα αποθέματα φυσικού αερίου στον κόσμο. Το μερίδιό των αποθεμάτων της στα παγκόσμια παγκόσμια και ρωσικά αποθέματα αερίου είναι 18 και 72% αντίστοιχα.

Η Gazprom κατέχει το Ενιαίο Σύστημα Παροχής Αερίου (UGSS) της Ρωσίας.

Σύμφωνα με τη Ρωσική Ομοσπονδία, με Προεδρικό διάταγμα της 5ης Νοεμβρίου 1992, η Εταιρεία έχει τις εξής υποχρεώσεις:

- 1)** να είναι αξιόπιστος πάροχος φυσικού αερίου στους καταναλωτές της Ρωσικής Ομοσπονδίας.
- 2)** να είναι εξαγωγέας φυσικού αερίου κάτω από διακρατικές και διακυβερνητικές συμφωνίες
- 3)** να επιδιώκει μια ολοκληρωμένη sci-tech και επενδυτική πολιτική σε σχέση με την αναβάθμιση και την ανάπτυξη της UGGS
- 4)** την κατασκευή και τη χρηματοδότηση υψηλής πίεσης φυσικού αερίου με σκοπό να παρέχεται αέριο σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές
- 5)** να ασκεί έλεγχο και εποπτεία στην UGSS και
- 6)** να παρέχει σε άλλους παραγωγούς την δυνατότητα πρόσβασης στο εθνικό δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου.

4.2.ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Από το 1965 ως το 1989 η έρευνα, η παραγωγή, η εκμετάλλευση και η διανομή του φυσικού αερίου της Σοβιετικής Ένωσης διευθυνόταν από το υπουργείο Βιομηχανίας φυσικού αερίου της χώρας. Το 1989 μετονομάστηκε σε Gazprom. Στο πλαίσιο, και ως αποτέλεσμα, των αλλαγών που συντάρασαν τη Σοβιετική Ένωση την περίοδο εκείνη –πτώση του κομμουνισμού, φιλελευθεροποίηση της οικονομίας, διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης– το 1992 η Gazprom μετατράπηκε σε κοινή μετοχική εταιρεία και ιδιωτικοποιήθηκε μερικώς. Ωστόσο το ρωσικό κράτος διατήρησε αρχικά ποσοστό 38,7% της εταιρείας, καθώς και το δικαίωμα να διορίζει τον διευθύνοντα σύμβουλό της. Στο πλαίσιο επαναφοράς του ενεργειακού τομέα υπό τον έλεγχο του Κρεμλίνου (παρακάτω), το ρωσικό κράτος απέκτησε το 2005 ελεγκτικό μερίδιο της Gazprom (51%).

Η Gazprom αποτελεί τον μεγαλύτερο οικονομικό παίκτη στη Ρωσία, αλλά είναι και η ρωσική εταιρεία με τη μεγαλύτερη δραστηριότητα στο εξωτερικό. Έχει άδεια εκμετάλλευσης κοιτασμάτων που συνολικά περιέχουν 28.8 τρις κυβικά μέτρα, ποσό που αντιστοιχεί στο 55.1% των συνολικών αποδεδειγμένων αποθεμάτων φυσικού αερίου της Ρωσίας. Παράγει το 94% του φυσικού αερίου της χώρας, που αντιστοιχεί στο 8% του ρωσικού ΑΕΠ, ελέγχει το 25% των παγκοσμίων αποθεμάτων φυσικού αερίου και αποφέρει το 25% των φορολογικών εσόδων του ρωσικού κράτους. Η παραγωγή της αντιστοιχεί στο 1/5 της παγκόσμιας παραγωγής αερίου (αγγίζει τα 600 δις κυβικά μέτρα τον χρόνο). Ενώ και άλλες εταιρείες έχουν δικαίωμα (και άδειες εκμετάλλευσης κοιτασμάτων) να παράγουν φυσικό αέριο σε ρωσικό έδαφος, η Gazprom διατηρεί το μονοπώλιο τόσο του δικτύου αγωγών στο εσωτερικό της χώρας όσο και του εξαγωγικού δικτύου. Διατηρεί, έτσι, το μονοπώλιο εξαγωγών του ρωσικού φυσικού αερίου και ελέγχει το μεγαλύτερο δίκτυο διακίνησης ενέργειας στον κόσμο με έκταση αγωγών περίπου στα 450.000χλμ.

Τα πρώτα χρόνια

Με τη διάλυση της Ένωσης των Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ), η Gazprom κληρονόμησε τεράστιες υποδομές που τροφοδοτούσαν την Ευρώπη με περισσότερα από 100 δις κυβικά μέτρα κατά έτος. Τα μακροχρόνια συμβόλαια με τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης αντιστοιχούσαν σε περισσότερα από 60 δις κ.μ.

ετησίως, ενώ τα συμβόλαια με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης προσέγγιζαν τα 50 δις.κ.μ. Πρώτος πρόεδρος της Gazprom μετά την πτώση του κομμουνισμού διορίστηκε ο Viktor Chernomyrdin. Εκείνη την περίοδο προτεραιότητα αποτελούσε ο εξορθολογισμός των οικονομικών της εταιρείας. Μετά το 1991 άρχισαν να συσσωρεύονται πολλά χρέη καθώς τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις, κυβερνητικές δομές (π.χ. υπουργεία) αλλά και εισαγωγείς εντός της σοβιετικής επικράτειας (π.χ. Ουκρανία, Λευκορωσία κ.λπ.) καθυστερούσαν τις οφειλές προς την Gazprom, παρά το γεγονός ότι οι τιμές παρέμεναν σε πολύ χαμηλά επίπεδα κατ' επιταγήν της οικονομικής πολιτικής του Κρεμλίνου. Από την άλλη πλευρά, η Gazprom καθυστερούσε ή αρνείτο να πληρώσει τη φορολογία που της αντιστοιχούσε στο ρωσικό κράτος. Η υπολειτουργία της κύριας μηχανής της ρωσικής οικονομίας, της Gazprom, τροφοδοτούνταν και επανατροφοδοτούσε το οικονομικό χάος στη μετακομμουνιστική Ρωσία. Η κυρίαρχη θέση της Gazprom στη ρωσική αγορά φυσικού αερίου έχει προκαλέσει σημαντικές διαμαρτυρίες για έλλειψη αποτελεσματικότητας, διαφάνειας και για διαφθορά. Για παράδειγμα, αποτελεί πολιτική της εταιρείας να μη δημοσιοποιεί σημαντικά στοιχεία που αφορούν την παραγωγή, τις τιμές, την πώληση αερίου κ.λπ. Ενδεικτική είναι και η περίπτωση της ιδιωτικής εταιρείας παραγωγής φυσικού αερίου Itera. Τη σημαντική αύξηση του μεριδίου της στη ρωσική αγορά ακολούθησαν κατηγορίες για μεταφορά περιουσιακών στοιχείων από την Gazprom στη νέα εταιρεία και εμπλοκή των ίδιων προσώπων στη μετοχική σύνθεση των δύο εταιρειών. Τα αδιαφανή οικονομικά της Gazprom, η ύπαρξη τεράστιων αμοιβαίων χρεών ανάμεσα στο ρωσικό κράτος και στην εταιρεία, και η αντίδραση των διοικούντων της Gazprom στην ιδιωτικοποίησή της προκειμένου να συνεχίζουν να αποκομίζουν ίδια οφέλη, απέτρεψαν τη διεύθυνση των δυνάμεων της αγοράς στον ρωσικό τομέα φυσικού αερίου κατά τη δεκαετία του 1990, όταν δηλαδή μεγάλο μέρος της ρωσικής οικονομίας πέρασε από κρατικά σε ιδιωτικά χέρια.

4.3. Gazprom και Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον πιο σημαντικό συνέταιρο της Ρωσίας στις εξωτερικές οικονομικές της υποθέσεις. Η ενέργεια αποτελεί τον πυρήνα της μεταξύ τους σχέσης. Τα 2/3 του φυσικού αερίου που καταναλώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση και το 1/3 του πετρελαίου προέρχεται από την Ρωσία. Επιπλέον το 1/3 του κρατικού εισοδήματος της Ρωσίας προέρχεται από την πετρελαϊκή αγορά και την αγορά φυσικού αερίου. Οι επενδύσεις στην βιομηχανία πετρελαίου και αερίου κυριαρχούν στην Ε.Ε και για αυτό ακριβώς τον λόγο οι ενεργειακές εταιρείες στην Ρωσία

επιρρεάζουν και την εξωτερική πολιτική της. Αποθέματα από Σοβιετικό αέριο είναι εύκολα διαθέσιμο προς την Ε.Ε μέσω των αγωγών που κατασκευάστηκαν, υπάρχουν και κάποιες μεταφορές πετρελαίου μέσω των τερματικών σταθμών πετρελαίου στην Βαλτική και στην Μαύρη Θάλασσα ή δια μέσω σιδηροδρομικών διασυνδέσεων.

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 60, ο αγωγός Druzhba συνέδεσε τα Σοβιετικά πετρελαϊκά κοιτάσματα με την Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία και την Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας. Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 60, η Σοβιετική ένωση εξέφρασε το ενδιαφέρον να δημιουργήσει ένα εκτενή δίκτυο αγωγού για φυσικό αέριο. Μεταφορά φυσικού αερίου για την Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας ξεκίνησε το 1973, για την Βουλγαρία το 74 και για την Ουγγαρία το 76. Η Σοβιετική εξαγωγή πετρελαίου και αερίου για την Δυτική Ευρώπη επιταχύνθηκε την δεκαετία του 70. Επιπλέον οι Η.Π.Α. πίεσαν τις Δυτικοευρωπαϊκές κυβερνήσεις να περιορίσουν το μερίδιο του φυσικού αερίου με το οποίο η Σοβιετική ένωση μπορεί να εφοδιάσει κάθε χώρα.

Οι αγωγοί που κατασκευάστηκαν επί Σοβιετικής ένωσης παραμένουν οι οδοί μεταφοράς των Ρωσικών αποθεμάτων προς την Ευρωπαϊκή αγορά. Όλοι οι Σοβιετικοί αγωγοί διέρχονται από την Ουκρανία και έχουν χωρητικότητα 140 δις. κυβικά μέτρα. Μετά την διάλυση της Σοβιετικής ένωσης η χωρητικότητα εξαγωγών αυξήθηκε μέσω της κατασκευής του πρώτου αγωγού Yamal, ο οποίος διέρχεται της Ρωσίας μέσω Λευκορωσίας και Πολωνίας προς Γερμανία και μέσω του αγωγού Blue Stream από Ρωσία μέσω Μαύρης Θάλασσας προς Τουρκία. Επιπλέον η χωρητικότητα της εξαγωγής έχει αυξηθεί μέσω της δημιουργίας του συστήματος αγωγών της Βαλτικής προς τα λιμάνια της Βαλτικής Θάλασσας.

Όλοι οι Ρωσικοί αγωγοί καταλήγουν στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένου και την Τουρκία. Σύμφωνα με την επίσημη ενεργειακή στρατηγική της Ρωσίας, μέχρι το 2020 οι εξαγωγές στην Ασία και τις Η.Π.Α. θα αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο των εξαγωγών πετρελαίου και το ένα τέταρτο των εξαγωγών φυσικού αερίου. Επομένως, η πλειοψηφία των πρότζεκτ των νέων αγωγών εστιάζεται σε μη Ευρωπαϊκές αγορές. Το Σεπτέμβριο του 2005, Ρωσία και Γερμανία συμφώνησαν να δημιουργήσουν ένα σκανδιναβικό αγωγό που θα απέφευγε τις χώρες διαμετακόμισης.

Μέρι το 1980 οι σχέσεις μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης-Ε.Ε. περιοριζόντουσαν σε συγκεκριμένες συμβάσεις, τις παραδόσεις και τον καθορισμό των πληρωμών. Με την

πτώση όμως της Σ.Ε. και την απελευθέρωση των σοσιαλιστικών οικονομιών, η Ε.Ε. προσπάθησε να αναπτύξει ένα πλήρες κανονιστικό περιβάλλον για το εμπόριο ενέργειας μέσω του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας στον οποίο προσχώρησαν 51 χώρες η Ρωσία όμως αρνήθηκε να υπογράψει το τελικό στάδιο του Χάρτη –αν και αρχικά το είχε πράξει- μιας και η Gazprom ήταν απρόθυμη να χάσει το μονοπώλιό της.

Η Gazprom (μονοπώλιο) είναι η πρώτη ρωσική ενεργειακή εταιρεία που εισήλθε στην αγορά της Ε.Ε. Η Gazprom έχτισε την στρατηγική της με την Γερμανική Ruhrgas το 1970 με το πρώτο συμβόλαιο μεταξύ τους. Η Ruhrgas ήταν απρόθυμη να μοιραστεί την εγχώρια γερμανική αγορά με την ρωσική εταιρεία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η Gazprom να υπογράψει συνεργασία με την Wintershall, θυγατρική της BASF, και ανταγωνίστρια της Ruhrgas στην Γερμανική αγορά. Η συνεργασία με την Wintershall της έδωσε την πρόσβαση στην Δ.Ευρώπη. Την δεκαετία του 90, η Ruhrgas απέκτησε το 5% της ρωσικής εταιρείας και έτσι κέρδισε μια θέση στο διοικητικό τους συμβούλιο. Η Ρωσία αντιμετώπιζε δυσκολία εισόδου στην Ευρωπαϊκή αγορά και αυτός στηριζόταν σε δύο λόγους. Πρώτον, η αγορά της Ε.Ε για την απελευθέρωση του πετρελαίου κυριαρχείται από πολυεθνικές εταιρείες, οι οποίες ήταν σε πολύ ισχυρότερη θέση από τις εθνικές εταιρείες φυσικού αερίου που λειτουργούν σε ένα αυστηρό ρυθμιστικό πλαίσιο. Δεύτερον, στις πετρελαϊκές εταιρείες της Ε.Ε είναι πολύ πιο εύκολο να διαφοροποιηθούν οι πηγές προμήθειας από ό, τι στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις φυσικού αερίου, με πλήρη εξάρτηση από τους αγωγούς για τις παραδόσεις. Κατά συνέπεια, με έδρα την Ε.Ε οι εταιρείες πετρελαίου έβλεπαν ότι δεν υπάρχει ανάγκη για στρατηγικές συνεργασίες με ρωσικές εταιρείες. Οι μεγαλύτερες εταιρείες πετρελαίου στην Ρωσία, συγκεκριμένα η Lukoil και η Yukos συμμετέχουν σε όλες τις δημοπρασίες ιδιωτικοποίησης για τα διυλιστήρια, αν και με περιορισμένη επιτυχία, και να δημιουργήσει ένα δίκτυο σταθμών φυσικού αερίου.

Η Ε.Ε προσπαθεί να διαφοροποιήσει τις πηγές της στο πετρέλαιο για να αποφύγει την εξάρτηση από την Ρωσία, από την άλλη η Ρωσία στρέφει το ενδιαφέρον της στην Ασιατική αγορά όχι μόνο για να διαφοροποιήσει τις εξαγωγές της αλλά και γιατί τα νέα πεδία πετρελαίου και αερίου είναι γεωγραφικά πιο κοντά στις αναπτυσσόμενες ασιατικές αγορές. Η Ρωσία βλέπει την εταιρική σχέση ως ένα τρόπο για την εξασφάλιση από την Ευρωπαϊκή Ένωση μιας μακροπρόθεσμης δέσμευσης για την αγορά ενέργειας της Ρωσίας, και να αποκτήσουν οικονομική και άλλη υποστήριξη για την ανάπτυξη της υποδομής των εξαγωγών. Επίσης η Gazprom απολαμβάνει και την στήριξη της Κυβέρνησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση από την άλλη επιδιώκει να

ενσωματώσει την Ρωσία σε ένα κοινό χώρο που θα διέπεται από τις αρχές της φιλελεύθερης αγοράς. Η στήριξη για τις ρωσικές επενδύσεις σε νέα κράτη μέλη της Ε.Ε είναι το κύριο αμφιλεγόμενο ζήτημα, όπου η εξωτερική πολιτική της Ρωσίας έχει ως στόχο να στηρίξει τις εταιρείες ενέργειας, παρακάτω εξετάστηκαν δύο περιπτώσεις που θα χρησιμοποιηθούν για μια πιο λεπτομερή εικόνα. Η πρώτη περίπτωση είναι η ιδιωτικοποίηση του διυλιστηρίου Gsdansk στην Πολωνία και η δεύτερη περίπτωση είναι η ιδιωτικοποίηση της εθνικής εταιρείας πετρελαίου της Λιθουανίας, Mazeikiu Nafta.

Περίπτωση 1^η:

Μετά από πολλές συζητήσεις η Πολωνική κυβέρνηση αποφάσισε να ιδιωτικοποιήσει ένα μέρος της επιχείρησης το 1998. Σύμφωνα με το πλάνο η εταιρία θα πωλείτο σε έναν στρατηγικό επενδυτή το 1999. Μιας και κανένας επενδυτής δεν ήταν πρόθυμος να πληρώσει αυτό το ποσό δημιουργήθηκε ένα εναλλακτικό σχέδιο ιδιωτικοποίησης το 1999. Το καλοκαίρι του 2000, οι αρχές εξέδωσαν μια άλλη προσφορά στην αναζήτηση του στρατηγικού επενδυτή. Μετά από μακριές διαπραγματεύσεις, η Βρετανική Rotch Group, απέκτησε το 75% του διυλιστηρίου Gsdank τον Αύγουστο 2001. Η νεοκλέχθεισα Πολωνική κυβέρνηση δέχθηκε την συμφωνία τον Οκτώβριο του 2001. Η Rotch ήταν ανίκανη να ανταπεξέλθει και προχώρησε σε νέες διαπραγματεύσεις με την Ρωσική Lukoil. Η κρατική ρωσική εταιρεία πετρελαίου Nafta Polska δέχτηκε την συμφωνία. Η συμμετοχή της Lukoil προκαλεί πολιτική αντίσταση, ο πρόεδρος της Lukoil προσπάθησε να πείσει την Πολωνική κυβέρνηση να κάνει πίσω. Ωστόσο, αναφέροντας ρητά τους πολιτικούς κινδύνους των ρωσικών επενδύσεων στην πολωνική πετρελαϊκή βιομηχανία, ο Πρωθυπουργός Miller σταμάτησε την συμφωνία.

Σαν αποτέλεσμα η Rotch Energy διαμόρφωσε μια νέα κοινοπραξία με την πολωνική πετρελαϊκή εταιρεία PKN Orlen το Νοέμβριο του 2002. Lukoil διαμορφώνεται τώρα μια κοινοπραξία με Konsorcjum Gdanskie, που ενώνει ιδιώτες βενζινάδικων της Πολωνίας αν και η κυβέρνηση ήταν αντίθετη με την προσφορά της PKN Orlen, καθώς θα δημιουργήσει ένα μονοπώλιο στον τομέα του πετρελαίου, ήταν απρόθυμη να εξετάσει την υψηλότερη προσφορά από την εταιρεία Lukoil / konsorcjum gdanskie. Τον Φεβρουάριο του 2003, ο Ρώσος πρωθυπουργός, Μιχαήλ Κασιάνοφ, προωθεί το ενδιαφέρον της Lukoil κατά τη διάρκεια συνάντησης με τον Πολωνό ομόλογό του στη Βαρσοβία. Τον Μάιο 2003, Lukoil ανανέωσε την προσφορά της για το διυλιστήριο Γκντανσκ. Σαν απάντηση η PKN Orlen ανακοίνωσε ότι ήταν πρόθυμη

να αυξήσει την προσφορά της. Η κυβέρνηση εγκατέλειψε τις διαπραγματεύσεις και αποφάσισε να ενσωματώσει το διυλιστήριο στην κρατική Grupa Lotus. Μέχρι τότε και η Lukoil και η PKN Orlen εξέφρασαν το ενδιαφέρον να εξαγοράσουν είτε το διυλιστήριο Gdansk είτε το Grupa Lotus. Η Lukoil πρότεινε και να το νοικιάσει. Ωστόσο η Κυβέρνηση δεν έκανε καμία νέα προσφορά. Το φθινόπωρο του 2004, προέκυψε ένα σκάνδαλο όταν μία επιτροπή του Κοινοβουλίου της Πολωνίας απέκτησε πρόσβαση σε απόρρητα έγγραφα των υπηρεσιών υποστηρίζοντας ότι Jan Kulczyk, ένας πολωνός επιχειρηματίας ο οποίος κατέχει μειοψηφικό μερίδιο στην PKN Orlen, προσέφερε μια ρωσική μυστική υπηρεσία παράγοντα πολιτικής στήριξης για την προσφορά της Lukoil . Αν και η έρευνα για την υπόθεση δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί, είναι προφανές ότι οι δραστηριότητες των μυστικών υπηρεσιών θα μπορούσε θεωρητικά να είναι πιο χρήσιμη για Ρώσους επενδυτές στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες, από την επίσημη εξωτερική πολιτική υποστήριξη. Ωστόσο, το σκάνδαλο Kulczyk δημιουργεί δημόσια την υποψία για τη ρωσική πολιτική συμμετοχή ότι είναι πιθανό να μπλοκάρει κάποιο ευρύτερο ενδιαφέρον ρωσικών επενδύσεων στη χώρα για μεγάλο χρονικό διάστημα.¹²

Περίπτωση 2^η :

Mazeikiu Nafta, είναι μεγάλη βιομηχανική επιχείρηση της Λιθουανίας, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 10 τοις εκατό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας και περίπου το ένα τέταρτο των φορολογικών εσόδων. Mazeikiu Nafta παραδοσιακά λαμβάνει παραδόσεις αργού πετρελαίου από τη Ρωσία με την Yukos, TNK και Lukoil που είναι οι κύριοι προμηθευτές. Στην Mazeikiu Nafta εστιάζονται όλο και περισσότερο στις δυτικές αγορές, και για το σκοπό αυτό, συνήφθη μια μακροπρόθεσμη εμπορική συμφωνία με την BP-Amoco. Το 1998 η Αμερικάνικη εταιρεία Williams εξαγόρασε το 33% της Nafta. Όταν η Λιθουανή κρατική εταιρεία δήλωσε ότι θα ακολουθήσει μια επιπλέον πώληση 33%, η Williams δήλωσε το ενδιαφέρον της.

Αυτή η κίνηση δεν έβρισκε σύμφωνη την Lukoil, η οποία προχώρησε σε διακοπή του πετρελαίου στην Λιθουανία. Την ίδια χρονιά τελικά η Williams ανέβασε το ποσοστό της σε 66%. Τον Οκτώβριο 1999, η Yukoil εξέφρασε ενδιαφέρον για το 12%, με μακρά εγγυήση αποθεμάτων. Τότε η Lukoil άρχισε ξανά την πίεση. Τον Οκτώβριο 1999 μεταφέρθηκε το 33% των μετοχών της Nafta στην Williams. Σαν αποτέλεσμα, η Williams κέρδισε τον επιχειρησιακό έλεγχο. Τον Μάιο του 2000 η Lukoil υπέγραψε με την Nafta συμβόλαιο μακράς διάρκειας. Το 2001, η Lukoil με ενεργειές της οδήγησε

την Nafta κοντά στην χρεωκοπία. Ο Λιθουανός Πρόεδρος ξεκίνησε και πάλι τις διαπραγματεύσεις με την Lukoil ώστε να διοχετεύσει το διυλιστήριο. Η κυβέρνηση δήλωσε την πρόθεση της να πωλήσει το 33% της Nafta στην Ρωσική εταιρεία, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν ήταν στην ρωσική ατζέντα. Η Nafta ήταν απεγνωσμένη για ρωσικά αποθεμάτα, η Lukoil ζήτηγε περισσότερα από αυτά που η Λιθουανία μπορούσε να προσφέρει έτσι βρήκε την ευκαιρία η Yukos να μπει στις διαπραγματεύσεις. Τον Ιανουάριο 2002 οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται, ωστόσο η Williams ξεκίνησε συζητήσεις με Lukoil. Τον Ιούνιο τελικά η Λιθουανική κυβέρνηση μαζί με Williams και Yukos, υπέγραψαν. Έτσι το 53,7% το είχε ο Yukos και το 41% η Κυβέρνηση που έγινε συνέταιρος με το μικρότερο μερίδιο.¹³

Συμπερασματικά, η ενεργειακή συνεργασία μεταξύ Ρωσίας-Ε.Ε. είναι ένα σαφές παράδειγμα της συνεργασίας που προάγουν αποτελέσματα των οικονομικών σχέσεων. Ωστόσο υπάρχουν δύο σημαντικά ζητήματα που προκύπτουν που θα οδηγούσαν σε καλύτερη συνεργασία. Αρχικά, η Ρωσία απορρίπτει την ιδέα ενός κοινού συστήματος αξιών με μια κοινή αγορά με κανόνες ως παρέμβαση στις εσωτερικές της υποθέσεις. Επιπλέον, κάποιες ευρωπαϊκές χώρες προβάλλουν αντίσταση σε ρωσικές επενδύσεις. Υπάρχουν και κάποια μεμονωμένα περιστατικά έντασης μεταξύ των δύο δυνάμεων, όπως τον Ιανουάριο 2006.

Η Ρωσία χρησιμοποιεί την ενέργεια σε σοσιαλιστικές χώρες για να κερδίσει πολιτική επιρροή και να εκβιάσει την πολιτική ηγεσία. Σε χώρες της Πρώην Σοβιετικής Δημοκρατίας χρησιμοποιούν ενέργεια ως εργαλείο εξωτερικής πολιτικής, σταματούν την παροχή αερίου και την πρόσβαση αγωγών για να εξαναγκάσουν τις χώρες να συμμορφωθούν με τα δικά τους πολιτικά αιτήματα. Επίσης Ρωσικές εταιρίες συμβάλλουν στην καλλιέργεια συγκρούσεων. Ασκούν εξωτερική πολιτική όταν πιέζουν την κυβέρνηση να προστατεύσουν τα συμφέροντα τους όπως σε Ε.Ε. με την περίπτωση της απελευθέρωσης του κλάδου του αερίου και στην περίπτωση των διακρίσεων εις βάρος των Ρώσων επενδυτών στα νέα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Η άνοδος του Vladimir Putin στη ρωσική προεδρία επέφερε ποιοτικές μεταβολές στη λειτουργία του ρωσικού κράτους και, κατ' επέκταση, της κύριας ρωσικής εταιρείας. Ο νέος Ρώσος πρόεδρος επανέφερε την Gazprom υπό τον πλήρη έλεγχο του Κρεμλίνου, την ίδια στιγμή που την ανέδειξε σε μία από τις κορυφαίες επιχειρήσεις παγκοσμίως. Η Gazprom απέσπασε κυρίαρχο μερίδιο στα γιγάντια κοιτάσματα Konytka και Sakhalin-2 προσθέτοντάς τα έτσι στο δυναμικό της, και σχεδιάζει εξορύξεις στο πιο υποσχόμενο από τα κοιτάσματά της, το Shtokman, που βρίσκεται

στο βόρειο τμήμα της Ρωσίας. Παράλληλα, απέσπασε εκβιαστικά από διεθνή κοινοπραξία υπό την ηγεσία της Royal Dutch Shell τον έλεγχο των σταθμών υδρογονάνθρακα που κατασκευάζονται στη νήσο Σαχαλίνη, κίνηση στρατηγικής σημασίας δεδομένου ότι θα διερρήγνυαν το μονοπώλιο εξαγωγών φυσικού αερίου της Gazprom σε περίπτωση που δεν ελεγχόταν από την ίδια. Με την ευνοϊκή συγκυρία της αύξησης των τιμών του πετρελαίου από το 2000 και έπειτα, και κατ' επέκταση και του φυσικού αερίου, από τη στιγμή που οι τιμές του αερίου καθορίζονται από αυτές του πετρελαίου και αποτελούν ένα τμήμα τους, και με την ταυτόχρονη αύξηση της ζήτησης για φυσικό αέριο στην κύρια αγορά του ρωσικού αερίου, την Ευρώπη, η Gazprom είδε μέσα σε λίγα χρόνια τα κέρδη της να πολλαπλασιάζονται. Ενδεικτικά, ενώ το 2004 η Ε.Ε. εισήγαγε 140 δις κυβικά μέτρα από την Gazprom, το 2007 εισήγαγε 163 δις. Οι πιο σημαντικοί πελάτες της Gazprom είναι η Γερμανία που εισάγει 40 δις κ.μ. ρωσικού αερίου ετησίως και η Ιταλία που εισάγει περίπου 25 δις κ.μ., και ακολουθεί η Γαλλία με περίπου 12 δις κ.μ. Ωστόσο, το δίκτυο των πωλήσεων της εκτείνεται στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών μελών (με την εξαίρεση των Ισπανίας, Πορτογαλίας, Ιρλανδίας, Σουηδίας, Κύπρου και Μάλτας) αλλά και των χωρών που ανήκαν στη Σοβιετική Ένωση (π.χ., Ουκρανία, Λευκορωσία, Γεωργία, Μολδαβία κ.λπ.). Πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι οι χώρες του πρώην κομμουνιστικού μπλοκ που εντάχθηκαν στην Ε.Ε. τα τελευταία χρόνια εμφανίζουν μία υπέρμετρη εξάρτηση από το ρωσικό αέριο που σε αρκετές περιπτώσεις αγγίζει το 100%. Αντίθετα, ακόμη και χώρες της Δυτικής Ευρώπης που εισάγουν μεγάλες ποσότητες από την Gazprom διαθέτουν εναλλακτικές προμήθειες. Η διαφορετική αυτή θέση της Gazprom στις επιμέρους εθνικές αγορές, σε συνδυασμό με τη ρωσική εξωτερική πολιτική που θέτει ως προτεραιότητα τη μεγιστοποίηση της επιρροής της στο «εγγύς εξωτερικό» της, όπως αποκαλείται ο μέχρι το 1989 ευρωπαϊκός κομμουνιστικός χώρος, την οδηγεί σε μία διττή στόχευση. Αναφορικά με τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης που αποτελούν εδώ και δεκαετίες μέλη της Ε.Ε., και με τα οποία διατηρεί σταθερούς εμπορικούς δεσμούς στον ενεργειακό τομέα, η Gazprom στοχεύει στη μεγιστοποίηση του μεριδίου της επί της αγοράς τους. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων της Gazprom προέρχεται από τις εξαγωγές στην «παλαιά» Ευρώπη δεδομένου ότι αφ' ενός το μεγαλύτερο μέρος του εξαγωγίμου αερίου της κατευθύνεται εκεί, και αφ' ετέρου οι χώρες αυτές πληρώνουν τις υψηλότερες τιμές ανά μονάδα αερίου. Πέρα από σειρά συμφωνιών με Ιταλία και Γερμανία για αυξημένες εξαγωγές ρωσικού αερίου τα επόμενα χρόνια, η Gazprom επικεντρώνεται και στην προμήθεια ολοένα και μεγαλύτερων ποσοτήτων στην ανεπτυγμένη βρετανική αγορά που στρέφεται όλο και περισσότερο σε εισαγωγές μετά τη μείωση της ίδιας παραγωγής στη Βόρεια Θάλασσα. Η πολιτική αυτή εξυπηρετεί και τα ευρύτερα

ρωσικά συμφέροντα καθώς προκαλείται μεγάλη εξάρτηση σε σημαντικές ευρωπαϊκές δυνάμεις (κυρίως τη Γερμανία και την Ιταλία) που δημιουργούν την ανάγκη για σύμπλευση με τις ρωσικές πολιτικές. Για παράδειγμα, η Ε.Ε. κράτησε ήπια στάση απέναντι στη Ρωσία κατά τη διάρκεια του πολέμου με τη Γεωργία τον Αύγουστο του 2008. Πολλοί αναλυτές είδαν ανάμεσα σε μία σειρά λόγων που εξηγούσαν τη στάση αυτή και την αδυναμία της Ε.Ε. να εναντιωθεί στις ρωσικές πολιτικές από τη στιγμή που εξαρτάται από το ρωσικό αέριο.

4.4.Στρατηγική GAZPROM

Ο στρατηγικός στόχος της Gazprom είναι να κατέχει μια παγκόσμια ηγετική θέση μεταξύ των εταιριών ενέργειας με την κατάκτηση νέων αγορών, τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων και διασφάλιση της αξιοπιστίας του εφοδιασμού.

Την ίδια στιγμή, η Gazprom βλέπει ως αποστολή της, την αποτελεσματική και ισορροπημένη παροχή των καταναλωτών με φυσικό αέριο, άλλους ενεργειακούς πόρους και τα παράγωγά τους.

Η επιτυχημένη στρατηγική της Gazprom στηρίζεται:

- ❖ στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μεγάλων επιχειρήσεων της
- ❖ σε επιχειρήσεις μέσω της διαφοροποίησης με έργα υψηλής αποδοτικότητας εξασφαλίζοντας τη δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας
- ❖ αύξηση της κεφαλαιοποίησης της αγοράς της Εταιρείας και αξιολογήσεις της πιστοληπτικής της ικανότητας
- ❖ να πληρούν τα συμφέροντα όλων των μετόχων Gazprom
- ❖ σε βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης
- ❖ στην ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής διαφάνειας

- ❖ στην προσωπική ευθύνη της ηγεσίας για την λήψη σημαντικών αποφάσεων ελαχιστοποιώντας τις συγκεκριμένες δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις των παραγωγικών διαδικασιών της.

Η διαφοροποίηση των επιχειρήσεων της Εταιρείας συνεπάγεται και με την επέκταση του εύρος των επιχειρήσεων και των τελικών προϊόντων, κατακτώντας νέες αγορές και την ανάπτυξη συστημάτων logistics. Όλα τα παραπάνω είναι οι προϋποθέσεις για τις παγκόσμιες εταιρείες να απολαύσουν τη στρατηγική και τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα.

«Η στρατηγική της Gazprom είναι πάνω-κάτω η ένταξη στο φυσικό αέριο και η διαφοροποίηση σε συναφεί και υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα. Η σημερινή δομή των παγκοσμιών επιχειρήσεων υδρογονανθράκων κυριαρχούνται από καθολικές εταιρείες πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η συγκέντρωση του κεφαλαίου και η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης υποδομής που θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθεί το συνολικό κόστος και θα οδηγήσει σε αύξηση των κερδών », σημείωσε ο Alexey Miller, Πρόεδρος της Επιτροπής διαχείρισης της Gazprom.

4.5.Στρατηγικά σχέδια Gazprom¹⁴

Οι στρατηγικές προκλήσεις της Gazprom συνδιάζονται με την εκτέλεση των παρακάτω ελπιδοφόρων έργων:

Yamal Peninsula

Ανάπτυξη πόρων Χερσονήσου Yamal

Η χερσόνησος Yamal είναι μια στρατηγική περιοχή παραγωγής φυσικού αερίου για την Εταιρεία. Είναι μια από τα πιο ελπιδοφόρες επαρχίες πετρελαίου και φυσικού αερίου στη δυτική Σιβηρία. Η ανάπτυξη των πόρων της Yamal είναι το μεγαλύτερο ενεργειακό έργο, όσον αφορά την πολυπλοκότητα στη σύγχρονη ιστορία της Ρωσίας. Το έργο όσον αφορά την κλίμακα και την σημασία του είναι παρόμοιο με την ανάπτυξη της Δυτικής Σιβηρίας στη δεκαετία του 1970. Θέτει τις βάσεις που απαιτούνται για την αύξηση της παραγωγής φυσικού αερίου στη Ρωσία. Εμπορική ανάπτυξη των χερσονήσου θα επιτρέψει την οικοδόμηση της περιφερειακής παραγωγής φυσικού αερίου έως 310 έως 360 δις m³ ετησίως μέχρι το 2030.

Υπάρχουν 32 πεδία πετρελαίου, φυσικού αερίου και συμπυκνωμένου αερίου στην χερσαία έκταση και υπεράκτια της χερσονήσου Yamal. Διερευνώνται τα αποθεματικά από τα μεγαλύτερα πεδία της περιοχής, δηλαδή Bonanenkonskoye, Kharasaveyskoye, Severo-Tambeyskoye, Kruzenshternskoye και Malyginskoye που υπερβαίνουν τα 7,8 τρισεκατομμύρια m³ αερίου με την ομάδα της Gazprom ως κύριο διαχειριστή

Τα μεγαλύτερα κοιτάσματα υδρογονανθράκων στην Ανατολική Σιβηρία και στην Άπω Ανατολή

Πρόγραμμα Αερίου Ανατολικής Ρωσίας

Οι πόροι του αερίου που διατίθενται στην Ανατολική Σιβηρία και την Άπω Ανατολή είναι επαρκείς για την οργάνωση των εξαγωγών φυσικού αερίου και την εκπλήρωση μακροπρόθεσμων αναγκών της Ανατολικής Ρωσίας, όπου αρχικά το αέριο ανέρχεται σε 52,4 τρισεκατομμύρια m³ στην ξηρά και 14,9 τρισεκατομμύρια m³ υπεράκτια.

Τον Σεπτέμβριο του 2007 το ρωσικό Υπουργείο Βιομηχανίας και Ενέργειας ενέκρινε το αναπτυξιακό πρόγραμμα για την ολοκληρωμένη παραγωγή φυσικού αερίου, σύστημα μεταφοράς και τροφοδοσίας στην Ανατολική Σιβηρία και την Άπω Ανατολή, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες εξαγωγών φυσικού αερίου προς την Κίνα και άλλες χώρες της Ασίας-Ειρηνικού (Ανατολική Πρόγραμμα Αερίου) . Νέα κέντρα παραγωγής φυσικού αερίου θα δημιουργηθούν στην ανατολική Ρωσία, και συγκεκριμένα, στο Krasnoyarsk Krai, το Irkutsk Oblast, τη Δημοκρατία της Σακά (Yakutia), το Sakhalin Oblast και της Kamchatka Krai.

Οι κύριες αρχές για την ανάπτυξη ενός συστήματος παροχής φυσικού αερίου στην Ανατολική Ρωσία είναι:

1) Η προτεραιότητα για την κάλυψη της ζήτησης από ρώσους καταναλωτές για το φυσικό αέριο και τη διατήρηση της βιώσιμης προμήθειας φυσικού αερίου σε όλη τη Ρωσία με την επέκταση του Ενιαίου Συστήματος Παροχής Αερίου (UGSS) προς τα ανατολικά

2) Διαμόρφωση μιας αγοράς φυσικού αερίου, με βάση την ανταγωνιστική τιμολόγηση μεταξύ των διαφόρων καυσίμων χωρίς άμεση διοικητική ρύθμιση των τιμών από το κράτος

3) Η επιδίωξη μιας πολιτικής εξαγωγών μέσω ενός εξαγωγέας φυσικού αερίου.

Η ρωσική κυβέρνηση έχει αναθέσει στην Gazprom να ενεργεί ως συντονιστής εκτέλεσης του προγράμματος. Στην πραγματικότητα, η εταιρεία ξεκίνησε την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του προγράμματος πριν από την επίσημη έγκριση του.

Το νησί Sakhalin θεωρήθηκε ως ο πλέον κατάλληλος τόπος για την εκκίνηση της παραγωγής φυσικού αερίου και τη ρύθμιση της παροχής του αερίου προς τους καταναλωτές στην Άπω Ανατολή της Ρωσίας. Η Gazprom συμμετέχει στο έργο Sakhalin II, ως βασικός μέτοχος. Το πρώτο ρωσικό εργοστάσιο LNG κατασκευάστηκε ως μέρος του έργου και άρχισε η εξαγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου της Ρωσίας. Το 2010 το εργοστάσιο δεν έφτασε μόνο την ικανότητα σχεδιασμού του (9,6 εκατ. τόνους υγροποιημένου φυσικού αερίου ανά έτος), αλλά και να ξεπεραστεί από την παραγωγή πάνω από 10 εκατομμύρια τόνους υγροποιημένου φυσικού αερίου.

Το Sakhalin III είναι ένα άλλο μεγάλο σχέδιο της Gazprom. Εδώ η Εταιρεία διαθέτει άδειες για το μπλοκ Kirinsky, Vostochno-Odoptinsky και Ayashsky, καθώς και για τον Kirinskoye, όπου η Gazprom έχει ήδη αρχίσει εργασίες ανάπτυξης.

Τον Σεπτέμβριο του 2010 η εταιρεία ανακάλυψε ένα νέο πεδίο μέσα στο μπλοκ Kirinsky – το Γιούζνο-Kirinskoye πεδίο που περιέχει 564 δισεκατομμύρια m³ φυσικού αερίου. Το φθινόπωρο του 2011, ανακαλύφθηκε εκεί το πεδίο Mynginskoye που περιέχει 19,9 δισεκατομμύρια m³ των αποθεμάτων φυσικού αερίου.

Εκτός αυτού, η Gazprom κατασκεύασε τον Sakhalin - Khabarovsk – Vladivostok σύστημα μεταφοράς φυσικού αερίου (GTS), με σκοπό την ανάπτυξη παροχής φυσικού αερίου προς την Khabarovsk Krai και την Sakhalin Oblast και να μεριμνήσει για την προμήθεια φυσικού αερίου στην Primorye Krai. Η πρώτη εκκίνηση του συστήματος GTS με την ετήσια διακίνηση των 6.000.000.000 m³ τέθηκε σε λειτουργία τον Σεπτέμβριο του 2011. Οι καταναλωτές στο Vladivostok άρχισαν να λαμβάνουν φυσικό αέριο.

Το κομμάτι Chikanskoye τέθηκε σε πιλοτική εμπορική λειτουργία στο Irkutsk Oblast το 2008. Η εταιρεία αντιμετωπίζει τα θέματα που σχετίζονται με τη δημιουργία δυναμικότητας μεταφοράς του φυσικού αερίου που προορίζεται να τροφοδοτήσει τις πόλεις της Sayansk, Angarsk και Irkutsk με φυσικό αέριο. Επιπλέον, η 1η φάση κατασκευής του αγωγού φυσικού αερίου για την προμήθεια φυσικού αερίου από το πεδίο Bratskoye στους καταναλωτές στο Bratsk ολοκληρώθηκε το 2007. Το 2011 η Gazprom απέκτησε τα περιουσιακά στοιχεία της RUSIA PETROLEUM, και έγινε έτσι η κάτοχος της άδειας για το πεδίο Konvyktinskoye με αποθεματικά άνω των 1,5 τρισεκατομμυρίων m³ φυσικού αερίου.

Η εξερεύνηση του πετρελαίου στο Sobinskoye είναι σε εξέλιξη από Krasnoyarsk Krai. Οι ευκαιρίες για την επεξεργασία του φυσικού αερίου και δημιουργία εγκαταστάσεων χημικών αερίων αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας. Το 2010 ένα νέο πεδίο (Abakanskoye) ανακαλύφθηκε.

Η Gazprom λειτουργεί στο πεδίο Chayandinskoye στη Δημοκρατία της Sakha(Yakutia). Η εταιρεία σχεδιάζει να κατασκευάσει το Yakutia - Khabarovsk – Vladivostok αγωγό φυσικού αερίου και λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα δημιουργίας εγκαταστάσεων επεξεργασίας φυσικού αερίου στον τομέα Chayandinskoye όπως και εγκαταστάσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου στην Primorye Krai.

Στο Kamchatka Krai, η Gazprom τελειώνει την προ-ανάπτυξη των πεδίων Kshukskoye και Nizhne-Kvakchikskoye στη δυτική ακτή της χερσονήσου Kamchatka Peninsula. Η πολυπλόκη σύνθεση του φυσικού αερίου με υψηλή περιεκτικότητα σε ήλιον, πετρέλαιο και υψηλό συντελεστή συμπυκνωμάτων είναι χαρακτηριστικό στα

πεδία της Ανατολικής Ρωσίας. Τα χαρακτηριστικά αυτά απαιτούν μια ειδική προσέγγιση για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού των κέντρων της Yakutia, Irkutsk και Krasnoyarsk σε σύγκριση με τη Δυτική Σιβηρία. Εδώ, είναι αναγκαίο να αξιοποιήσει πλήρως όλα τα συστατικά που βρέθηκαν στο παραγόμενο αέριο. Το θέμα δεν είναι μόνο για την παραγωγή φυσικού αερίου, αλλά να δημιουργήσει μια σειρά από χημικές εταιρείες φυσικού αερίου στην Ανατολική Ρωσία και να εξαγει προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας.

4.6.Αξιοποίηση των πόρων της Αρκτικής από την Ρωσία

Η υφαλοκρηπίδα της Αρκτικής με την Ρωσίας θεωρείται από την Gazprom ως μία από τις πλέον υποσχόμενες περιοχές για την ανακάλυψη νέων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων και την ανάπτυξη τους μέσω της διερεύνησης αυτών.

Οι αρχικοί συνολικοί πόροι υδρογονανθράκων της ρωσικής υφαλοκρηπίδας ανέρχονται σε περίπου 100 δισεκατομμύρια τόνους ισοδύναμου καυσίμου, το 80% εκ των οποίων είναι το φυσικό αέριο. Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων υδρογονανθράκων συγκεντρώνονται στις θάλασσες της Αρκτικής, δηλαδή των θαλασσών του Barents, Pechora και Kara, με φυσικό αέριο και συμπύκνωμα που επικρατούν στην Barents και Kara και πετρέλαιο - στη Θάλασσα Pechora. Η Gazprom κατέχει τις άδειες για την ανάπτυξη των πεδίων Shtokman και Prirazlomnoye. Το πεδίο Shtokman βρίσκεται στο κεντρικό τμήμα του ρωσικού τομέα της υφαλοκρηπίδας της Θάλασσας του Barents. Τα αποθεματικά που διερευνώνται (C1 αποθεματικά) είναι 3,9 τρισεκατομμύρια m³ αερίου και 56,1 εκατομμύρια τόνους συμπυκνωμένου αερίου. Το πεδίο θα αναπτυχθεί σε τρεις φάσεις και η συνολική παραγωγή αερίου μπορεί να έρθει σε 71,1 δισεκατομμύρια m³ ετησίως.

Η υλοποίηση του έργου θα γίνει ένα κεντρικό σημείο για να σχηματίσουν μια νέα περιοχή παραγωγής αερίου στη ρωσική Αρκτική υφαλοκρηπίδα. Τα Prirazlomnoye στον τομέα του πετρελαίου είναι η βάση για την ανάπτυξη υπεράκτιας παραγωγής πετρελαίου στη θάλασσα Pechora. Τα ανακτήσιμα αποθέματα πετρελαίου (ABC1 C2 +αποθεματικά) του τομέα Prirazlomnoye φτάνουν έως 72 εκατ. τόνους που επιτρέπουν την εξαγωγή των περίπου 6 εκατ. τόνους πετρελαίου ετησίως.

Με σκοπό να προ-αναπτυχθεί το πεδίο, η Gazprom διέταξε την κατασκευή του Prirazlomnaya μιας υπεράκτιας πλατφόρμας ανθεκτική σε πάγο. Η πλατφόρμα ολοκληρώθηκε και παραδόθηκε στον τομέα τον Αύγουστο του 2011. Αυτή είναι η πρώτη υπεράκτια σταθερή πλατφόρμα ανθεκτική σε πάγο που σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε στη Ρωσία. Η πλατφόρμα έχει μήκος και πλάτος ίσο 126 m, το βάρος της πλατφόρμας είναι 17 χιλιάδες τόνους (έρμα δεν συμπεριλαμβάνεται). Όλο το χρόνο λειτουργίας της πλατφόρμας θα εξασφαλίζεται από το πλήρωμα του μέχρι 200 άτομα. Η υπεράκτια σταθερή πλατφόρμα θα εκτελεί όλες τις λειτουργίες της διαδικασίας στον τομέα Prirazlomnoye: γεωτρήσεις, την παραγωγή, την αποθήκευση του πετρελαίου, την επεξεργασία και την εκφόρτωση των τελικών προϊόντων. Η πλατφόρμα έχει σχεδιαστεί να είναι ανθεκτική σε σκληρές φυσικές και κλιματικές συνθήκες, και να αντέχει μέγιστο φορτίο πάγου.

4.7. Ανάπτυξη συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου στην Ρωσία

Η Bovanenkovo - Ukhta είναι ένα σύστημα αερίου το πρώτο στοιχείο ενός συστήματος μεταφοράς φυσικού αερίου πολλαπλών γραμμών που προορίζεται για την απόσυρση του φυσικού αερίου από την χερσόνησο Yamal και μεταφέρει φυσικό αέριο από την Bovanenkovskoye στο UGSS. Το μήκος του συστήματος θα είναι περίπου 1.240 χιλιόμετρα. Μέχρι τώρα, το έχει κατασκευαστεί το γραμμικό μέρος της πρώτης σειράς αγωγών φυσικού αερίου και ένας σταθμός συμπίεσης και έχει ξεκινήσει η κατασκευή της δεύτερης σειράς

.Ο Ukhta - Torzhok αγωγός φυσικού αερίου θα γίνει μέρος του συστήματος για τη μεταφορά φυσικού αερίου Yamal στο κόμβο μεταφοράς φυσικού αερίου Gryazovets στη βορειοδυτική Ρωσία. Η κατασκευή του αγωγού φυσικού αερίου ξεκίνησε το 2011. Το τμήμα του αγωγού φυσικού αερίου μεταξύ Ukhta και Gryazovets θα τεθεί σε λειτουργία το 2012.

Ο Gryazovets - Vyborg αγωγός φυσικού αερίου εξασφαλίζει επιπλέον προμήθειες φυσικού αερίου στην Βορειοδυτική Ρωσία και παραδίδει αέριο στο ρεύμα του αγωγού Nord Stream. Το γραμμικό τμήμα του αγωγού φυσικού αερίου έχει ήδη ανατεθεί. Η κατασκευή του βρόχου του συστήματος εντός του γραμμικού τμήματος, καθώς και οι σταθμοί συμπίεσης του αγωγού φυσικού αερίου είναι σε πλήρη εξέλιξη. Η χωρητικότητα επεκτείνεται στο Portovaya σταθμό συμπίεσης (CS) - το σημείο

εκκίνησης του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream. Η Portovaya CS θα γίνει μια μοναδική εγκατάσταση μεταφοράς φυσικού αερίου.

Ο Pochinki - Gryazovets αγωγός φυσικού αερίου εξασφαλίζει πρόσθετες προμήθειες φυσικού αερίου στην Βορειοδυτική περιοχή και, μεταξύ άλλων, μεταφέρει φυσικό αέριο στο ρεύμα αγωγού Nord Stream κατά το πρώτο στάδιο. Στο επόμενο στάδιο, όταν θα έχουν αρχίσει τις παραδόσεις φυσικού αερίου από Yamal, ο αγωγός θα πρέπει να αλλάξει ροή, να την αντιστρέψει τη ροή του και να την ανακατευθύνει στην Κεντρική περιοχή. Το γραμμικό τμήμα και οι τρεις σταθμοί συμπίεσης είναι έτοιμα.

Ο βόρειος αγωγός φυσικού αερίου Tyumen (SRT0) - Torzhok θα παραδώσει περισσότερο φυσικό αέριο στους καταναλωτές στη βορειοδυτική Ρωσία και εξασφαλίζει τον εφοδιασμό των εξαγωγών μέσω του αγωγού Yamal – Europe. Μέχρι τώρα, τα 2.200 χιλ. του γραμμικού μέρους και οι 10 από τους 13 σταθμούς συμπίεσης έχουν ανατεθεί. Το υπόλοιπο των δυνατοτήτων του συμπιεστή είναι να τεθεί σε λειτουργία ταυτόχρονα με τον αγωγό Bovanenkovo - Ukhla.

Το Sakhalin-Khabarovsk-Vladivostok σύστημα μεταφοράς φυσικού αερίου (GTS) είναι ένα κορυφαίο έργο προτεραιότητας στο πλαίσιο του Προγράμματος Ανατολικού αερίου. Το έργο θα δώσει τη δυνατότητα να αναπτύξουν παροχή φυσικού αερίου προς την Khabarovsk Krai και την Sakhalin Oblast, να οργανώσει προμήθεια φυσικού αερίου προς την Primorye Krai και τη δημιουργία συνθηκών για την εξαγωγή του φυσικού αερίου για τους καταναλωτές της Ασίας-Ειρηνικού. Η πρώτη εκκίνηση των πολύπλοκων εγκαταστάσεων της GTS έγινε τον Σεπτέμβριο του 2011. Οι προμήθειες φυσικού αερίου για τους καταναλωτές στο Vladivostok ξεκίνησαν.

Το σύστημα αγωγών του Νότιου Διαδρόμου θα δώσει τη δυνατότητα για πρόσθετες ποσότητες φυσικού αερίου σε περιοχές της κεντρικής και νότιας Ρωσίας, καθώς εξασφαλίζουν την αδιάλειπτη παροχή αερίου από τον αγωγό South Stream. Προβλέπεται να κατασκευαστούν περίπου δρόμοι πυροδότησης του φυσικού αερίου έκτασης 2.500 χιλιομέτρων και 10 σταθμοί συμπίεσης στο πλαίσιο του έργου. Το έργο θα ολοκληρωθεί πριν από τον Δεκέμβριο 2019 και χωρίζεται σε δύο φάσεις: 1. Δυτικό τμήμα (Pisarevka CS - Russkaya CS, πάνω από 800 χλμ.) και 2. Ανατολικό τμήμα (Pochinki CS - Russkaya CS, περισσότερα από 1.600 χιλιόμετρα μακριά). Μέχρι τώρα, τα έγγραφα που έχουν εκπονηθεί αφορούν στην πρώτη φάση του έργου.

Ο αγωγός φυσικού αερίου Altai (αναμένεται) να επιτρέψει την εξασφάλιση της μεταφοράς αερίου στο δυτικό τμήμα της Ρωσίας - Κίνας (σύνορα) με στόχο την παροχή ρωσικού φυσικού αερίου προς την Κίνα μέσω της δυτικής οδού (σε περίπτωση που φτάσει εμπορικές συμφωνίες).

4.8.Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο

Η παγκόσμια αύξηση της κατανάλωσης του φυσικού αερίου ετησίως με μέσο όρο περίπου 2,5% υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) είναι η πρωταρχική κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης.

Το υγροποιημένο φυσικό αέριο έχει γίνει αναπόσπαστο μέρος του παγκόσμιου εμπορίου φυσικού αερίου και ταξινομείται σήμερα ως βασική κινητήρια δύναμη της παγκόσμιας αγοράς.

Το 2011 η εξαγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου ανήλθε σε 328 δισεκατομμύρια m³ που ήταν διπλάσια από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Οι παραδόσεις υγροποιημένου φυσικού αερίου είναι συμφέρουσες λόγω των δυνατοτήτων κάλυψης της αγοράς, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική θέση.

Η Gazprom εφαρμόζει μια στρατηγική για να επεκτείνει σταδιακά την παρουσία της στην αγορά υγροποιημένου φυσικού αερίου.

Ο όμιλος της Gazprom έχει κάνει προσπάθειες για να ενισχύσει τις θέσεις του στην αγορά υγροποιημένου φυσικού αερίου από το 2005 μέσω της άμεσης εμπορίας και συναλλαγών που πραγματοποιούνται από την Gazprom Marketing & Trading. Τον Αύγουστο του 2008 λόγω της εμπορίας υγροποιημένου φυσικού αερίου και την επέκταση της ναυτιλίας, η επιχειρηματική αυτή κίνηση οδήγησε σε μια ξεχωριστή θυγατρική εταιρεία εγγεγραμμένη στο Λονδίνο. Επιπλέον, η Gazprom Marketing & Trading Σιγκαπούρης ιδρύθηκε για να εκτελεί εμπορικές συναλλαγές στην Ασία-Ειρηνικού.

Η επόμενη φάση της στρατηγικής αυτής ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2009, όταν μια μονάδα υγροποιημένου φυσικού αερίου τέθηκε σε λειτουργία, ως μέρος του σχεδίου Sakhalin II. Τον Απρίλιο του 2009 το πρώτο πλοίο μεταφοράς LNG με ρωσικό

φυσικό αέριο έφθασε στην Ιαπωνία. Το 2010 ο σταθμός ΥΦΑ στη Σαχαλίνη όχι μόνο έφθασε το πλήρες δυναμικό του, αλλά και υπερέβει την παραγωγή με πάνω από 10 εκατομμύρια τόνους υγροποιημένου φυσικού αερίου.

Οι συνολικές πωλήσεις LNG διαμορφώθηκαν σε πάνω από 6,6 εκατ. τόνους (8,7 δισεκατομμύρια m³) μεταξύ 2005 - 2011. Το 2011 ο όμιλος Gazprom παρέδωσε 34 φορτία υγροποιημένου φυσικού αερίου (περίπου 2,2 εκατ. τόνοι ή 3,1 δισεκατομμύρια m³) στην Ιαπωνία, την Ινδία, τη Νότια Κορέα, την Κίνα, την Ταϊβάν και το Ηνωμένο Βασίλειο. Στο ίδιο έτος, οι πρώτες προμήθειες υγροποιημένου φυσικού αερίου έγιναν στο Κουβέιτ, το Ντουμπάι και την Ταϊλάνδη. Το 2011 πουλήθηκαν από τον όμιλο Gazprom 1,28 εκατομμύρια τόνοι υγροποιημένου φυσικού αερίου ως μέρος των άμεσων συναλλαγών, που αντανακλά την τάση για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και την παγκοσμιοποίηση υγροποιημένου φυσικού αερίου.

4.9.Αξιοποίηση και εκμετάλλευση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην Κεντρική Ασία.

Uzbekistan.

Το 2002 η Gazprom και NHC Uzbekneftegaz συνήψαν συμφωνία για στρατηγική συνεργασία που ορίζει συμμετοχή της Gazprom σε έργα για την παραγωγή φυσικού αερίου στο Ουζμπεκιστάν κατά τη διάρκεια του 2003-2012 στο πλαίσιο της συμφωνίας τους με όρους επιμερισμού της παραγωγής (PSA). Από τα μέσα του 2004 η Gazprom έχει εμπλακεί στην ανάκαμψη της παραγωγής φυσικού αερίου στον τομέα Shakhrahkhty. Η ποσότητα του παραγόμενου φυσικού αερίου ανήλθε σε περίπου 2 δισεκατομμύρια m³ από τον Αύγουστο 2004 - Μάιος 2012.

Τον Ιανουάριο του 2006 η Gazprom και NHC Uzbekneftegaz υπέγραψαν τη συμφωνία σχετικά με τις βασικές αρχές για τη γεωλογική εξερεύνηση των Ustyurt Blocks στη Δημοκρατία του Ουζμπεκιστάν με την Subsequent Oil & Gas Field Development σύμφωνα με τους όρους PSA.

Η συμφωνία ορίζει ότι η ρωσική πλευρά έχει αναπτύξει και έχει εμπλακεί σε ένα πρόγραμμα σταδιακής γεωλογικής εξερεύνησης για το μπλοκ επενδύσεων του Ustyurt και σε περίπτωση νέων ανακαλύψεων στον τομέα, θα έχει το αποκλειστικό

δικαίωμα να διαπραγματευτεί με τη Δημοκρατία του Ουζμπεκιστάν την ανάπτυξη τους στο πλαίσιο του PSA όρους.

Το κοίτασμα φυσικού αερίου DzheI ανακαλύφθηκε στο οροπέδιο Ustyurt τον Μάιο του 2009.

Kazakhstan.

Τον Ιούνιο του 2002 η Gazprom και η NK KazMunaiGaz που έχει συσταθεί με βάση την ισοτιμία και είναι νηολογημένα στην Δημοκρατία του Καζακστάν KazRosGaz προχώρησαν σε κοινοπραξία που περιλαμβάνει την αγορά φυσικού αερίου, την εμπορία και τη μεταποίηση σε εγκαταστάσεις επεξεργασίας της Ρωσίας καθώς και τη λειτουργία άλλων επιχειρήσεων.

Τον Ιούλιο του 2006 οι Πρόεδροι του Καζακστάν και της Ρωσίας υπέγραψαν την Κοινή Δήλωση για την προώθηση της μακροπρόθεσμης συνεργασίας στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας του φυσικού αερίου από το πεδίο Karachaganak. Στις 3 Οκτωβρίου 2006, οι κυβερνήσεις της Ρωσίας και του Καζακστάν υπέγραψαν τη Συμφωνία Συνεργασίας για τη σύσταση μιας κοινής επιχείρησης με βάση το εργοστάσιο επεξεργασίας φυσικού αερίου Orenburg. Για την προώθηση του εγγράφου, η Gazprom και η NK KazMunaiGaz εγγράφονται την 1η Ιουνίου 2007 στη συμφωνία για τις βασικές αρχές για τη Δημιουργία και Λειτουργία της Κοινοπραξίας με βάση το Όρενμπουργκ Εργοστάσιο Αερίου Επεξεργασίας (Orenburg ΠΔΣ). Τα μέρη υπέγραψαν επίσης μια μακροπρόθεσμη σύμβαση που ορίζει την αγορά και την επεξεργασία έως και 16 δισεκατομμύρια m³ φυσικού αερίου Karachaganak κάθε χρόνο. Το μεγαλύτερο μέρος του μεταποιημένου αερίου θα προορίζεται για το Καζακστάν και το υπόλοιπο θα διατεθεί στην αγορά σύμφωνα με εξαγωγικές συμβάσεις.

Εκπροσωπείται από Tsentrcaspneftegaz, μια κοινοπραξία της Gazprom και της Lukoil, η Ρωσία συνεργάζεται με το Καζακστάν στο πλαίσιο της συμφωνίας για τις Αρχές για την κοινή εκμετάλλευση πόρων υδρογονανθράκων στην γεωλογική δομή του Tsentralnaya στην Κασπία Θάλασσα.

Το 2008 η Tsentrcaspneftegaz ανακάλυψε στην γεωλογική δομή Tsentralnaya ένα μεγάλο τομέα πετρελαίου, φυσικού αερίου και συμπυκνωμάτων με συνολικά ανακλήσιμα αποθέματα να ανέρχονται σε 101,4 εκατομμύρια τόνους πετρελαίου, 7,5

εκατ. τόνοι συμπυκνωμένου αερίου και 162,1 δισεκατομμύρια m³ δωρεάν και διαλυμένο αέριο.

Σύμφωνα με την κοινή δήλωση των Προέδρων της Ρωσίας και του Καζακστάν στις 19 Δεκεμβρίου 2008 το έργο είναι σε εξέλιξη για να συντονίσει τις εκδόσεις του σχεδίου της συμφωνίας επιμερισμού της παραγωγής και τα συστατικά έγγραφα για μια κοινοπραξία μεταξύ της Tsentrcaspneftegaz και της NK KazMunaiGaz που προορίζονται για την λειτουργία του έργου εντός της γεωλογικής δομής. Τα εν λόγω έγγραφα έχουν συνταχθεί από την Tsentrcaspneftegaz.

Τον Σεπτέμβριο του 2010 η Ρωσία και το Καζακστάν έχουν εισαχθεί σε διακυβερνητική συμφωνία για κοινή γεωλογική έρευνα και εξερεύνηση του διασυνοριακού φυσικού αερίου και συμπυκνωμάτων στον τομέα Imashevskoye. Βάσει της συμφωνίας, η Gazprom είχε εντοπιστεί ως εξουσιοδοτημένη εταιρεία για λογαριασμό της Ρωσίας και η NK KazMunaiGaz για λογαριασμό του Καζακστάν. Στο ρωσικό κομμάτι του τομέα Imashevskoye βρίσκεται σήμερα ένα μέρος του αποθέματος των μη διανεμηθέντων υπόγειων υδατικών πόρων. Η ρωσική πλευρά έχει να οργανώσει ένα διαγωνισμό για την υπόγεια χρήση δικαιώματος, προκειμένου να καθορίσει τον υπόγειο χρήστη. Μετά την επίσημη διευθέτηση των εσωτερικών διαδικασιών που απαιτούνται για να τεθεί σε ισχύ η συμφωνία, τα μέρη θα ξεκινήσουν την εφαρμογή τους.

Turkmenistan.

Οι σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας και του Τουρκμενιστάν στον τομέα του φυσικού αερίου βασίζονται στη μακροχρόνια διμερή Συμφωνία Συνεργασίας στον κλάδο του φυσικού αερίου που υπεγράφη το 2003 και ισχύει για 25 χρόνια.

Εντός του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας η Gazprom Export (θυγατρική της Gazprom) και η εθνική εταιρεία φυσικού αερίου του Τουρκμενιστάν, Turkmenneftegaz σύναψε μια μακροπρόθεσμη σύμβαση πώλησης για το φυσικό αέριο του Τουρκμενιστάν.

Το αέριο του Τουρκμενιστάν παρέχεται μέσω της Κεντρικής Ασίας. Ένα κεντρικό σύστημα διαμετακόμισης φυσικού αερίου που διέρχεται από το Ουζμπεκιστάν, το Καζακστάν και τη Ρωσία. Η Gazprom ενεργεί ως συντονιστής του φυσικού αερίου του Τουρκμενιστάν που διέρχεται στο Ουζμπεκιστάν και στο Καζακστάν, σύμφωνα με διακυβερνητικές συμφωνίες.

Τα συμπληρώματα και οι τροποποιήσεις της μακροπρόθεσμης σύμβασης για την αγορά και πώληση φυσικού αερίου μεταξύ της Gazprom Export και της κρατικής Turkmengaz κρατικής υπεγράφησαν τον Δεκέμβριο του 2009. Υπήρξε μία παύση εξαιτίας ενός ατυχήματος στην Κεντρική Ασία. Κεντρικός αγωγός φυσικού αερίου στο Τουρκμενιστάν ξανάρχισε στις αρχές του 2010.

Kyrgyzstan.

Τον Μάιο του 2003 η Gazprom και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κιργισίας συνήψαν μακροχρόνια συμφωνία συνεργασίας αερίου σε ισχύ για 25 χρόνια. Τον Ιανουάριο του 2006 η Gazprom και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κιργισίας υπέγραψε το Μνημόνιο Προθέσεων για τη δημιουργία μιας κοινοπραξίας μεταξύ Ρωσίας-Κιργιστάν στη βιομηχανία πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Τον Μάιο του 2007 η Gazprom και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κιργισίας συνήψαν τη συμφωνία σχετικά με τις βασικές αρχές για τη γεωλογική έρευνα. Ως μέρος της συμφωνίας, η Gazprom λαμβάνει δύο άδειες. Οι δύο άδειες αφορούν τις περιοχές Kugart και την Ανατολική περιοχή Mailu-Suu. Τον Ιούλιο του 2008 τα μέρη ενέκριναν το σταδιακό πρόγραμμα για γεωλογική έρευνα στις περιοχές αυτές μεταξύ 2008 και 2011.

Η Gazprom και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κιργισίας υπέγραψαν το μνημόνιο συμφωνίας για την ανάπτυξη της συνεργασίας στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης ενός μέρους της κρατικής συμμετοχής στην Kyrgyzgaz τον Οκτώβριο του 2008. Τον Φεβρουάριο του 2011 η Gazprom και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κιργισίας υπέγραψε δύο πρωτόκολλα για την επανάληψη και την προώθηση της περαιτέρω συνεργασίας (ως μέρος της συμφωνίας της 14 Μαΐου, 2007 και το Μνημόνιο 8 Οκτωβρίου, 2008).

Tajikistan.

Η συνεργασία μεταξύ της κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Τατζικιστάν και της Gazprom ρυθμίζεται από την μακροπρόθεσμη (έως 2028) της Συμφωνίας Στρατηγικής Συνεργασίας στη Βιομηχανία αερίου στις 15 Μαΐου 2003.

Τον Ιούνιο του 2008 η Gazprom και η κυβέρνηση του Τατζικιστάν υπέγραψε τη συμφωνία σχετικά με τις Γενικές Αρχές για την Γεωλογική εξερεύνηση πετρελαίου και

τις προοπτικές του φυσικού αερίου της Δημοκρατίας του Τατζικιστάν (Rengan, Sargazon, Sarykamysh, Δυτική Shaambary). Ξεκίνησε 3D σεισμική έρευνα και η προετοιμασία για κατασκευή βαθιών πηγαδιών στις περιοχές Sargazon και Sarykamysh.

4.10.Επέκταση Κεντρικής Ασίας – Το Κεντρικό σύστημα μεταφοράς φυσικού αερίου (CAC)

Ο CAC σύστημα αγωγών φυσικού αερίου είναι σήμερα η κύρια οδός μετάδοσης για την εξαγωγή του φυσικού αερίου από το Τουρκμενιστάν, το Ουζμπεκιστάν και το Καζακστάν.

Για περισσότερα από 30 χρόνια λειτουργίας το CAC σύστημα έχει επιβιώσει περισσότερο από την διάρκεια ζωής του και απαιτούσε την ουσιαστική αποκατάσταση του. Προκειμένου να παρέχετε χωρητικότητα μετάδοσης για διαμετακόμιση φυσικού αερίου στο Τουρκμενιστάν, του Ουζμπεκιστάν και του Καζακστάν, οι συμμετέχοντες στο σύστημα μετάδοσης Ουζμπεκιστάν - Καζακστάν - Ρωσία έλαβαν μέτρα με στόχο να διασφαλιστεί η ασφάλεια της μεταφοράς και η επέκταση του CAC GTS, καθώς και τη σύναψη ως ενδιάμεση σύμβαση για τη διαμετακόμιση φυσικού αερίου μέσω Ουζμπεκιστάν και το Καζακστάν.

4.11.Κατασκευή Pre-Caspian αγωγού αερίου.

Στις 20 Δεκεμβρίου 2007 το Καζακστάν, η Ρωσία και το Τουρκμενιστάν τέθηκε σε τριμερή διακυβερνητική συμφωνία συνεργασίας για την κατασκευή του Pre-Caspian αγωγού φυσικού αερίου με στόχο την μεταφορά φυσικού αερίου από τα πεδία που βρίσκονται στην περιοχή της Κασπίας Θάλασσας, καθώς και στο Τουρκμενιστάν και το Καζακστάν προς την Ρωσική Ομοσπονδία .

Η Ρωσία, το Καζακστάν και το Τουρκμενιστάν θα εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας του Pre-Caspian αγωγού όταν η κατανάλωση φυσικού αερίου φτάνει στο επίπεδο προ της κρίσης (2008).Ο Pre-Caspian αγωγός φυσικού αερίου θα έχει έκταση περίπου 1.700 χιλιόμετρα , εκ των οποίων πάνω από 500 χιλιόμετρα θα διατρέχουν το Τουρκμενιστάν και περίπου 1.200 χιλιόμετρα το Καζακστάν.

4.12.Ανάπτυξη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στο εξωτερικό

Τα τελευταία χρόνια η Gazprom έχει εμπλακεί σε γεωλογική έρευνα σε υπεράκτιες περιοχές του Βιετνάμ. Στις 11 Σεπτεμβρίου, 2000 και PetroVietnam Gazprom

υπέγραψαν τη σύμβαση σχετικά με τη γεωλογική εξερεύνηση στο μπλοκ 112 της υφαλοκρηπίδας του Βιετνάμ. Η Vietgazprom κοινή εταιρεία έχει την ευθύνη λειτουργίας για την εκτέλεση της σύμβασης. Έτσι, ο τομέας φυσικού αερίου Bao Banγκ και συμπυκνωμάτων ανακαλύφθηκε το 2007 και ο τομέας Bao Den το 2009, εντός του συγκροτήματος 112. Προς το παρόν, οι δραστηριότητες εξερεύνησης βρίσκονται σε εξέλιξη στο πεδίο 112, ανάλογα με το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο της σύμβασης, προκειμένου να εκτιμήσει τα αποθέματα που υπάρχουν και καθορίζουν την εμπορική αξία των πεδίων.

Στις 23 του Μάη 2008 η Gazprom και η PetroVietnam υπέγραψαν τη συμφωνία για περαιτέρω συνεργασία. Η συμφωνία προβλέπει γεωλογική έρευνα στα τετράγωνα 129, 130, 131 και 132 στην υφαλοκρηπίδα του Βιετνάμ, καθώς και βαθύτερη συνεργασία στην ανάπτυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου στη Ρωσία και σε τρίτες χώρες.

Επιπλέον, τον Απρίλιο του 2012 η Gazprom και η PetroVietnam υπέγραψε τη συμφωνία σχετικά με τη συμμετοχή της Gazprom στο έργο ανάπτυξης για τα τεμάχια 05.2 και 05.3 στην υφαλοκρηπίδα του Βιετνάμ στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας. Τον Οκτώβριο του 2005 η Gazprom λαμβάνει ως μέρος της διαδικασίας υποβολής προσφορών στην Rafael Urdaneta, δύο άδειες εξερεύνησης και ανάπτυξης για κοιτάσματα φυσικού αερίου εντός του Urumaco I και II Urumaco στον Κόλπο της Βενεζουέλας.

Τον Οκτώβριο του 2011 η Gazprom και η κρατική Petroleos de Venezuela SA (PDVSA) της Βενεζουέλας, υπέγραψαν το μνημόνιο συμφωνίας το οποίο προβλέπει τη δημιουργία μιας κοινής επιχείρησης για την ανάπτυξη του τομέα του φυσικού αερίου Robalo στον Κόλπο της Βενεζουέλας. Εκτός αυτού, η Gazprom Neft συμμετέχει στο National Oil Consortium (NOC) που ιδρύθηκε για την υλοποίηση έργων στη Λατινική Αμερική. Η Lukoil, η Rosneft NK, η Surgutnefgaz και TNK-BP είναι άλλοι συμμετέχοντες στο έργο που κατέχουν μερίδιο 20% η κάθε μία. NOC παίρνει μέρος στο πρόγραμμα μπλοκ Junin-6 πετρελαίου ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό, NOC και PDVSA ίδρυσαν με κοινοπραξία το PetroMiranda.

Τον Δεκέμβριο του 2008 η Gazprom κέρδισε το διαγωνισμό για εξερεύνηση και παραγωγή υδρογονανθράκων στην περιοχή EI χερσαία Assel της λεκάνης Berkinε στην Αλγερία.

Η Gazprom EP International BV ενεργεί ως ο διαχειριστής του εν λόγω έργου. Το 2010 αποθέματα υδρογονανθράκων ανακαλύφθηκαν στα κοιτάσματα Ordovician. Η καθημερινή απόδοση είναι σχεδόν 60 χιλιάδες m³ φυσικού αερίου και 49,38 τόνοι πετρελαίου.

Τον Σεπτέμβριο του 2008 η Gazprom (που αντιπροσωπεύεται από θυγατρική εταιρεία της Gazprom της Λατινικής Αμερικής BV), η Total και η YPFB υπέγραψαν το μνημόνιο συμφωνίας που ορίζει την κοινή ανάπτυξη του μπλοκ Azero στη Βολιβία. Σε αντάλλαγμα για τη συμμετοχή στο προτεινόμενο έργο, συνολικές συμμετοχές σε άλλα περιουσιακά στοιχεία της Βολιβίας - Υπάτης και Aquio, όπου ένα νέο πεδίο φυσικού αερίου Incahuasi είχε ήδη ανακαλυφθεί.

Στις 30 Σεπτεμβρίου, 2010 οι όμιλοι Gazprom και Total υπέγραψαν τη συμφωνία Farmout στο πλαίσιο των έργων της Βολιβίας και Aquio (ΟΑΟ Gazprom απέκτησε μερίδιο 20% στα σχέδια). Οι συμμετέχοντες στο έργο σχεδιάζουν από κοινού να εξερευνήσουν και να αναπτύξουν τους τομείς στους έχουν λάβει άδεια για τα τεμάχια.

Τον Δεκέμβριο του 2009 η Gazprom Neft, ως ο διεθνής φορέας εκμετάλλευσης με κοινοπραξία (30% του μετοχικού κεφαλαίου), κέρδισε το διαγωνισμό για την ανάπτυξη του τομέα Badra στο Ιράκ με πιθανά αποθέματα πετρελαίου 3 δισ. βαρέλια. Η εταιρεία έγινε ο φορέας εκτέλεσης του έργου τον Ιανουάριο του 2010. Το 2017, η ετήσια παραγωγή του πεδίου θα φθάσει 8,5 εκατομμύρια τόνους πετρελαίου.

Το 2009, οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη γεωλογική έρευνα είχαν συμφωνηθεί στο πλαίσιο της συμφωνίας καταμερισμού παραγωγής για την υφαλοκρηπίδα στην Ισημερινή Γουινέα. Η PSA υπεγράφη για την εξερεύνηση δύο υπερράκτιων τεμαχίων τον Ιούνιο του 2010. Επιπλέον, το 2010 η Gazprom Neft υπέγραψε συμφωνία με την Petronas της Μαλαισίας για την είσοδο στο πρόγραμμα για την εξερεύνηση και την επακόλουθη ανάπτυξη τεσσάρων υπερράκτιων τετραγώνων στην Κούβα.

Επιπλέον, η Gazprom συνεχίζει τις διαδικασίες αναζήτησης στην Κεντρική Ασία. Το 2009, το πεδίο Dzhel ανακαλύφθηκε στο Shakhpakhty μπλοκ στο οροπέδιο Ustyurt. Η γεωλογική εξερεύνηση του πεδίου βρίσκεται σε εξέλιξη. Από τον Δεκέμβριο του 2010, οι εργασίες ανιχνεύσεως της Shakhrinav-1p διανοίγονται στην περιοχή Sarykamysh στη Δημοκρατία του Τατζικιστάν. Το βάθος του σχεδιασμού του είναι

6.300 m. Θα είναι το βαθύτερο στη Δημοκρατία και ένα από τα βαθύτερα στην Κεντρική Ασία.

Επιπλέον, η Gazprom εξετάζει την ευκαιρία για συμμετοχή σε έργα πετρελαίου στην Αίγυπτο, το Ιράν, το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και τη Λιβύη.

4.13. Nord Stream και South Stream αγωγού φυσικού αερίου

Ο Nord και South Stream είναι έργα μεταφοράς φυσικού αερίου που θα ανοίξουν ουσιαστικά νέα δρομολόγια για τις ρωσικές παραδόσεις φυσικού αερίου προς την Ευρώπη, ώστε να ενισχυθεί η ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης.

Ο αγωγός φυσικού αερίου **Nord Stream** εκτείνεται για 1.224 χιλιόμετρα σε όλη την Βαλτική Θάλασσα από την Portovaya Bay (κοντά στο Vyborg) στη γερμανική ακτή (κοντά στο Greifswald). Η ετήσια παροχή ρωσικού φυσικού αερίου προς τους Ευρωπαίους καταναλωτές θα ανέρχεται έως και 55 δισ. m³.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συμπεριλάβει το έργο του αγωγού Nord Stream στη λίστα με τα πρώτης προτεραιότητας ενεργειακά έργα του Διευρωπαϊκού Δικτύου Ενέργειας. Το έργο δίνει τη δυνατότητα να διαφοροποιήσει η Gazprom τις εξαγωγικές ροές και απευθείας σύνδεση φυσικού αερίου της Ρωσίας με τα δίκτυα μεταφοράς το ευρωπαϊκό δίκτυο φυσικού αερίου. Χαρακτηριστικό του Nord Stream είναι ότι παρακάμπτει χώρες διαμετακόμισης, και αυτό μειώνει τους κινδύνους από τρίτους και το κόστος ρωσικής μεταφοράς φυσικού αερίου, καθώς και ενισχύει την αξιοπιστία των εξαγωγών φυσικού αερίου. Ο αγωγός φυσικού αερίου θα συμβάλει επίσης στη διεύρυνση της παροχής φυσικού αερίου στην βοριοδυτική περιφερειακή ομοσπονδία της Ρωσίας. Τον Σεπτέμβριο του 2005 η Gazprom, η BASF SE και η E.ON AG συνάπτουν συμφωνία επί της αρχής για την κατασκευή του αγωγού Nord Stream. Η Ολλανδική Gasunie και η γαλλική GDF SUEZ συμμετείχαν στο πρόγραμμα το 2008 και 2010 αντίστοιχα.

Προς το παρόν, η μετοχική σύνθεση του αγωγού Nord Stream AG, έχει ως εξής: η Gazprom το 51%, Wintershall Holding (θυγατρική της BASF SE) και E.ON Ruhrgas - 15,5% έκαστος, και NV Nederlandse Gasunie και GDF SUEZ 9% η καθεμία.

Η κατασκευή των τμημάτων UGGS στην βορειοδυτική Ρωσία, που θα χρησιμοποιηθεί, μεταξύ άλλων, για την προμήθεια φυσικού αερίου μέσω του αγωγού Nord Stream, ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2005.

Η κατασκευή του Nord Stream στη Βαλτική Θάλασσα ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2010.

Τον Νοέμβριο του 2011, η πρώτη σειρά αγωγού φυσικού αερίου τέθηκε σε λειτουργία και ξεκίνησαν οι εμπορικές προμήθειες φυσικού αερίου προς τους ευρωπαίους καταναλωτές και τον Απρίλιο του 2012, η δεύτερη. Η δεύτερη σειρά του αύξησε τη χωρητικότητα του αγωγού φυσικού αερίου από 27,5 έως 55 δισεκατομμύρια m³.

Το Μάιο του 2012 η πλήρης δοκιμή φορτίου ολοκληρώθηκε με επιτυχία στο Nord Stream. Η πρώτη σειρά αγωγού φυσικού αερίου ήταν σε λειτουργία με πλήρες φορτίο κατά τη διάρκεια τριών ημερών προμήθεια 75 εκατομμύρια m³ αερίου ανά ημέρα, που αντιστοιχεί στην ετήσια δυναμικότητα σχεδιασμού των 27,5 δισεκατομμυρίων m³.

Ο **South Stream**, ένα διακρατικό έργο αγωγού φυσικού αερίου προβλέπει την παροχή ρωσικού αερίου σε όλη τη Μαύρη Θάλασσα στη Νότια και την Κεντρική Ευρώπη. Ο αγωγός φυσικού αερίου θα τρέξει κάτω από τη Μαύρη Θάλασσα από το σταθμό συμπίεσης Russkaya της Ρωσίας στη βουλγαρική ακτή και περαιτέρω μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Το συνολικό μήκος που θα διέρχεται τμήμα της Μαύρης Θάλασσας θα είναι 900 χιλιόμετρα, το μέγιστο βάθος - 2.250 m.

Το υποθαλάσσιο τμήμα των αγωγών είναι χωρητικότητας είναι 63 δισ. m³.

Υπάρχουν τρεις πιθανές διαδρομές για το χερσαίο αγωγό φυσικού αερίου πέραν της Ρωσίας:

- 1) στην Αυστρία (Baumgarten) μέσω της Βουλγαρίας, της Σερβίας και της Ουγγαρίας
- 2) στη Βόρεια Ιταλία (μέσω της Βουλγαρίας, της Σερβίας, της Ουγγαρίας και της Σλοβενίας)
- 3) στην Ελλάδα και την Ιταλία - η Νοτιοδυτική διαδρομή

Παράλληλοι αγωγοί αερίου μπορεί να εκτραπούν από την κύρια διαδρομή του South Stream στο χερσαίο τμήμα της Ευρώπης προς την Κροατία και την ΠΓΔΜ, η

τελευταία ξεκινώντας από τη Βουλγαρία. Εκτός αυτού, οι δυνητικοί συμμετέχοντες του έργου είναι και το Μαυροβούνιο και της Δημοκρατίας της Σέρπσκα. Η απόφαση αυτή ελήφθη για την ανάπτυξη μελετών που έχουν σκοπιμότητα για την κατασκευή παράλληλων αγωγών φυσικού αερίου σε αυτές τις χώρες.

Μεταξύ του 2008 και 2010 υπεγράφησαν διακυβερνητικές συμφωνίες με τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, την Ελλάδα, τη Σερβία, τη Σλοβενία, την Κροατία και την Αυστρία για την υλοποίηση του έργου. Η Gazprom υπέγραψε διμερείς συμφωνίες συνεργασίας για την υλοποίηση του έργου από κοινού με τους εξουσιοδοτημένους εθνικές εταιρείες των χωρών αυτών. Κοινές εταιρείες έργου που έχουν συσταθεί για τη μηχανική, μετά την κατασκευή και λειτουργία του αγωγού φυσικού αερίου στις αντίστοιχες χώρες που συμμετέχουν στο έργο.

Το 2011, πραγματοποιήθηκαν εθνικές μελέτες σκοπιμότητας για ξεχωριστά τμήματα του αγωγού φυσικού αερίου που ολοκληρώθηκε σε συνεργασία με τις εξουσιοδοτημένες εταιρείες. Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2011, η Ενοποιημένη Μελέτη Σκοπιμότητας του South Stream ολοκληρώθηκε και περιελάμβανε μελέτη σκοπιμότητας του υπεράκτιου τμήματος και μελέτες σκοπιμότητας των αγωγών φυσικού αερίου στις χώρες υποδοχής της Νότιας και Κεντρικής Ευρώπης.

Στις 16 Σεπτεμβρίου του 2011 η συμφωνία των μετόχων της νέας εταιρείας του έργου (South Stream Transport AG) υπεγράφη για την υπεράκτια εφαρμογή τμήματος του έργου. Σύμφωνα με το έγγραφο, η Gazprom κατέχει μερίδιο 50% στον υποθαλάσσιο αγωγό φυσικού αερίου, η ιταλική Eni το 20%, η γερμανική Wintershall και η γαλλική EDF το 15% η κάθε μία. Το έργο της εταιρείας South Stream AG Μεταφορών αυτή τη στιγμή περιλαμβάνει την μηχανική, την προετοιμασία των εγγράφων αρχικής άδειας, την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την απόκτηση αδειών κατασκευής.

Τον Νοέμβριο του 2011 η Gazprom και Srbijagas ανέθεσε το πρώτο στάδιο του South Stream – την υπόγεια αποθήκευση φυσικού αερίου (UGS) στη μονάδα Banatski Dvor. Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες υπόγειες εγκαταστάσεις αποθήκευσης φυσικού αερίου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Ο όγκος εργασίας του φυσικού αερίου κάνει μέχρι 450 εκατομμύρια m³, κατ' ανώτατο όριο απόληψης - 5 εκατομμύρια m³ ανά ημέρα. Εκτός αυτού, Banatski Dvor έχει δυνατότητες για περαιτέρω επέκταση. Η εγκατάσταση UGS ενισχύει την ασφάλεια των ρωσικών εξαγωγών φυσικού αερίου προς την Ουγγαρία, τη Σερβία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη.

Τον Δεκέμβριο του 2011 όλες οι απαραίτητες και αδιαπραγμάτευτες άδειες για απρόσκοπτη εκτέλεση του έργου για την κατασκευή και λειτουργία του αγωγού αερίου South Stream χορηγήθηκαν και το έργο θα τρέχει από τη Ρωσία μέσω της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης της Τουρκίας.

Σύμφωνα με παραχώρηση από τον Βλαντιμίρ Πούτιν, ο πρωθυπουργός της Ρωσικής Ομοσπονδίας ενέκρινε ένα λεπτομερές σχέδιο δράσης τον Ιανουάριο του 2012 προκειμένου να επιταχυνθεί η κατασκευή του South Stream και να ξεκινήσει τον Δεκέμβριο του 2012 αντί του 2013.

Η τελική απόφαση για την επένδυση για το South Stream είναι να γίνει το Νοέμβριο του 2012.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ

5.1.ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ SAUDI ARAMCO

Η Saudi Aramco δεν είναι μόνο η κρατική εταιρεία πετρελαίου του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας, είναι επίσης μία πλήρως ολοκληρωμένη επιχείρηση παγκοσμίου πετρελαίου και χημικών προϊόντων και ένας παγκόσμιος ηγέτης στην εξερεύνηση, παραγωγή, διύλιση, τη διανομή, τη ναυτιλία και την εμπορία.

Διευθύνει αποδεδειγμένα τα μεγαλύτερα αποθέματα παγκοσμίως συμβατικού αργού πετρελαίου και συμπυκνωμάτων, 259,7 δισεκατομμύρια βαρέλια.

Μέση ημερήσια παραγωγή αργού πετρελαίου το 2011 ήταν 9,1 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα (BPD). Η Saudi Aramco διαχειρίζεται επίσης το τέταρτο μεγαλύτερο απόθεμα φυσικού αερίου στον κόσμο των 282,6 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια (EET) και είναι κορυφαία εξαγωγέας στον κόσμο των υγρών φυσικού αερίου (NGL).

Μεταγενέστερα επιτεύγματα της Saudi Aramco περιλαμβάνουν την κατοχή της 8^{ης} θέσης ανάμεσα στα μεγαλύτερα διυλιστήρια στον κόσμο, με μια παγκόσμια ικανότητα διύλισης των 4,02 εκατομμυρίων βαρελιών την ημέρα (συμπεριλαμβανομένων των εγχώριων διυλιστηρίων, καθώς και εγχώριες και διεθνείς επιχειρήσεις και κοινές μετοχές).

Με έδρα στο Dhahran της Σαουδικής Αραβίας, η Saudi Aramco και οι θυγατρικές της έχουν γραφεία σε όλο τον Βασίλειο. Γραφεία της επίσης βρίσκονται στη Βόρεια Αμερική, την Ευρώπη και την Ασία. Θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες βρίσκονται στη Σαουδική Αραβία, την Κίνα, την Ιαπωνία, την Ινδία, την Ολλανδία, τη Δημοκρατία της Κορέας, τη Σιγκαπούρη, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Η.Π.Α. και απασχολεί περισσότερους από 56.066 εργαζόμενους σε όλο τον κόσμο.

Οι δραστηριότητές της καλύπτουν όλο το Βασίλειο, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων στον Περσικό Κόλπο και την Ερυθρά Θάλασσα, με την παραγωγή και τη διανομή να συνδέει όλους τους τομείς της αγοράς σε όλο τον κόσμο.

Η ναυτιλιακή θυγατρική της, Vela International Marine Limited, λειτουργεί ένα σημαντικό στόλο σούπερ τάνκερς και πλοίων.

Αυτή τη στιγμή εργάζονται για την ικανότητα επέκτασης με σκοπό την παραγωγή, επεξεργασία και μεταφορά φυσικού αερίου για οικιακή ενέργεια, την τροφοδοσία

μονάδων αφαλάτωσης και άλλων βιομηχανιών, και ως μία πρώτη ύλη ζωτικής σημασίας για την αναπτυσσόμενη βιομηχανία πετροχημικών.

Η αξία της εταιρείας μεταξύ των παραγωγών πετρελαίου έχει αυξηθεί σταθερά στα πάνω από τα σχεδόν 80 χρόνια λειτουργίας της.

Σήμερα, είναι σε θέση να αξιοποιήσει πλήρως την εξέχουσα θέση της ως ένας σταθερός προμηθευτής των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων. Με την παραγωγή πετροχημικών προϊόντων, με βάση τα διυλιστήρια των εξαγωγών και την προώθηση ανάπτυξης τεχνολογιών που θα οδηγήσουν σε καθαρότερα καύσιμα, τον σχεδιασμό της νέας γενιάς των κινητήρων εσωτερικής καύσης, θα συνεχίσει το έργο της ενίσχυσης της ζωής διασφαλίζοντας παράλληλα τον πλανήτη και το περιβάλλον.

5.2.Ιστορική αναδρομή¹⁵

Η ιστορία της Saudi Aramco χαρακτηρίζεται από την ανακάλυψη και την ανάπτυξη των μεγαλύτερων ενεργειακών αποθεμάτων που ο κόσμος έχει γνωρίσει ποτέ και την ταχεία μετατροπή της Σαουδικής Αραβίας από έρημο σε βασίλειο, σε ένα σύγχρονο έθνος-κράτος.

1930s:Προέλευση

Στις αρχές της δεκαετίας του 1930, το ενδιαφέρον για το πετρέλαιο της περιοχής του Κόλπου αυξάνεται ραγδαία. Το ενδιαφέρον αυτό πυροδοτήθηκε από ευρήματα στην Περσία, το Ιράκ και το Μπαχρέιν. Μετά την υπογραφή της σύμβασης παραχώρησης

για την αναζήτηση πετρελαίου στη Σαουδική Αραβία, η Standard Oil Company της Καλιφόρνιας δεν αφήνει τον χρόνο και ετοιμάζεται να εξερευνήσει την περιοχή παραχώρησης, βάζοντας στη θέση τους οι άνδρες και τα υλικά που απαιτούνται για τη δημιουργία μιας παρουσίας στο Βασίλειο.

1933

✚ Υπεγράφη η Σύμβαση παραχώρησης πετρελαίου

Στις 29 Μαΐου, συμφωνία παραχώρησης του πετρελαίου υπεγράφη μεταξύ της Σαουδικής Αραβίας και της Standard Oil Company της Καλιφόρνιας (Socal). Στις 8 Νοεμβρίου, δημιουργήθηκε η θυγατρική εταιρεία, Καλιφόρνια Arabian Oil Company Standard (Casoc) για να διαχειριστεί τη σύμβαση παραχώρησης.

1934

✚ Ολοκληρώθηκε η πρώτη γεωλογική έρευνα του Dammam Dome

B. Schuyler "Krug" Henry και J.W. "Soak" Hoover ολοκλήρωσαν τις έρευνες τους και το διαρθρωτικό περίγραμμα του χάρτη περίγραμμα του Dammam Dome, όπου ήταν η τοποθεσία της πρώτης ανακάλυψης στον τομέα του πετρελαίου στη Σαουδική Αραβία.

✚ Ο Βεδουίνος οδηγός Khamis ibn Rimthan βοηθά στην εξερεύνηση

Αρχικά αμερικάνοι γεωλόγοι βασίζονται σε Βεδουίνους να τους καθοδηγήσουν από το ένα μέρος στο άλλο. Ο πιο διάσημος οδηγός είναι Khamis ibn Rimthan, από τη φυλή Ujman. Η εμπειρία του γίνεται απαραίτητη και το ταλέντο πλοήγησης στη έρημο αφήνει έντρομους τους γεωλόγους.

✚ Χρησιμοποιείται το πρώτο αεροπλάνο για εναέριες έρευνες.

Ένα Fairchild 71, ειδικά τροποποιημένο για μεγάλες αποστάσεις και λήψη αεροφωτογραφιών, φτάνει στο Jubail το 1934. Το αεροπλάνο μειώνει δραστικά το χρόνο που χρειάζεται για να χαρτογραφήσει την περιοχή παραχώρησης που έχει το μέγεθος της Louisiana και του Texas σε συνδυασμό. Ο Dick Kerr, πιλότος του αεροσκάφους καθώς και ένας γεωλόγος, βοηθάν στην χαρτογράφηση του μεγαλύτερου μέρους της παραχώρησης το 1934 και το 1935.

1935

✚ Πρώτη καλή διάτρηση.

Έχουμε την πρώτη δοκιμή και διάτρηση στο Νταχράν στο Dome Dammam.

✚ Νέα προβλήτα στο Al-Khobar.

Η προβλήτα στο Al-Khobar είναι χτισμένη και επιτρέπει την παράδοση των υλικών και των προμηθειών για την κατασκευή των υποδομών που απαιτούνται από τη νέα εταιρεία. Το κτίριο του προβλήτα σηματοδοτεί μία από τις πρώτες σημαντικές προσπάθειες πρόσληψης και απασχόλησης της εταιρείας των Σαουδαράβων.

1936

✚ Texas Co εξαγοράζει το 50% της παραχώρησης.

Τέξας Co (τώρα Chevron Corporation), αποκτά μερίδιο 50% στην παραχώρηση του Socal.

1937

✚ Max Steineke διασχίζει τη Σαουδική Αραβία για την πρώτη φορά.

Ο Max Steineke φτάνει στη Σαουδική Αραβία το 1934, και γίνεται επικεφαλής γεωλόγος της εταιρείας το 1936. Το 1937, ο ίδιος διασχίζει την Σαουδική Αραβική χερσόνησο και αποκομίζει γνώσεις που ενισχύουν το γεωλογικό προφίλ του. Ο Steineke και οι συνεργάτες του, εντοπίζουν και επιφανειακά χαρακτηριστικά που οδηγούν στην ανακάλυψη μεγάλων κοιτασμάτων πετρελαίου συμπεριλαμβανομένου των Ghawar, Abqaiq και Qatif.

1938

✚ Εμπορικές ποσότητες πετρελαίου ανακαλύφθηκαν στο Dammam στο Well No 7.

Η επιτυχία της Σαουδικής Αραβίας στην επιχείρηση πετρελαίου στηρίζεται στο Well No 7. Μετά από πέντε χρόνια άκαρπων γεωτρήσεων το Well No.7 μοιάζει με αδιέξοδο. Ο επικεφαλής της υπηρεσίας ζητά συμβουλές από τον διάσημο γεωλόγο Max Steineke. Κάνοντας χρόνια επιτόπια έρευνα στην έρημο της Σαουδικής Αραβίας και βασιζόμενος στις δικές του εγκυκλοπαιδικές γνώσεις ο Steineke τους συμβουλεύει να συνεχίσουν τις γεωτρήσεις. Τέλος, στις 4 Μαρτίου 1938, το

Dammam No 7 αρχίζει να παράγει 1.585 βαρέλια την ημέρα, σε βάθος περίπου 1 ½ χιλιομέτρου.

1939

✚ Εξαγωγή με δεξαμενόπλοιο του πρώτου φορτίου πετρελαίου.

Τον Μάιο, ο βασιλιάς 'Abd al-'Aziz ταξιδεύει στο Ras Tanura για μια τελετή για να σηματοδοτήσει την πρώτη εξαγωγή αργού πετρελαίου από τη Σαουδική Αραβία, τη φόρτωσή τους στο Γενική Διεύθυνση Scofield. Το πλοίο, που ονομάστηκε μετά από ένα συν-ιδρυτή της Socal, κρατά ακριβώς κάτω από 1/20th το φορτίο ενός σύγχρονου σούπερ τάνκερ.

1940s:Θεμέλια

Η Casoc (μετονομάστηκε σε Aramco το 1944) αυξάνεται εντυπωσιακά από μια μικρή επιχείρηση που διαχειρίζεται μια πολλά υποσχόμενη περιοχή πετρελαίου σε μια, σύγχρονη πολυεθνική ακμάζουσα εταιρεία υψηλής απόδοσης με εργατικό δυναμικό. Μέχρι το 1940, η Casoc απασχολεί 3.229 Σαουδάραβες, 363 Αμερικανοί και 121 άλλους ξένους εργαζόμενους. Η μέση ημερήσια παραγωγή είναι περίπου 15.000 βαρέλια την ημέρα. Η εταιρεία είναι έτοιμη να γίνει ένας από τους μεγαλύτερους παραγωγούς πετρελαίου στον κόσμο.

✚ Ανακάλυψη του τομέα Abqaiq

Ενώ η γεώτρηση συνεχίζεται στο Dammam Dome, ο επικεφαλής γεωλόγος Max Steineke οδηγεί τις ομάδες να μελετήσουν μια προφανή ανάταση στην περιοχή Abqaiq. Steineke, JW "Soak" Hoover και Jerry Harriss χρησιμοποιούν αυτό το στρατόπεδο ως ορμητήριό τους το 1936. Well Abqaiq No 1 αποδίδει σε πετρελαίου

στις αρχές του 1941, με ρυθμούς ροής που δείχνουν ένα σημαντικό νέο τομέα του πετρελαίου.

1941

✚ Κλείνει ο παρασκευαστής του διυλιστήριου

Στο Ρας Ταπυρα ανοίγει διυλιστήριο με ημερήσια παραγωγή 3.000 βαρέλια, αλλά κ έξι μήνες αργότερα είναι κλειστό, λόγω της έλλειψης που προκαλείται από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

1942

✚ Πεδίο χαρτογράφησης διακόπτεται

Πεδίο χαρτογράφησης έχει ανασταλεί λόγω του πολέμου και των περιορισμών του ανθράκινου δυναμικού και του εξοπλισμού.

1943

✚ Εν καιρώ πολέμου ελλείψεις προωθούν την καινοτομία

Λόγω των δυσκολιών απόκτησης ανταλλακτικών αυτοκινήτων, καμήλες χρησιμοποιούνται για μεταφορές και εφοδιασμό στο μακρινό στρατόπεδο Jauf με πετρέλαιο ντίζελ, βενζίνη, λάσπες γεωτρήσεων και τσιμέντο.

1944

✚ Casoc μετατρέπεται σε Arabian American Oil Company

Στις 31 Ιανουαρίου, για να εκφράζουν με μεγαλύτερη ακρίβεια την πρωτόγνωρη προβολή του Βασιλείου μεταξύ των πετρελαιοπαραγωγών χωρών, μετατρέπεται σε Arabian American Oil Company, η οποία έγινε περισσότερο γνωστή με το ακρωνύμιο, Aramco.

1945

✚ Το διυλιστήριο Ras Tanura αρχίζει τη λειτουργία

Η άφιξη της αποστολής του χάλυβα γίνεται στο Ras Tanura σε μια κυψέλη της βιομηχανικής δραστηριότητας, όπως έχουμε ξεκινήσει την κατασκευή ενός νέου σημαντικού διυλιστηρίου. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ, η οποία έστειλε το χάλυβα, προτίθεται για για την προμήθεια καυσίμων του διυλιστηρίου για τις συμμαχικές

προσπάθειες του πολέμου στον Ειρηνικό, αλλά ο πόλεμος τελειώνει πριν διυλιστήριο ξεκινήσει την λειτουργία του.

1946

✚ Πρώτη πτέρυγα του κτιρίου διοίκησης ανοίγει

Η πρώτη προσαύξηση του μόνιμου κτιρίου διοίκησης έχει ολοκληρωθεί και βρίσκεται στο Dhahran.

1947

✚ Ras Tanura ολοκληρώνει πρώτο έτος λειτουργίας

Από την ταπεινή καταγωγή του, όπως ένα διυλιστήριο σαν «δοχείο τσαγιού» σε μια εγκατάσταση με 50.000 βαρέλια την ημέρα, το διυλιστήριο Ras Tanura ολοκληρώνει το πρώτο πλήρες έτος λειτουργίας του.

1948

✚ Aramco αποκτά επιπλέον ιδιοκτήτες

Standard Oil of New Jersey και Socony-Vacuum (σήμερα είναι η ExxonMobil) προσχωρούν σε Socal και Texaco (τώρα Chevron Corporation) ως ιδιοκτήτες της Aramco.

1949

✚ Η παραγωγή πετρελαίου αγγίζει 500.000 βαρέλια την ημέρα

Στις αρχές του έτους, επιτυγχάνεται παραγωγή αργού πετρελαίου κατά 500.000 βαρέλια ημερησίως.

1950s:Ορμή

Αυτή η δεκαετία είναι μια καθοριστική στιγμή για τη Σαουδική Αραβία και την Aramco. Έχουν εξελιχθεί από την πρώιμη φάση εξερεύνησης σε εργοστάσιο παραγωγής

ηλεκτρικού ρεύματος της παραγωγής πετρελαίου για να ανταποκριθούν στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για πετρέλαιο, με την παραγωγή να φτάνει 500.000 βαρέλια την ημέρα. Εν τω μεταξύ, όλο και περισσότερο Σαουδάραβες αναλαμβάνουν διευθυντικές θέσεις στην εταιρεία. Στο τέλος της δεκαετίας, δύο Σαουδάραβες εκλέγονται για το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας.

✚ Tapline

Ο Trans-Arabian αγωγός με έκταση 1.212 χιλιομέτρων (Tapline), έχει ολοκληρωθεί, είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο. Ο Tapline συνδέει την ανατολική Σαουδική Αραβία προς τη Μεσόγειο Θάλασσα, μειώνοντας απότομα τον χρόνο και το κόστος της εξαγωγής πετρελαίου προς την Ευρώπη. Ο Tapline παρέμεινε σε λειτουργία μέχρι το 1983.

1951

✚ Ανακάλυψη του τομέα Safaniya

Μετά από δύο χρόνια έρευνας στα ρηχά νερά του Κόλπου της Αραβίας, ανακαλύπτεται το πεδίο Safaniya τρία χιλιόμετρα ανοικτής θάλασσας και 225 χιλιόμετρα βόρεια της Dhahran. Το πεδίο αποδεικνύεται ότι είναι το μεγαλύτερο υπεράκτιο κοίτασμα πετρελαίου στον κόσμο.

1952

✚ Aramco μεταφέρει τα κεντρικά γραφεία από τη Νέα Υόρκη στο Dhahran.

Aramco αποφασίζει να μεταφέρει την έδρα της εταιρείας από τη Νέα Υόρκη στο Dhahran, αντανακλώνοντας τον κεντρικό ρόλο της Σαουδικής Αραβίας στο μέλλον της εταιρείας.

1953

✚ Πρώτη δημοσίευση της εταιρείας στα αραβικά

Τον Μάρτιο του 1951, τρεις εταιρείες μετάφρασης προτείνουν την έκδοση μια αραβικής έκδοσης που μοιάζει με την «Sun and Flare», την αγγλική εφημερίδα που εκδίδεται έπειτα από την εταιρεία. Δύο χρόνια αργότερα, τον Οκτώβριο του 1953, η πρώτη έκδοση του «Qafilat az-Zayt» (Το Καραβάνι του Πετρελαίου) κάνει το ντεμπούτο του.

1954

✚ Η παραγωγή πετρελαίου αγγίζει το 1 εκατ. βαρέλια ημερησίως

Τον Μάιο του 1954, η παραγωγή πετρελαίου υπερβαίνει το 1 εκατομμύριο βαρέλια την ημέρα, για πρώτη φορά.

1955

✚ Εξερεύνηση και εργασίες σε εξέλιξη στην Rub 'al-Khali

Μεγάλα οχήματα Kenworth μεταφέρουν κάθε δύο εβδομάδες ζωτικής σημασίας προμήθειες προς τα πληρώματα που εργάζονται βαθιά στην έρημο. Σεισμικές και μαγνητικές έρευνες αναγνώρισης της βαρύτητας οδήγησαν σε διερευνητικές και διαρθρωτικές γεωτρήσεις στο τέλος της δεκαετίας.

1956

✚ Χτίστηκε η Κοινότητα «Udhailiyah»

Η κατοικημένη κοινότητα του «Udhailiyah είναι χτισμένη στην κορυφή του κεντρικού τμήματος του γιγαντιαίου πεδίου Ghawar, 125 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Abqaiq.

1957

✚ Σωστό μέγεθος του αποκάλυψε Ghawar

Μετά τη διαπίστωση του ακριβές μεγέθους, το πεδίο Ghawar μπαίνει στα βιβλία των ρεκόρ με το να είναι ο μεγαλύτερος τομέας πετρελαίου στον κόσμο που είναι γνωστός, με αποθέματα που εκτιμούνται αυτή τη στιγμή στα 80 δισεκατομμύρια βαρέλια.

1958

✚ Η παραγωγή πετρελαίου υπερβαίνει το 1 εκατ. βαρέλια ετησίως

Κατά τη διάρκεια του 1958, ο μέσος όρος παραγωγής της εταιρείας είναι περισσότερα από 1 εκατομμύριο βαρέλια πετρελαίου την ημέρα για πρώτη φορά.

1959

✚ Δύο Σαουδάραβες εντάσσονται στο Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Abd Allah Al-H. Turayqi και Hafiz Wahbah γίνονται οι πρώτοι δύο Σαουδάραβες που εντάσσονται στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας Aramco, όταν εκλέγονται στις 20 Μαΐου, 1959.

1960ς:Ανάπτυξη

Ο ρυθμός των δαπανών για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη επιταχύνεται τη δεκαετία του 1960. Η παραγωγή φτάνει τα 2 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα. Περαιτέρω ενίσχυση για την προώθηση απόκτησης υπαλλήλων από την Σαουδική Αραβία με την ίδρυση του Κολλεγίου πετρελαίου Ορυκτών το 1963 (αργότερα μετονομάστηκε King Fahd Πανεπιστήμιο Πετρελαίου και Ορυκτών).

1961

✚ Αρχίζει εξαγωγή του υγροποιημένου αερίου πετρελαίου (LPG)

Η πρώτη αποστολή του υγροποιημένου αερίου πετρελαίου (LPG) φορτώνεται σε ένα δεξαμενόπλοιο στο Ras Tanura.

1962

✚ Αθροιστική παραγωγή αργού πετρελαίου φτάνει 5 δισεκατομμύρια βαρέλια.

1963

✚ Aramco χορηγεί δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για γλύκανση του πετρελαίου

Δημιουργείται μια κατοχυρωμένη με δίπλωμα ευρεσιτεχνία, μια διαδικασία απόσταξης γλυκαντικών του πετρελαίου που αφαιρεί υδρόθειο και μειώνει την τάση ατμών, κάνοντας το αργό πετρέλαιο ασφαλές για μεταφορά με βυτιοφόρα.

1964

✚ Najat Husseinι η πρώτη επαγγελματίας γυναίκα υπάλληλος.

Najat Husseinι προσλαμβάνεται ως εκπαιδευτικός της υγείας και γίνεται η πρώτη εργαζόμενη από την Σ.Α με πανεπιστημιακή μόρφωση. Στο τέλος του 2010, στο προσωπικό περιλαμβάνονται περίπου 560 Σαουδικές γυναίκες με πανεπιστημιακά πτυχία, που εργάζονται σε θέσεις από μηχανικούς πετρελαίου μέχρι νοσηλεύτες, το μέρος του συνολικού γυναικείου εργατικό δυναμικό είναι περίπου 1.000.

1965

✚ Zafer H. Husseinι γίνεται ο πρώτος manager.

Zafer H. Husseinι εντάσσεται στην εταιρεία το 1952. Τρία χρόνια αργότερα, γίνεται διευθυντής του Τμήματος Διανομής Προϊόντων σε Dhahran.

✚ Η παραγωγή πετρελαίου φτάνει τα 2 εκατ. βαρέλια ημερησίως.

Η παραγωγική ικανότητα του τομέα Safaniya αυξάνεται κατά 150.000 βαρέλια την ημέρα φτάνοντας σε περισσότερα από 600.000 βαρέλια την ημέρα, μια αύξηση που βοηθά την εταιρεία να παράγει κατά μέσο όρο πάνω από 2 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα, ένα υψηλό ρεκόρ.

1966

✚ Τα νησιά Ras Tanura Sea Island ξεκινάν τη φόρτωση βυτιοφόρων

Οι υπερράκτιοι τερματικοί σταθμοί φόρτωσης αργού πετρελαίου που χτίστηκαν για τα μεγαλύτερα δεξαμενόπλοια ζωή, αρχίζουν τη λειτουργία στο Ras Tanura.

✚ Ενίσχυση της Octane με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για διαδικασία Αλκυλίωσης που αυξάνει παραγωγή των μεταφορών και άλλων καυσίμων.

1967

✚ Το αργό πετρέλαιο και παράγωγα προϊόντα υπερβαίνουν τα 2 εκατομμύρια βαρέλια ημερησίως

1968

- ✚ Η πρώτη εταιρεία που παράγει ένα δισεκατομμύριο βαρέλια αργού πετρελαίου σε ένα έτος
- ✚ Ανακάλυψη τομέα Shaybah μετά από δύο χρόνια σεισμικών εξερευνήσεων.

1969

- ✚ Πρώτη υπεράκτια μονάδα διαχωρισμού αερίου-πετρελαίου (GOSP) αρχίζει την λειτουργία του 40 χλμ. από Safaniya στον Περσικό Κόλπο.

1970ς:Εξέλιξη

Ετήσια παραγωγή αργού πετρελαίου σημειώνει κάτι περισσότερο από διπλασιασμό τα τέσσερα πρώτα έτη της δεκαετίας και το εργατικό δυναμικό σχεδόν διπλασιάζεται μέσα σε πέντε χρόνια. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, Aramco λειτουργεί τρία από τα μεγαλύτερα έργα στον κόσμο ταυτόχρονα. Η εταιρεία δεν αναλαμβάνει μια νέα ταυτότητα, όμως η κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας αρχίζει την σταδιακή διαδικασία απόκτησης της Aramco, και η εταιρεία παίρνει τη θέση του στο κέντρο του ενεργειακού τοπίου κόσμου.

1971

- ✚ Παραγωγή αργού πετρελαίου αυξάνεται κατά περισσότερο από 25%.

1972

- ✚ Τον Δεκέμβριο του 1972, το τέταρτο Sea Island έχει ολοκληρωθεί, προσθέτοντας δύο ακόμη θέσεις ελλιμενισμού για τα δεξαμενόπλοια.

1973

- ✚ Η σαουδαραβική κυβέρνηση αγοράζει ένα 25% ποσοστό συμμετοχής σε Aramco

1974

- ✚ Τον Αύγουστο του 1974, Faysal M. Al-Bassam ονομάζεται αντιπρόεδρος των Δημοσίων Υποθέσεων, ο πρώτος Σαουδάραβας που διορίζεται αντιπρόεδρος.
- ✚ Η σαουδαραβική κυβέρνηση αυξάνει το ποσοστό συμμετοχής της στην Aramco στο 60%.
- ✚ Ο τερματικός Ju'aymah Offshore Terminal, ανοίγει με δύο μονά συστήματα πρόσδεσης σημείο (SPMS) σε υπηρεσία με αρχική χωρητικότητα φόρτωσης του 1 εκατ. βαρέλια αργού πετρελαίου την ημέρα 24 χλμ βορειοδυτικά από Ras Tanura.

1975

- ✚ Αρχίζει σχεδιασμός κύριου Συστήματος Φυσικού Αερίου

Ανατέθηκε από την κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας να δημιουργηθεί κύριο σύστημα αερίου της Σαουδικής Αραβίας, ένα εθνικό σύστημα πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων που έχει σχεδιαστεί για να παρέχει όλες τις ανάγκες σε φυσικό αέριο και σε καύσιμο τις μεγάλες εξαγωγικές βιομηχανίες του Βασιλείου.

1976

- ✚ Θα γίνει η πρώτη εταιρεία που παράγει περισσότερα από 3 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου το χρόνο.

1977

- ✚ Η μονάδα Berri Gas αρχίζει την λειτουργία του.

Στις 29 Οκτωβρίου 1977, οι πρώτες από τις μονάδες του Master Gas System ξεκινά την λειτουργία του. Το Berri NGL Center παρέχει αέρια αντιμετωπίζονται ως πρώτη ύλη καυσίμων και χημικών στο βιομηχανικό συγκρότημα στο Jubail και υγροποιημένο φυσικό αέριο για εξαγωγή.

1978

- 🚧 Ολοκληρώνεται η Quraayah μονάδα επεξεργασίας θαλασσινού νερού

Το Quraayah, εργοστάσιο επεξεργασίας θαλασσινού νερού, το μεγαλύτερο στον κόσμο, παρέχει 4,2 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα σε επεξεργασμένο θαλασσινό νερό, αντικαθιστώντας το υφάλμυρο νερό υδροφόρου ορίζοντα για έγχυσης στον τομέα Ghawar ώστε να διατηρηθεί η πίεση δεξαμενή.

1979

- 🚧 Βιομηχανική πόλη Yanbu

Μετά από ένα διάταγμα 1975 Royal, η βιομηχανική πόλη του «Yanbu συνδέεται με αγωγό με σύστημα Μάστερ Aramco του φυσικού αερίου για ένα έτοιμο και χαμηλού κόστους παροχή καυσίμων και πρώτων υλών.

1980ς: Μετασχηματισμός

Η παγκόσμια πτώση των τιμών του πετρελαίου στη δεκαετία του 1980 προκαλεί την εταιρεία να ανασυνταχθεί και να γίνει πιο ευέλικτη. Παρά την ύφεση, θα υποβληθεί σε έναν σημαντικό μετασχηματισμό, που χαρακτηρίζεται από την πλήρη κυριότητα της εταιρίας από την κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας, το άνοιγμα του Exploration Petroleum Engineering Center (προσδοκίες), καθώς και το διορισμό του I. Ali Al-Naimi ως ο πρώτος πρόεδρος της Σαουδικής της Aramco. Μέχρι το τέλος της δεκαετίας, όλα τα κορυφαία στελέχη της εταιρείας είναι Σαουδάραβες και το ποσοστό των Σαουδάραβες στο εργατικό δυναμικό φθάνει το 73%.

- 🚧 Σαουδαραβική κυβέρνηση καταλήγει στο συμπέρασμα αγορά της Aramco

Η κυβέρνηση αυξάνει το ποσοστό συμμετοχής της στα διακλώματα αργού πετρελαίου της Aramco, την παραγωγή και τις εγκαταστάσεις στο 100%, με αναδρομική οικονομική ισχύς 1976.

1981

- ✚ Η επεξεργασία δεδομένων δημιουργεί προσδοκίες για Υπολογιστικό Κέντρο

Η επεξεργασία δεδομένων δημιουργεί το γεμάτο προσδοκίες EXPEC (Exploration and Petroleum Engineering Center) Computer Center , μία από τις μεγαλύτερες εγκαταστάσεις γεωεπιστημών πληροφορικής στον κόσμο.

1982

- ✚ Ολοκληρώθηκαν οι αγωγοί Ανατολής-Δύσης.

Δύο αγωγοί ολοκληρώθηκαν, συνδέοντας τις εγκαταστάσεις παραγωγής πετρελαίου στην ανατολική επαρχία με Yanbu της δυτικής ακτής. Μια γραμμή μεταφέρει υγρά φυσικού αερίου (NGL) από Sheddum και η άλλη παραδίδει αργού πετρελαίου από Abqaiq. Οι δύο αγωγοί είναι οι πιο προηγμένοι αγωγοί υδρογονανθράκων που κατασκευάστηκαν ποτέ.

- ✚ Εταιρεία σταματά την παραγωγή στο Well No 7

Η ανακάλυψη Wall Dammam No 7, είναι κλειστό σε παραγωγή μετά από σχεδόν 32,5 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου πάνω από 45 χρόνια.

1983

- ✚ Εγκαινιάστηκε το EXPEC

Στις 16 του Μαΐου του 1983, ο «Abd King Fahd ibn al-'Aziz εγκαινιάζει το EXPEC σε Dhahran. Η εγκατάσταση βοηθά την εταιρεία να προχωρήσει στην πρώτη γραμμή της τεχνολογίας σε παγκόσμιο επίπεδο, στη μηχανική εξερεύνηση, γεώτρηση και δεξαμενή.

1984

- ✚ Ιδρύθηκε η Vela International Marine Limited

Η θυγατρική Vela, αρχίζει τη λειτουργία της με τέσσερα δεξαμενόπλοια αργού πετρελαίου που μεταφέρει διυλισμένων προϊόντων της εταιρείας και του αργού πετρελαίου.

1985

- ✚ Πρώτη γυναίκα μηχανικός πετρελαίου στην Aramco.

Μετά την παραλαβή ενός μεταπτυχιακού στην εφαρμοσμένη μηχανική πετρελαίου από το Πανεπιστήμιο της Τούλσα στην Οκλαχόμα, η Na'ilah Mousli γίνεται η πρώτη γυναίκα μηχανικός πετρελαίου. Γίνεται μέντορας πολλών γυναικείων υπαλλήλων και γίνεται η πρώτη γυναίκα διευθυντής της εταιρίας, αναλαμβάνει την επίβλεψη της μηχανικής επανατροφοδότησης.

1986

- ✚ Αρχική περιοχή παραχώρησης αναδιατίθεται

Στα χρόνια που ακολούθησαν την αρχική παραχώρηση το 1933, και την συμπληρωματική σύμβαση παραχώρησης το 1939, η εξερεύνηση περιοχή μειώνεται. Το 1986, η κυβέρνηση απαιτεί να επεκτείνει τις δραστηριότητες εξερεύνησης και να συμπεριλάβει τους τομείς που έχει προηγουμένως παραιτηθεί.

1987

- ✚ Νέα Aramco Exhibit ανοίγει σε Dhahran

Θα αντικαταστήσει την αρχική έκθεση, η οποία άνοιξε το Dhahran στη δεκαετία του 1950. Η νέα μονάδα ανοίγει το 1987 για να βοηθήσει να εκπαιδεύσει το κοινό για την πετρελαϊκή βιομηχανία.

1988

- ✚ Saudi Arabian Oil Company (Saudi Aramco) είναι εγκατεστημένος

Στις 8 Νοεμβρίου του 1988, το Συμβούλιο των Υπουργών εγκρίνει ένα χάρτη για μια νέα εθνική επιχείρηση πετρελαίου - την Saudi Arabian Oil Company. Ένα βασιλικό διάταγμα που εκδίδεται από τον βασιλιά Fahd επικυρώνει την απόφαση αυτή, για την ίδρυση μιας νέας εταιρείας να αναλάβει όλες τις ευθύνες της Aramco.

- ✚ Πρώτη κοινή επιχείρηση διύλισης και μάρκετινγκ που θεσπίζονται στις ΗΠΑ

Μια θυγατρική εταιρεία και η Texaco προχωρούν στην δημιουργία της πρώτης κοινής εταιρείας διύλισης και επιχείρησης μάρκετινγκ, την Star Enterprise, στα ανατολικά και στις Ακτές του Κόλπου των ΗΠΑ

1989

- ✚ Πρώτη ανακάλυψη πετρελαίου στο κέντρο της Σαουδικής Αραβίας

Ανακοινώθηκαν οι πρώτες ανακαλύψεις πετρελαίου στην κεντρική Σαουδική Αραβία - στο Hawtah και Dilam, νότια του Ριάντ.

1990ς: Ο παγκόσμιος ρόλος

Η τελευταία δεκαετία του αιώνα είναι μια εποχή εφευρέσεων και επενδύσεων. Το ολοένα αυξανόμενο παγκόσμιο ρόλο που διαδραματίζει το Βασίλειο, και ως εκ τούτου η εταιρεία, στη δεκαετία του 1990 φαίνεται από τη διεθνή διαμάχη που συγκλονίζει την περιοχή του Κόλπου στις αρχές της δεκαετίας. Παράλληλα, συνεχίζει να σφυρηλατήσει διεθνείς δεσμούς με σκοπό να ενισχυθεί η επιχείρηση, ενώ αντιμετωπίζουν μερικές από τις πιο δραματικές διακυμάνσεις στις τιμές του πετρελαίου μέσα σε μία γενιά.

- ✚ Saudi Aramco βοηθά στη σταθεροποίηση αγορών στον κόσμο

Στις 2 Αυγούστου, 1990, το Ιράκ εισβάλλει στο γειτονικό Κουβέιτ. Η εταιρεία επικεντρώνεται στην παροχή βοήθειας για τη σταθεροποίηση των αγορών ενέργειας παγκοσμίως, με αποτέλεσμα την πρόσθετη παραγωγική ικανότητα. Μέχρι το τέλος του έτους, η μέση ημερήσια παραγωγή λειτουργεί σε ένα εκπληκτικό επίπεδο 8,5 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα, από 5,4 εκατομμύρια βαρέλια ημερησίως τον Ιούλιο.

1991

- ✚ 35% ποσοστό από κορεατικό διυλιστήριο

Επεκτείνουν την διεθνή παρουσία τους, όταν μια θυγατρική εταιρεία αγοράζει ένα 35% συμφέρον από την Εταιρεία Πετρελαιοειδών SsangYong (μετονομάστηκε σε S-Oil το 2000) στη Δημοκρατία της Κορέας.

1992

- ✚ Ανακάλυψη πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Ερυθρά Θάλασσα

Προσπάθειες εξερεύνησης κατά μήκος της παράκτιας πεδιάδας στην Ερυθρά Θάλασσα έχοντας αποτέλεσμα το 1992, με την ανακάλυψη του γλυκού φυσικού αερίου και συμπυκνωμάτων στο Midyan, κοντά στον Κόλπο της Άκαμπα.

1993

- ✚ Κυβέρνηση διευκολύνει την συγχώνευση του Samarec και Saudi Aramco

Με έδρα στη Τζέντα, Samarec είναι υπεύθυνη για ραφινάρισμα, το διεθνές μάρκετινγκ των προϊόντων και τη διανομή των προϊόντων πετρελαίου σε όλο το Βασίλειο. Τον Ιούνιο του 1993, ο βασιλιάς Fahd εκδίδει ένα βασιλικό διάταγμα για την επιβολή κυρώσεων της απόφαση ζτου Υπουργικού Συμβουλίου για τη συγχώνευση και τη λειτουργία στις εγκαταστάσεις του Samarec σε Saudi Aramco.

1994

- ✚ 40% συμφέροντος που αποκτήθηκε στην Petron

Θυγατρική της Saudi Aramco αποκτά το 40% του μετοχικού κεφαλαίου της Petron Corporation, της μεγαλύτερης εταιρείας διύλισης αργού πετρελαίου και εμπορία στις Φιλιππίνες.

1995

- ✚ Vela ολοκληρώνει το πρόγραμμα για την κατασκευή 15 supertankers

Το 1992, Vela ξεκινά ένα φιλόδοξο σχέδιο για τη ναυπηγική βιομηχανία προσθήκη 15 νέων πολύ μεγάλους μεταφορείς αργού (VLCCs) στο στόλο, το καθένα με την ικανότητα να μεταφέρουν περισσότερους από 2 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου. Το τριετές έργο ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 1995, όταν η Alphard Stars μεταφέρεται από τους Δανούς στην Vela.

1996

- ✚ Πρώτη ευρωπαϊκή κοινοπραξία

Η εταιρεία ανακοίνωσε την πρώτη κοινοπραξία στην Ευρώπη - η αγορά του ποσοστού 50% από την ελληνική ιδιωτικής διύλισης Motor Oil (Ελλάς) Διυλιστήριο Κορίνθου Α.Ε., και των μάρκετινγκ θυγατρικών της Avinoil Industrial Commercial and Maritime Oil Company, S.A..

1997

- ✚ Αναπτύχθηκε η POWER

Αναπτύσσουμε POWER (Parallel Oil-Water-Gas-Reservoir Simulator), έναν υψηλής ανάλυσης προσομοιωτή ταμιευτήρα για τη μοντελοποίηση και την πρόβλεψη της απόδοσης των σούπερ-γιγαντιαίων δεξαμενών.

1998

- ✚ Ο τομέας Shaybah ξεκινά την λειτουργία του.

Αν και ο τομέας Shaybah, 800 χιλιόμετρα νότια της Dhahran ανακαλύφθηκε το 1968, χρειάστηκε το πέρασμα 27 ετών για τους οικονομικούς όρους και βελτιώσεις σε γεωτρήσεις και άλλες τεχνολογίες ώστε η ανάπτυξη του τομέα να είναι εφικτή. Η ανάπτυξη αρχίζει το 1995 και τον Ιούλιο του 1998, ένα χρόνο νωρίτερα από το προγραμματισμένο, το πεδίο πετρελαίου Shaybah ξεκινά την λειτουργία του.

- ✚ Συγχώνευση δημιουργεί Motiva Enterprises, LLC

Αντικαθιστώντας μια προηγούμενη κοινοπραξία που ιδρύθηκε μια δεκαετία νωρίτερα γνωστή ως Star Enterprise, Saudi Refining Inc (SRI), μια θυγατρική εταιρεία, και η Texaco συγχωνεύονται στην Star Enterprise και από κοινού με τη Shell Enterprise Oil των Η.Π.Α. για να σχηματίσουν την Motiva Enterprises, LLC.

1999

- ✚ Σημαντικές αναβαθμίσεις ολοκληρώθηκαν

Η αναβάθμιση του διυλιστηρίου Ras Tanura, που ολοκληρώθηκε το 1998, αυξάνει το ποσοστό των υψηλής αξίας προϊόντων που το διυλιστήριο μπορεί να παράγει από κάθε βαρέλι του αργού πετρελαίου. Παράλληλα, θα ενισχύσουν εγχώρια δίκτυο των προϊόντων, την αύξηση της λειτουργικής αποδοτικότητας και την εξάλειψη περίπου

1.650 βυτιοφόρων καθημερινά από τις εθνικές οδούς, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας.

2000ς: Επιτεύγματα

Έχει ξεκινήσει η παραγωγή πετροχημικών με τους διεθνείς εταίρους. Η εταιρεία έχει ολοκληρώσει το μεγαλύτερο πρόγραμμα επέκτασης του κεφαλαίου στην ιστορία της. Ως μια πλήρως ολοκληρωμένη παγκόσμια ενεργειακή εταιρεία με συνεργασίες σε όλο τον κόσμο, προσφέρει την μακροχρόνια υπόσχεση στο Βασίλειο για να διασφαλιστεί η σταθερότητα της διεθνούς αγοράς πετρελαίου και την ασφάλεια του εφοδιασμού για τους καταναλωτές.

- ✚ Ανοίγει το Κέντρο Ερευνών και Ανάπτυξης (R & DC)

Το Νοέμβριο του 2000 το Κέντρο Έρευνας και Ανάπτυξης (R & DC) σε Dhahran. Ηγείται για την πρωτοποριακή ανάπτυξη και το επόμενο στάδιο της τεχνολογίας.

- ✚ Μια νέα οπτική

Με τη νέα χιλιετία η εταιρεία εισάγει το νέο λογότυπο. Η νέα εταιρική ταυτότητα παρουσιάστηκε στο Dhahran στις 24 Απριλίου.

2001

- ✚ Το εργοστάσιο Hawiyah Gas φυσικού αερίου αρχίζει την παραγωγή

Η μονάδα φυσικού αερίου Hawiyah αρχίζει τη λειτουργία με ικανότητα επεξεργασίας ύψους 1,4 δισ. κυβικά πόδια μη συναφή αερίου την ημέρα. Το εργοστάσιο ενισχύει την προμήθεια φυσικού αερίου του Βασιλείου κατά περισσότερο από 30%, τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και καυσίμων μονάδες αφαλάτωσης νερού, και τροφοδοτούν την πετροχημική βιομηχανία της χώρας.

2002

- ✚ Θυγατρική εταιρεία αποκτά συμφέροντα της Texaco στην Motiva

Saudi Refining Inc, θυγατρική της εταιρείας Aramco Services, παίρνει ένα 50% στην Motiva, την διύλιση και τις εμπορικές δραστηριότητες της εταιρείας που δραστηριοποιείται κυρίως στις ανατολικές Ηνωμένες Πολιτείες. Το υπόλοιπο 50% του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στην Shell.

2003

- ✚ Ανοίγει η Haradh Plant Gas

Βρίσκεται στο νότιο άκρο της Ghawar, η Haradh Plant Gas είναι η δεύτερη εγκατάσταση που επεξεργάζεται μόνο μη συναφή αέρια. Σχεδιασμένο για την επεξεργασία των 1.600.000.000 κυβικά πόδια την ημέρα των ακατέργαστων πρώτων ζωοτροφών γλυκών και ξινών αερίων, το εργοστάσιο ξεκινά την λειτουργία του τον Ιούνιο.

2004

- ✚ Εταιρεία αποκτά ενδιαφέρον για την Showa Shell

Μια θυγατρική εταιρεία αποκτά το 10% των μετοχών σε Showa Shell Sekiyu KK, ένα Royal Dutch / Shell διύλιση και εμπορία βραχίονα στην Ιαπωνία. Συμφωνούμε να παρέχουν Showa Shell με ένα ελάχιστο των 300.000 βαρέλια πετρελαίου. Το μετοχικό μερίδιο αργότερα αυξήθηκε σε σχεδόν 15%.

2005

- ✚ Κοινοπραξία με την Sumitomo Chemical Co

Θα σχηματίσουν μια κοινή επιχείρηση με τη Sumitomo Chemical Co, Ltd, της Ιαπωνίας, για να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο συγκρότημα διύλισης και πετροχημικών στο Rabigh στην ακτή της Ερυθράς Θάλασσας.

2006

- ✚ Οι νέες τεχνολογίες στο Haradh III

Η Haradh III είναι η πρώτη σημαντική προσθήκη για την παραγωγική ικανότητα, στη Saudi Aramco αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο, να συσσωρεύσει την τελευταία γεώτρηση και τεχνολογίες παραγωγής και την εφαρμογή τους σε ένα πρόγραμμα γεωτρήσεων που αναπτύχθηκε για έναν συγκεκριμένο τομέα.

2007

- ✚ Κοινοπραξία εταιρειών στην Κίνα

Θυγατρική εταιρεία της Saudi Aramco, η Sino Co. Ltd. (SASC) σύναψε συμφωνίες με την ExxonMobil, την Sinopec Corp και την Fujian επαρχιακή κυβέρνηση της Κίνας να σχηματίσουν δύο κοινοπραξίες: την Fujian Refining and Petrochemical Co. Ltd. (FRPC), (FRPC), επιχείρηση διύλισης και πετροχημικών, και Sinopec SenMei (Fujian) Petroleum Co Ltd (SSPC), μια επιχείρηση μάρκετινγκ.

2008

- ✚ 75η επέτειος σε Dhahran τον Μάιο.

2009

- ✚ Ολοκλήρωση έργου προγράμματος χωρητικότητας σε 12-εκατομμύρια βαρέλια

Ολοκληρώθηκε ένα πολυσταδιακό έργο, μεγάλης κλίμακας που εκτείνεται σε ολόκληρη την επιχείρησή. Επεκτείνει την παραγωγή και την ικανότητα επεξεργασίας του πετρελαίου, του φυσικού αερίου, υγρών φυσικού αερίου, διύλισης και πετροχημικών. Με αυτή την επέκταση, η μέγιστη βιώσιμη ικανότητα παραγωγής αργού πετρελαίου φθάνει τα 12 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα, σχεδόν το 15% της συνολικής παγκόσμιας ζήτησης πετρελαίου.

- ✚ Petro Rabigh, το πρώτο εργοστάσιο πετροχημικών αρχίζει την παραγωγή.

Σε συνεργασία με τη Sumitomo Chemical Co Ltd. της Ιαπωνίας, θα εισέλθουν στον κλάδο των πετροχημικών με την έναρξη λειτουργίας του Petro Rabigh, μια ολοκληρωμένη εγκατάσταση διύλισης και πετροχημικών.

2010ς:Αναδυόμενη Πρόσκληση

Μελλοντική στρατηγική της εταιρείας προβλέπει περαιτέρω καθετοποιημένη επέκταση και τη δημιουργία μεγαλύτερης αξίας από τους φυσικούς πόρους του Βασιλείου. Η καινοτομία και οι εταιρικές σχέσεις εξακολουθούν να αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της επιχείρησής, φέρνοντας ολοένα και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις πράξεις μας και συνδυάζοντας εξειδικευμένες δεξιότητες, τεχνολογίες και αποδεδειγμένες ικανότητες προς όφελος και των δύο. Διατηρείται η δέσμευση να είναι ο πιο αξιόπιστος προμηθευτής ενέργειας σε όλο τον κόσμο.

✚ Αποκαλυπτήρια GigaPOWERS

Τον Ιανουάριο, θα παρουσιάσει των απaráμιλλης τεχνολογίας προσομοιωτή, GigaPOWERS. Αυτή είναι η δεύτερη γενιά του προσομοιωτής POWER, τα οποία είναι μοντέλα κίνησης του υγρού σε δεξαμενές για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής.

✚ Πρώτη δοκιμή στον τομέα της Resbots

Τον Ιούνιο, οι μηχανικοί από το EXPEC Advanced Research Center αποδεικνύουν για πρώτη φορά ότι ειδικοί νανο-παράγοντες μπορεί να εγχυθούν και να παράγονται υπό συνθήκες που ζουν σε ένα πεδίο καλής παρατήρησης. Προγραμματιστές οραματίζονται ότι η Resbots θα είναι σε θέση να μετρήσει, να αναφέρει και να αλληλεπιδρά με το περιβάλλον της δεξαμενής για να παρακολουθεί και να μεταβάλλει τις ιδιότητες της δεξαμενής για να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του πετρελαίου.

2011

 Σχηματίζεται κοινοπραξία Sadara

Τον Νοέμβριο ανακοινώνεται η επίσημη σύσταση της Εταιρείας Χημικών Sadara, μια κοινή επιχείρηση με την Dow Chemical Company. Το συγκρότημα Sadara θα είναι μία από τις μεγαλύτερες ολοκληρωμένες εγκαταστάσεις χημικών στον κόσμο, και το μεγαλύτερο που κατασκευάστηκε ποτέ σε ένα μόνο στάδιο.

5.3. Διαμορφώνοντας το μέλλον

Μέχρι το 2020, η Saudi Aramco φιλοδοξεί να έχει εξελιχθεί από κορυφαία εταιρεία πετρελαίου και φυσικού αερίου που είναι σήμερα, σε μια πλήρως ολοκληρωμένη, πραγματικά παγκόσμια επιχείρηση ενέργειας και χημικών ουσιών με εκτεταμένες δραστηριότητες σε ολόκληρο τον κόσμο.

Έχει ως στόχο να διευκολύνει το αύριο με μια διαφοροποιημένη και βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας του Βασιλείου της Σαουδικής Αραβίας και να καταστήσει την δυναμική της Σαουδικής Αραβίας παγκοσμίως ανταγωνιστική στον τομέα της ενέργειας.

5.4. Στρατηγική πρόθεση της εταιρείας

Το όραμά για το μέλλον περιγράφεται καλύτερα μέχρι το 2020 η Στρατηγική Πρόθεση της εταιρείας:

- ✓ Διαμόρφωση επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, μέσω της δημιουργίας μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της αξίας του αργού πετρελαίου, να αναπτύξουν περαιτέρω αντισυμβατικά αποθέματα φυσικού αερίου του Βασιλείου και να γίνει κορυφαία παγκόσμια εταιρεία χημικών ουσιών και εταιρεία διύλισης.
- ✓ Στήριξη του Βασιλείου στην οικοδόμηση μιας ευημερούσας αγοράς ενέργειας με την προώθηση μια ενεργειακά αποδοτικής οικονομίας, την ανάπτυξη εναλλακτικών ενεργειακών επιλογών, και την οικοδόμηση ενός χαρτοφυλακίου της τεχνολογίας.
- ✓ Προωθώντας μια ευκίνητη, ευέλικτη και αποτελεσματική οργάνωση για την επίτευξη λειτουργικής αριστείας και παγκόσμιας κλάσης αξιοπιστία και την απόδοση της ασφάλειας μέσω της βελτίωσης της λειτουργικής αποτελεσματικότητας, ευκίνητη σε δραστηριότητες λήψης αποφάσεων και του προϋπολογισμού, διορατική στις μετρήσεις απόδοσης, τη βελτίωση της διαδικασίας των επιχειρήσεων.
- ✓ Οικοδομώντας την ικανότητα, τη γνώση, τις δεξιότητες για να βελτιώσουν τις διαδικασίες και τα συστήματα της επιλογής της ηγεσίας και την ανάπτυξη, την αξιολόγηση των επιδόσεων, της καινοτομίας, και της έρευνας. Θα δώσει το

προβάδισμα για την ανάπτυξη μιας οικονομίας στην Σαουδική Αραβία
βασισμένη στη γνώση

Εν ολίγοις, η εταιρεία έχει ως στόχο να απελευθερώσει το δυναμικό του λαού
και τις επιχειρήσεις και να την μετατρέψει από μια εταιρεία που το Βασίλειο
είναι υπερήφανο σε μια εταιρεία που ο ολόκληρος ο κόσμος θα είναι
περήφανος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ

ΜΟΝΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΡΩΣΙΑΣ Vs Η.Α.Ε.

6.1. Πατρική Απολυταρχία

Η **Ρωσία** είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα **πατρικής απολυταρχίας**. Το συγκεκριμένο μοντέλο συνεπάγεται μια πιο ιεραρχική σχέση μεταξύ του κράτους και της αστικής τάξης, των γραφειοκρατών και των άλλων δημοσίων υπαλλήλων οι οποίοι αποτελούν ένα μεγάλο μέρος της μεσαίας τάξης, αφήνοντας τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών μικρό, αδύναμο, και υπό τον εκφοβισμό των κρατικών αρχών. Το κράτος αναλαμβάνει την ευρύτερη φροντίδα των πολιτών με οικονομικά και κοινωνικά οφέλη με αντάλλαγμα την πολιτική υπακοή. Η νομιμότητα είναι συνάρτηση της εξουσίας και της προβλεψιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μονοκρατορίες δεν αναφέρονται σε εθελοντικές συμφωνίες με τους πολίτες, οι πατρικές μονοκρατορίες προσφέρουν μια συμφωνία-πακέτο σε μια πιο υποχωρητική και παθητική στάση του πληθυσμού. Το εμπορικό σήμα της πατρικής απολυταρχίας της Ρωσίας, είναι ότι το κράτος ελέγχει σε μεγάλο βαθμό την αστική τάξη. Οι πολιτικοί ηγέτες έχουν εξαναγκαστεί αποτελεσματικά στο να παίζουν με τους κανόνες του Κρεμλίνου. Ο ιδιωτικός τομέας της Ρωσίας δεν έχει διαπραγματευτεί την σχέση του σε μια σταθερή ισορροπία με το κράτος, περισσότερο έχει αναγκαστεί σε υποταγή.

Η ενέργεια έρεε από τη Μόσχα σε απομακρυσμένες περιοχές, ενώ η ίδια η Μόσχα έγινε μια άνομη πρωτεύουσα με άνοδο της εγκληματικότητας και της διαφθοράς. Οπλισμένοι σωματοφύλακες και δωροδοκίες αστυνομικών ήταν σημάδια των καιρών. Η οικονομία της Σοβιετικής Ένωσης είχε διαλυθεί, αλλά και η μετάβαση σε ελεύθερες αγορές είχε καθυστερήσει. Ο πληθωρισμός ήταν ανεξέλεγκτος, φθάνοντας σχεδόν το 900 τοις εκατό το 1993. Καθώς η ιδιωτικοποίηση προχώρησε, οι Ρώσοι με τις κατάλληλες διασυνδέσεις άρπαξαν περιουσιακά στοιχεία που πωλούνται από το κράτος σε τιμές ευκαιρίας όπως αναφέραμε και με αδιαφανείς επιχειρηματικές συμφωνίες. Από το δεύτερο του 1990, ένας συγκεκριμένος κύκλος ολιγαρχών είχε συγκεντρώσει αρκετά μεγάλη περιουσία και πολιτική επιρροή. Ο πληθωρισμός επιβεβαίωνε ότι η ποιότητα ζωής για το μέσο Ρώσο βυθιζόταν την ίδια στιγμή που η εισοδηματική ανισότητα αυξανόταν. Η οικονομική κρίση 1998 μετατράπηκε σε ύφεση και στην συνέχεια σε μια ελεύθερη πτώση. Μεταξύ 1997 και 1999, το ΑΕΠ της Ρωσίας παρουσίασε μείωση κατά πενήντα τοις εκατό, και το ρούβλι έπεσε από

περίπου έξι μονάδες έναντι του δολαρίου στο τέλος του 1997, σε σχεδόν είκοσι εννέα έναντι του δολαρίου δύο χρόνια αργότερα.

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος εξελέγη ως διάδοχος του Γιέλτσιν το 2000 και στη συνέχεια έγινε ο πρωθυπουργός το 2008, αφοσιώθηκε στην ανοικοδόμηση του κράτους, αποκεντρώνοντας την δύναμη, και αναζωογονώντας την οικονομία. Τα πέτυχε αξιοθαύμαστα σε όλα τα μέτωπα. Ο Πούτιν αποκατέστησε την αρχή του Κρεμλίνο, όπου οδήγησε σε έλεγχο του πληθωρισμού, με τη βοήθεια των υψηλών τιμών ενέργειας πέτυχε μέση ετήσια αύξηση του κράτους, όμως όλα αυτά ήρθαν σε βάρος των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων που είχαν εισαχθεί κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας.

Το κοινοβούλιο και η προεδρία εξακολουθούν να κατέχουν τις εκλογές. Σε τακτική βάση όμως έχουν αμαυρωθεί, με τον έλεγχο των μέσων ενημέρωσης, τον εκφοβισμό της αντιπολίτευσης, καθώς και παρατυπίες στην κάλπη. Το Κρεμλίνο έχει αποσβέσει την εξουσία του και έχει αποκατασταθεί το κράτος δικαίου-από το Κρεμλίνο δικαίου. Δεν είναι μια ανεξάρτητη δικαστική εξουσία. Οι περιφερειακοί διοικητές που είχαν συσσωρεύσει σημαντική δύναμη κατά τη διάρκεια της εποχής Γιέλτσιν ήταν εκλεγμένοι αξιωματούχοι. Άρχισαν να διορίζονται και να είναι υπόχρεοι στο Κρεμλίνο και όχι στο Πούτιν. Ο Πούτιν πάταξε τους πολιτικούς του αντιπάλους, αποδείχθηκε την πλήρης αποτυχία της πάταξης αυτονομίας στα μέσα ενημέρωσης, και περιορίστηκε στις δραστηριότητες των ξένων οργανισμών που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία. Μετά κατευθύνθηκε προς τους ολιγάρχες, εκείνους που συμφώνησαν να υποστηρίξουν το Κρεμλίνο ή να μείνουν έξω από την πολιτική ήταν, ως επί το πλείστον, εκείνοι που έσπρωξε πίσω, όπως ο Vladimir Gusinsky, Boris Berezovsky, και Mikhail Khodorkovsky, που τους εξαναγκάσει σε εξορία ή στη φυλακή.

Οι οικονομικές ελίτ της Ρωσίας πποήθηκαν, δεν αφομοιώθηκαν όμως. Ως εκ τούτου, ο ιδιωτικός τομέας στη Ρωσία είχε περιορισμένη πολιτική επιρροή. Στη Ρωσία, η επιχειρηματική κοινότητα εξαρτάται από το κράτος. Ως εκ τούτου, κατέληξε με ένα λιγότερο φιλόξενο και προβλέψιμο επιχειρηματικό περιβάλλον που εξακολουθεί να είναι όμηρος των ιδιοτροπιών του Κρεμλίνου-ένας από τους κύριους λόγους που οι ξένοι επενδυτές έχουν κρατήσει την απόστασή τους. Η επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία συνεπάγεται ένα παρόμοιο ποσό της γραφειοκρατίας, αλλά το αποτέλεσμα είναι μια επένδυση πιο ευάλωτη σε επιθετικές τιμές από το κράτος.

Ένα άλλο εμπόδιο που αντιμετωπίζει σήμερα η Ρωσία είναι η αμφίβολη αρμοδιότητα και η περιορισμένη πρόσβαση του σε διευθυντικά του όργανα. Το Κρεμλίνο έχει ανακτήσει σίγουρα εξουσία, αλλά η εφαρμογή της πολιτικής απαιτεί στήριξη σε γραφειοκρατίες που εμποδίζονται από αδράνεια, ανικανότητα και διαφθορά. Θέματα πολιτικής εμποτεύονται και υλοποιούνται από μερικά βασικά στελέχη-όπως η μακροοικονομική πολιτική, αντιμετωπίζονται σε γενικές γραμμές με καλούς χειρισμούς. Αλλά εκείνα που απαιτούν το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών και των περιφερειών, όπως οι υποδομές, είναι συνήθως ένα χάος. Η Ρωσία έχει μείνει πολύ πίσω όσον αφορά στην ανάπτυξη των δρόμων, σιδηροδρόμων, καθώς και άλλα είδη μεταφοράς και βιομηχανικών υποδομών.

Εν μέρει ευθύνεται η «κατάρτα του πετρελαίου». Με την πώληση του πετρελαίου και του φυσικού αερίου που αντιπροσωπεύουν πάνω από πενήντα τοις εκατό των εξαγωγών της χώρας και των ομοσπονδιακών εσόδων, η Ρωσία απέτυχε να αναπτύξει υψηλής τεχνολογίας τεχνογνωσία που αποτελεί βάση ζωτικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη σε πολλές άλλες χώρες. Το ενεργειακό εισόδημα προέρχεται πολύ εύκολα και, οδηγώντας μέχρι την ισοτιμία, κάνει άλλες εγχώριες βιομηχανίες λιγότερο ανταγωνιστικές. Κατά συνέπεια, τα έσοδα από την ενέργεια, έχουν διαφοροποιηθεί, εμπλουτίζοντας το Κρεμλίνο, που προέβλεπε προσπάθειες για τη συγκέντρωση εξουσίας. Ο τεράστιος τομέας της ενέργειας, των μεταφορών, και βιομηχανικών επιχειρήσεων βρίσκεται σε κρατικά χέρια. Αυτό σημαίνει ότι περίπου το ένα τρίτο του εργατικού δυναμικού εργάζεται στον δημόσιο τομέα. Επίσης, η μεσαία τάξη της Ρωσίας καλύπτει τώρα περίπου το τριάντα τοις εκατό των πολιτών της, αλλά ο πραγματικός αριθμός βρίσκεται κοντά στο δέκα τοις εκατό. Το μεγαλύτερο μέρος του υπόλοιπου είναι γραφειοκράτες της κυβέρνησης και άλλοι κρατικοί υπάλληλοι που είναι μέρος της μεσαίας τάξης μόνο όσον αφορά το εισόδημα τους, όχι από την άποψη της νοοτροπίας τους ή τη φύση των οικονομικών δραστηριοτήτων τους. Οι συγκεκριμένοι είναι απίθανο να ταραξουν τα νερά και να προκαλέσουν αλλαγές.¹⁶

Με την πραγματική επιχειρηματική τάξη της Ρωσίας τόσο μικρή και την εξαιρετικά πλούσια ελίτ που εκφοβίζεται σε πολιτική υποταγή, η χώρα δεν διαθέτει κινητήρα για πολιτική και οικονομική αλλαγή. Τέτοια αλλαγή θα μπορούσε ενδεχομένως να προέρχεται από την κορυφή προς τα κάτω. Ο πρόεδρος Dimitry Medvedev είναι πιο φιλελεύθερος από ό, τι ο Πούτιν, και τόνισε τη σημασία της οικονομικής διαφοροποίησης. Ωστόσο ο Medvedev έχει μόνο οριακές πιθανότητες στην πολιτική από την ανάληψη των καθηκόντων του 2008 και ο Πούτιν, ο οποίος φαίνεται να είναι επικεφαλής πίσω στην προεδρία, θα είναι ένας διαμεσολαβητής εξουσίας για τα

επόμενα χρόνια, γεγονός που υποδηλώνει την αφθονία του ίδιου για το αόριστο μέλλον. Επιπλέον, λιγότεροι από είκοσι πέντε τοις εκατό των ρώσων πολιτών πιστεύουν ότι η χώρα τους χρειάζεται δυτικού τύπου δημοκρατία, με σχεδόν εξήντα τοις εκατό προτιμώντας είτε σοβιετικού στυλ κυβέρνηση ή μια μοναδική μορφή της συμμετοχικής διακυβέρνησης σύμφωνα με «τις εθνικές παραδόσεις.»¹⁷ Οι περισσότεροι Ρώσοι επιθυμούν τη σταθερότητα του πατερναλισμού σε σύγκριση με την αβεβαιότητα της δημοκρατίας, ειδικά μετά την εμπειρία της δεκαετίας του 1990 τους ενθαρρύθηκαν στην εξίσωση της δημοκρατίας με τη διαφθορά, το χάος και την οικονομική παρακμή. Οι Ρώσοι είναι θερμοί στην ιδέα του καπιταλισμού, αλλά όχι στη φιλελεύθερη δημοκρατία

Λόγω της υποτονικής πολιτικής της, με επίκεντρο την ενεργειακή οικονομία, και τη συνεχή μείωση του πληθυσμού, η Ρωσία, δεν είναι έτοιμη να προσφέρει στον κόσμο ένα επιχειρηματικό μοντέλο που οι άλλοι θα σπεύσουν να μιμηθούν. Παρ' όλα αυτά, το εμπορικό σήμα της Ρωσίας ο όρος της «κυρίαρχης δημοκρατίας» ένα συγκεκριμένο υβρίδιο της δημοκρατίας το οποίο σε πολλές άλλες χώρες θα βρεθεί κατά τις επόμενες δεκαετίες. Πράγματι, η Ρωσία φαίνεται ήδη να θέτει τα πρότυπα για τη γειτονιά του. Οι δημοκρατικές ελευθερίες έχουν υποχωρήσει στις περισσότερες από τις σοβιετικές δημοκρατίες. Το Freedom House αναφέρει ότι το 2010, σύμφωνα με το πρότυπο των μέτρων της πολιτικής ελευθερίας, έντεκα από τις δώδεκα πρώην σοβιετικές δημοκρατίες (με εξαίρεση τις χώρες της Βαλτικής), είναι σε χειρότερη κατάσταση από ό, τι πριν από μια δεκαετία.¹⁸

Το εμπορικό σήμα της εκσυγχρονισμένης Ρωσίας θα αμφισβητήσει την δύση για τα θέματα της εξωτερικής πολιτικής, καθώς και την πολιτική. Ο Πούτιν ζήτησε από την αρχή όχι μόνο την ανασύσταση της χώρας στην εγχώρια αγορά, αλλά και να διεκδικήσει εκ νέου την επιρροή της γεωπολιτικής. Αποδείχθηκε μοναδικά έμπειρος στην αξιοποίηση του ρωσικού εθνικισμού, υποδαυλίζοντας και χαϊδεύοντας τις μεγάλες φιλοδοξίες της δύναμης του έθνους. Ο Πούτιν θέλησε να τελειοποιήσει την δημοτικότητα του στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, μέχρι τις Ηνωμένες Πολιτείες που φωνάζουν για έναν κόσμο όπου η επιρροή είναι πιο δίκαια κατανομημένη. Το 2007, για παράδειγμα, αναφέρθηκε στις ΗΠΑ ως μια ηγεμονία που στον «κόσμο στον οποίο υπάρχει ένα *master*, ένα *ίδρυμα*» και στο τέλος της ημέρας, «ο Πούτιν συνέχισε, «αυτό είναι ολέθριο όχι μόνο για το ίδιο το *ίδρυμα*, διότι καταστρέφεται και το ίδιο από μέσα.»¹⁹

Σχετικά με το εσωτερικό μέτωπο, το Κρεμλίνο έχει καταλήξει σε μια υβριδική προσέγγιση για την άσκηση της δύναμης του στο εξωτερικό. Από τη μια πλευρά, η

ίδια ως μεγάλη δύναμη, ενσωματώνεται στους G-8 και εργάζεται με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους Ευρωπαίους συμμάχους της για τη μείωση των πυρηνικών οπλοστασίων και για να χαλιναγωγήσουν τις πυρηνικές φιλοδοξίες του Ιράν. Από την άλλη πλευρά, η Μόσχα ενισχύει τακτικά τα διαπιστευτήριά της ως αντίβαρο προς τα δυτικά. Το Κρεμλίνο έχει διαμετρικά αντίθετη άποψη με Ουάσινγκτον σχετικά με την αντιπυραυλική άμυνα και τη διεύρυνση του NATO. Η Ρωσία εισέβαλε στη Γεωργία το 2008 και αναγνώρισε τις αποσχισθείσες περιοχές της Αμπχαζίας και της Νότιας Οσετίας ως ανεξάρτητα κράτη. Η Μόσχα και το Πεκίνο συνεργάστηκαν με τις χώρες της Κεντρικής Ασίας για να σχηματίσουν το Συμβούλιο Συνεργασίας της Σανγκάης (SCO) - ένα σώμα που, όπως και οι σύνοδοι κορυφής BRICs, χρησιμεύει ως μια εναλλακτική λύση για ιδρύματα που κυριαρχούνται από τα δυτικά.

Λόγω αυτής της προσέγγισης, η Ρωσία μπορεί να είναι έτοιμη να βοηθήσει στην οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ της δυτικής τάξης και ό, τι έρχεται στη συνέχεια. Η Μόσχα έχει μια μακρά διπλωματική ιστορία και εμπλοκή με τη Δύση, αλλά επίσης έχει σημαντική αξιοπιστία μεταξύ των αναδυόμενων δυνάμεων. Επιπλέον, η προσπάθεια του Ομπάμα για "επαναφορά" των σχέσεων μεταξύ Ουάσινγκτον και Μόσχας έχει αποδόσει καρπούς, την παραγωγή νέων επιπέδων συνεργασίας με το Αφγανιστάν, το Ιράν, και τον έλεγχο των εξοπλισμών. Ο διάλογος βρίσκεται σε εξέλιξη σχετικά με πληρέστερη σύνδεση της Ρωσίας με τη Δύση, ενδεχομένως μέσω της ρωσικής ένταξης στο NATO. Ειδικά εάν η Ατλαντική κοινότητα πετύχει την ενσωμάτωση της Ρωσίας στα θεσμικά της όργανα, μπορεί κάλλιστα να βρει στην Μόσχα έναν ιδιαίτερα χρήσιμο διαιτητή στις διαπραγματεύσεις της για το μεταδυτικό σχήμα.²⁰

6.2.Φυλετική Απολυταρχία

Η **φυλετική απολυταρχία** συνεπάγεται την ενσωμάτωση της μεσαίας τάξης σε μια πολιτική κοινότητα που ορίζεται περισσότερο από την φυλή και την γενιά παρά από το κράτος. Η νομιμότητα προέρχεται από την καταγωγή και την καταβολή των θέσεων εργασίας και του πλούτου στις ισχυρές οικογένειες. Η πολιτική τάξη είναι συνάρτηση κατά κύριο λόγο της φυλετικής προέλευσης. Τα **Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα** αποτελούν το κυρίαρχο παράδειγμα.

Τα πλούσια σε πετρέλαιο εμιράτα του Περσικού Κόλπου αποτελούν μία άλλη μορφή απολυταρχίας-μια παραλλαγή, η οποία προέρχεται όχι με βάση τον πατερναλισμό του ρωσικού κράτους αλλά την φυλή. Τα συντηρητικά καθεστώτα του Περσικού

Κόλπου βασίζονται για τη νομιμότητά τους σε φυλετικές παραδόσεις των πελατειακών σχέσεων και της εμπιστοσύνης. Με άφθονα έσοδα που προέρχονται από την ενέργεια, συμπληρώνοντας τα κυβερνητικά ταμεία, οι άρχοντες του Κόλπου έχουν ουσιαστικά εξαγοραστεί σχετικά με τη άδικη αναδιανομή του πλούτου μεταξύ των πολιτών τους. Η λαϊκή αναταραχή του 2011 τους συγκλόνισε σίγουρα, αλλά τα εμιράτα ξεπέρασαν την καταιγίδα και συναίνεσαν μόνο σε πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Παρά τη διάκρισή τους ως μερικά από τα πιο φιλελεύθερα κράτη του κόσμου, ένας συνδυασμός της φυλετικής αρχής και της οικονομική δύναμης δίνει σε αυτά τα αυταρχικά καθεστώτα αξιοσημείωτη δύναμη.

Από γεωπολιτική σκοπιά, τα κράτη του Κόλπου μειονεκτούν αριθμητικά σε σχέση άλλα αυταρχικά καθεστώτα όπως η Κίνα και η Ρωσία. Η μεγαλύτερη πολιτεία της χερσονήσου, η Σαουδική Αραβία, έχει πληθυσμό 28 περίπου εκατομμύρια, λιγότερο από το δύο τοις εκατό της Κίνας. Τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (ΗΑΕ), η οποία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη, έχει πληθυσμό περίπου έξι εκατομμύρια, μόνο το δεκαπέντε τοις εκατό από τους οποίους είναι πολίτες, οι υπόλοιποι είναι μετανάστες. Παρ'όλα αυτά, για μια σειρά από επιτακτικούς λόγους, τα κράτη αυτά θα συνεχίσουν να είναι μια γροθιά και να κατέχουν εξέχουσα θέση στη διαμόρφωση του αναδυόμενου παγκόσμιου τοπίου.

Αρχικά, ακόμη και με την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ο κόσμος θα συνεχίζει σε μεγάλο βαθμό να εξαρτάται από τα ορυκτά καύσιμα για το άμεσο μέλλον-ιδιαίτερα της Κίνας, όσο και η ζήτηση της Ινδίας για το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο μεγαλώνει. Συμπεριλαμβανομένου του Ιράν και του Ιράκ, είναι οι πατρίδες σε σχεδόν τα δύο τρίτα των γνωστών αποθεμάτων αργού πετρελαίου στον κόσμο, εξασφαλίζοντας ότι ο Περσικός Κόλπος θα παραμείνει στο προσκήνιο. Επιπλέον η επιρροή της περιοχής μεγεθύνεται από τα κρατικά επενδυτικά ταμεία της, που τροφοδοτούνται γενναιόδωρα από τα έσοδα που προέρχονται από την ενέργεια και τις επενδύσεις. Τα κράτη του Κόλπου είναι επίσης κοντά στους στρατηγικούς εταίρους των Ηνωμένων Πολιτειών. Επιπλέον, υπάρχει έντονη στρατιωτική παρουσία των Η.Π.Α., και υποστηρίζουν επιχειρήσεις σε Ιράκ και Αφγανιστάν, προστατεύουν την ροή του πετρελαίου, και αποτρέπουν την ιρανική απειλή. Η εκκαθάριση των πολέμων στο Ιράκ και το Αφγανιστάν έχει μειώσει το αποτύπωμα των Η.Π.Α. αλλά δεν είναι η εγγύτητα ή η σημασία των στρατηγικών δεσμών. Η Ουάσιγκτον έχει ήδη καταρτίσει αμυντικές δυνατότητες των χωρών του Κόλπου για να τις βοηθήσει να ελέγξουν το Ιράν.

Είναι επίσης αλήθεια ότι η πορεία των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων στον Περσικό Κόλπο είναι ένα σημαντικό τεστ για την παγκόσμια απήχηση του δυτικού μοντέλου-ειδικά στον απόηχο της εισβολής των Η.Π.Α. στο Ιράκ, ένας πόλεμος καθοδηγούμενος από την κυβέρνηση Μπους ως ένα άλμα-έναρξη της απελευθέρωσης της περιοχής. Με εξαίρεση το Ισραήλ, η δημοκρατία είχε έναν σκληρό χρόνο βάζοντας τις ρίζες στη Μέση Ανατολή. Η αραβική άνοιξη μπορεί τελικά να αποδειχθεί σημείο καμπής, αλλά οι μονάρχες του Κόλπου έχουν τουλάχιστον για την ώρα αρνηθεί να χαλαρώσουν την πιεσή τους προς στην εξουσία. Η απελευθέρωση της αυταρχικής θέσης του κόλπου είναι ιδιαίτερος σημαντική θα σηματοδοτήσει εκ των προτέρων μια αξιοθαύμαστη αλλαγή στις τύχες της δημοκρατίας.

Αυτή η δημοκρατική στροφή, όμως, δεν φαίνεται πιθανό να συμβεί κάποια στιγμή σύντομα. Το Μπαχρέιν ήταν η μόνη μοναρχία του Κόλπου που υπέστη εκτεταμένες και συνεχείς διαμαρτυρίες κατά τη διάρκεια της Αραβική Άνοιξη. Σε αντίθεση με τα άλλα εμιράτα του κόλπου, η οποία είναι κυρίως σουνίτες, το Μπαχρέιν κυβερνάται από μια σουιτική μοναρχία παρά την шиιτική πλειοψηφία του, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι οι σίιτες ήταν αυτοί που βγήκαν στους δρόμους. Επίσης, δεν αποτελεί έκπληξη, η Σαουδική Αραβία, η οποία έχει μια αρκετά μεγάλη шиιτική μειονότητα, απέστληλε αμέσως δυνάμεις στο Μπαχρέιν για να βοηθήσουν την κυβέρνηση από την εξέγερση. Οι Σαουδάραβες ήταν πρόθυμοι να καταπνίξουν εν τη γενέσει την προοπτική της шиιτικής αναταραχής που θα ερχόταν στο δρόμο τους.

Οι παραδόσεις της φυλετικής κοινωνίας είναι βαθιά ριζωμένες στον κόλπο, και θα λειτουργήσουν ως ένα ισχυρό φρένο στις πολιτικές μεταρρυθμίσεις για τις επόμενες γενιές. Οι ηγέτες προέρχονται αποκλειστικά από βασιλικές οικογένειες, είτε με κληρονομική διαδοχή ή αποφασίζεται από την κλειστή σύσκεψη μεταξύ του μονάρχη και του στενού κύκλου του. Οι άρχοντες του κόλπου εδραίωσαν την εξουσία τους με το άνοιγμα προς ισχυρές φατρίες και τις γραμμές της οικογένειας, το οποίο με τη σειρά του οδήγησε στην επέκταση του συστήματος της πατρωνίας μέσω των δικών του φυλών και τα οικεία δίκτυα τους. Στη μελέτη για τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, ένα ομοσπονδιακό κράτος που αποτελείται από επτά διαφορετικά εμιράτα, ο Ali Mohammed Khalifa παρατηρεί ότι, «οι περισσότεροι από τους υπουργούς που διόρισαν το υπουργικό συμβούλιο ήταν είτε μέλη των οικογενειών με απόφαση των κρατών ή εμιράτων ή πολίτες που ευθυγραμμίζονται με τέτοιες οικογένειες στη διαμόρφωση φυλετικής πολιτικής στην περιοχή.»²¹ Διορισμοί σε χαμηλότερα επίπεδα είναι από κοινού επιλογή ισχυρών οικογενειών. Σημειώσεις του Christopher Davidson

αναφέρουν ότι ιδιαίτερη προσοχή της κυβέρνησης εντοπίζεται στην *"πίστη της συγγένειας, τόσο εντός όσο και εκτός σε στενές οικογενειακές αποφάσεις"* και στο επίκεντρο παραμένει η ικανοποίηση για *«συνεχιζόμενη ανάγκη της ισχυρής υποστήριξης των φυλών.»*²²

Η νομιμότητα και το κύρος των αυταρχικών καθεστώτων στον Κόλπο, όπως στην Κίνα και τη Ρωσία, επίσης, εξαρτάται από την ικανότητά τους να εκπληρώσουν τις οικονομικές προσδοκίες των πολιτών τους. Στον κόλπο, το βασικό μέσο για να γίνει αυτό είναι η αναδιανομή του πλούτου: στο μπροστινό μέρος των άμεσων επιδοτήσεων και των θέσεων εργασίας από την κυβέρνηση προήλθαν από τα έσοδα των εξαγωγών ενέργειας. Όταν τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ιδρύθηκαν το 1971, το Άμπου Ντάμπι, το εμιράτο με τα μεγαλύτερα έσοδα προερχόμενα από την ενέργεια και με την μεγαλύτερη έκταση, ήλεγχε την κατάσταση, παρέχοντας περίπου το ενενήντα τοις εκατό του προϋπολογισμού της Ένωσης. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση κατασκεύασε δρόμους, δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και τηλεπικοινωνιακή υποδομή με την προϋπόθεση παροχής γης, στέγασης, και απασχόλησης σε όσους έχουν ανάγκη. Προσέφερε επίσης κεφάλαια για την κάλυψη του κόστους των γάμων μεταξύ υπηκόων των Εμιράτων. Όπως παρατηρεί ο Davidson, «έχει αναδειχθεί ένα σύμφωνο μέσα από το Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, μία άγραφη και σιωπηρή σύμβαση στην οποία το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού αποδέχεται τη νομιμότητα της πολιτείας, σε αντάλλαγμα με τη σταθερότητα και τα οφέλη της καλοπληρωμένης εργασία τους.»²³ Αφού οι πολίτες λοιπόν των ΗΑΕ, συμπεριλαμβανομένου και της πιο μορφωμένης και επαγγελματικά καταξιωμένης ελίτ, εξαρτώνται από την απλόχερη συμπεριφορά του κράτους για το εισόδημά τους, έχουν ελάχιστα κίνητρα για να αλλάξουν το πολιτικό status quo.

Αν η πίεση για πολιτική αλλαγή προκύψει, θα προέλθει κυρίως από την λαϊκή απογοήτευση για τις περιορισμένες ευκαιρίες κινητικότητας προς τα επάνω. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ένας αριθμός κυβερνήσεων του κόλπου παρουσίασε σημαντικά εγχώρια πακέτα δαπανών στις αρχές του 2011, ήταν ανήσυχοι για την αναταραχή που προκάλεσε η Αραβική Άνοιξη. Η Σαουδική Αραβία έχει δεσμευτεί για κοινωνικές δαπάνες περίπου 100 δισ. δολάρια και βοήθησε με πακέτα στήριξης του ταμείου για το Μπαχρέιν και το Ομάν. Αν και τα έσοδα που προέρχονται από την ενέργεια παρέχουν στις κυβερνήσεις τα μέσα για να εξαγοράσουν τις όποιες εντάσεις, η «κατάρτα του πετρελαίου» έχει οδηγήσει στην όξυνση των αριθμών των πολιτών-ιδιαίτερα των νέων-χωρίς τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την επαγγελματική εξέλιξη. Στη Σαουδική Αραβία, σχεδόν σαράντα τοις εκατό του πληθυσμού είναι κάτω από την ηλικία των δεκαπέντε, η μέση ηλικία για τους άνδρες είναι 23, και για τις

γυναίκες 19.²⁴ Οι προοπτικές απασχόλησης για πολλούς νέους Σαουδάραβες δεν είναι ενθαρρυντικές. Οι γυναίκες, ιδίως, γενικά παραμένουν εκτός εργατικού δυναμικού και έχουν περιορισμένες επαγγελματικές ευκαιρίες σε ανδροκρατούμενες φυλετικές κοινωνίες. Στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, οι ομογενείς κυριαρχούν στο χώρο εργασίας που αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ενενήντα τοις εκατό του εργατικού δυναμικού. Τα Εμιράτα, ακόμη και αν είναι οικονομικά ασφαλείς, όλο και δυσανασχετούν που ζουν σε μια χώρα στην οποία αντιπροσωπεύουν μια μικρή μειονότητα σε μια θάλασσα από ξένους, πολλοί από τους οποίους οι οποίοι είναι καλύτερα εκπαιδευμένοι και έχουν μια πολλά υποσχόμενη καριέρα.

Γνωρίζουν πολύ καλά την ανάγκη για την αύξηση των δεξιοτήτων τους και των προοπτικών απασχόλησης των πολιτών τους, ορισμένα από τα Κράτη του Κόλπου προσπαθούν σκληρά για να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους και να επενδύσουν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ώστε να καλλιεργήσουν ένα πιο ικανό εργατικό δυναμικό. Το Κατάρ έχει ανοίξει το Education City, μια αστραφτερή πανεπιστημιούπολη στην οποία τα Georgetown, Cornell, Texas A&M, το Carnegie Mellon, και άλλα πανεπιστήμια των ΗΠΑ προσφέρουν προγράμματα σπουδών. Στα ΗΑΕ, το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, μεταξύ άλλων διακεκριμένων ιδρυμάτων, έχει δημιουργήσει τμήμα. Εν τω μεταξύ, η Σαουδική Αραβία είναι στη μέση της κατασκευής έξι νέων πόλεων για να χρησιμεύσουν ως κέντρα του εμπορίου και της μεταποίησης, οι οποίες μέχρι το 2020 έχουν ως στόχο να παρέχουν ένα εκατομμύριο νέες θέσεις εργασίας.²⁵

Κατά τη διάρκεια των επόμενων γενεών, οι επενδύσεις στο πνευματικό κεφάλαιο των πολιτών των εμιράτων του Κόλπου, τους υπόσχονται να δώσουν συγκεκριμένες απολαβές σε πιο μορφωμένους και επικερδώς απασχολούμενους πολίτες. Ακόμα κι έτσι, όσο η μορφωμένη μεσαία τάξη διευρύνεται, είναι έτοιμη-όπως στην Κίνα και τη Ρωσία-για να είναι σύμμαχος και όχι αντίπαλος, στο απολυταρχικό κράτος που εμπλουτίζει. Εν τω μεταξύ, οι παραδόσεις των φυλών κατά κανόνα σε συνδυασμό με τα έσοδα από την ενέργεια είναι επαρκή για τη διατήρηση ενός βιοτικού επιπέδου ικανό για πολλούς που θα συνεχίσει να διασφαλίζει την πολιτική συμμόρφωση του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού.

Το Κουβέιτ είναι ένα εμιράτο του Κόλπου που έχει ενστερνιστεί μια πιο δημοκρατική μορφή διακυβέρνησης. Το 2010, πριν από τις εξεγέρσεις της περιοχής, το Freedom House κατέταξε το Κουβέιτ στην πιο δημοκρατική χώρα στον αραβικό κόσμο. Τα συγκεκριμένα οφέλη της στο πιο ανοικτό πολιτικό σύστημα, ωστόσο, ήταν λιγότερο από εμφανή. Οι ισλαμιστές και οι φυλετικοί συντηρητικοί κυριαρχούν στο

κοινοβουλίου του Κουβέιτ. Το αδιέξοδο μεταξύ της κυβερνώσας οικογένειας και του κοινοβουλίου έχει μπλοκάρει την οικονομική μεταρρύθμιση και τη διαφοροποίηση, αμβλύνοντας την ανάπτυξη. Τον Απρίλιο του 2009, εν μέσω διαφωνιών για τη διαδοχή του, καθώς και την οικονομική και κοινωνική πολιτική, ο εμίρης του Κουβέιτ διέλυσε το κοινοβούλιο-δεν είναι η πρώτη φορά που ο μονάρχης το πράτει. Αυτή η αναταραχή έχει μόλις περάσει απαρατήρητη στην περιοχή γείτονες του Κουβέιτ αναφορά συχνά στα πολιτικά προβλήματα της και στα πλεονεκτήματα της απολυταρχίας.²⁶ Επιπλέον, οι ξένοι επενδυτές έχουν ταχθεί υπέρ του πιο προβλέψιμου επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επικρατεί σε απόλυτες μοναρχίες, όπως το Κατάρ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Το Κουβέιτ δεν είναι η μόνη χώρα στην περιοχή όπου δίνει στην δημοκρατία μια αμφίβολη έννοια. Ο πειραματισμός στο Ιράκ του George W. Bush -δεν δημιούργησε την επιτακτική ανάγκη για μια συμμετοχική κυβέρνηση. Οι γείτονες του Ιράκ δεν έπρεπε να χάσουν τον Σαντάμ Χουσεΐν. Αλλά βλέπουν μια βαθιά δυσλειτουργική χώρα στην οποία νοθευμένες εκλογές παράγουν κυβερνήσεις που μαστίζονταν από εθνοτικές, θρησκευτικές, και φραξιονιστικές διαιρέσεις. Η βίαιη καταστολή των διαμαρτυριών στο Ιράκ κατά τη διάρκεια της Αραβική Άνοιξη μετα βίας παρεμβαίνουν στα φιλελεύθερα διαπιστευτήρια της κυβέρνησης. Η συνεχιζόμενη αντιπαράθεση μεταξύ σουνιτών και σιιτών του Ιράκ συνεχίζει να εντείνει το σχίσμα που εκτείνεται σε ολόκληρη την περιοχή. Αν μη τι άλλο, τα εμιράτα του Κόλπου έχουν ερμηνεύσει τις εξελίξεις στο Ιράκ ως μία προειδοποίηση για μη επικύρωση των δημοκρατικού κράτους.

Η αλλαγή είναι απίθανο να έρθει από έξω από την περιοχή και από το εσωτερικό. Αν και η Washington αγκαλιάζει τακτικά τη ρητορική του εκδημοκρατισμού στον αραβικό κόσμο και έκανε πίσω στην επέμβαση στη Λιβύη, είναι πιθανό να κάνει ελάχιστα για να αλλάξει το status quo, ειδικά μετά τις απογοητευτικές εμπειρίες προσπάθειας εξαγωγής της δημοκρατίας στο Ιράκ και το Αφγανιστάν. Τα συντηρητικά εμιράτα του κόλπου είναι γενικά ευχάριστοι οικοδεσπότες στην στρατιωτική παρουσία των Η.Π.Α. και θέλουν να την διατηρήσουν για τα επόμενα χρόνια. Η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να εξαρτάται από τα ορυκτά καύσιμα της περιοχής. Αν και η σταθερότητα στον κόλπο θα πρέπει να ενισχυθεί με την οικονομική διαφοροποίηση και τη σταδιακή πολιτική μεταρρύθμιση, οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν λίγα κίνητρα για να υπονομεύσουν τις απολυταρχικό καθεστώς με το οποίο έχει μια αμοιβαία εξαρτώμενη στρατηγική και οικονομική σχέση. Η φυλετική

απολυταρχία στον κόλπο, μεταξύ άλλων, είναι ζωντανή και έτσι θα παραμείνει έτσι για το άμεσο μέλλον.

Η Ρωσία και τα Εμιράτα του Κόλπου, είναι μόνο ένα πολύ ικρό δείγμα στις πάνω από εκατό μη-δημοκρατίες που επικρατούν στον κόσμο. Μερικά από αυτά τα ανελεύθερα κράτη θα κάνουν σίγουρα τη μετάβαση στη δημοκρατία κατά τις επόμενες δεκαετίες, πολλά όμως θα διατηρήσουν την μονοκρατορία τους και τα οφέλη που διατηρούν οι λίγοι από αυτές.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με την παρούσα εργασία θέλαμε να παρουσιάσουμε πως ορισμένα κράτη, κατέχοντας εταιρείες κολοσσούς σε ενεργειακό επίπεδο πέραν από τα κέρδη στο εσωτερικό του κράτους τους, χρησιμοποιώντας τις εταιρείες αυτές ως «όπλα» προσπαθούν να εκβιάσουν και να πετύχουν πολιτικούς σκοπούς προς όφελος της χώρας τους.

Κάθε χώρα στο άναρχο διεθνές σύστημα το οποίο κυριαρχεί στην διεθνή σκηνή προσπάθει να μεγιστοποιήσει την ισχύ της και την παρουσία της. Μπορεί πλέον ο κίνδυνος ενός παραδοσιακού πολέμου να μην είναι ορατός, ωστόσο πλέον ο πόλεμος γίνεται με άλλα μέσα, και αυτό δεν είναι άλλο από την οικονομία. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως όλες οι χώρες με μεγάλες κρατικές εταιρείες δρουν μόνο με γνώμονα την εποβολή ισχύος σε τρίτες χώρες, χαρακτηριστικότερο παράδειγμα όλων η Νορβηγία.

Μελετήσαμε την Ρωσία και την Αραβία, τα εργαλεία που χρησιμοποιούν για την χρηματοδοτησή τους, και τα στρατηγικά τους σχέδια για το μέλλον. Η έντονη και η δυναμική παρουσία των κρατικών ταμείων μας βοηθάει να κατανοήσουμε ότι εισερχόμαστε σε μια νέα εποχή.

Δεν μπορούμε να προβέψουμε το μέλλον αλλά τα κράτη με τόσο δυνατές εθνικές εταιρείες που επηρεάζουν όλο τον κόσμο και προωθούν τα εθνικά τους συμφέροντα, σίγουρα θα φροντίσουν για την διατήρηση και την επέκταση τους, ανεξάρτητα από τις εξελίξεις στην διεθνή πολιτική σκηνή.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Πλατιάς Αθανάσιος,(2012),αρ."Γεωπολιτική, Γεωοικονομία και Διεθνής Ανταγωνισμός"
2. Luttwak Edward,(1993)" *The Endagered American Dream*" (New York, London: Touchstone)σελ:35-6,
Luttwak Edward,(1999)," *Turbo Capitalism:Winners and Losers in the Global Economy*"(HarperXollins)κεφ.7
3. Μάριν Φέλντσιν,(2012),αρ. "Που πάει ο καπιταλισμός, Η κληρονομιά των Ρίγκαν και Θάτσερ"ΤΟ ΒΗΜΑ
4. Alex Callinicos,(2007): "Does capitalism need the state system?" Cambridge Review of International Affairs 20:4, 533-549
5. Stephen Resnick & Richard Woff (1994):" *Between State and Private Capitalism: What was Soviet "socialism"?*" Rethink Marxism: A journal of economies, culture, Stamp Society, 7:1,9-30
6. Ian Bremmer, (2010), " *The End of the Free Market, Who wins the war between States and Corporation,*" εκδ. Portfolio
7. Bryan J. Ballin, (23/9/2009)," *Sovereign Wealth Funds: A critical Analysis*"
8. Gal Luft,(21/5/2008), " *Sovereign Wealth Funds, Oil and the New World Economic Order*", Testimony House Committee on Foreign Affairs
9. Gaidar," *Collapse of an Empire*" σελ.105-9,239
10. Interview with Vagit Alekperov(" *revelation*")Gustfason,Wheel of Fortune,σελ. 5-14,54,(" *destroying the oil sector*"),Vagit Alekperov, " *Oil of Russia:Past,Present and Future*"(Minneapolis: East view press,2011)p.324
11. Freeland, (2009) " *Sale of the Century:The Inside story of the second Russian Revolution*"(London:Abacus),σελ.114-23, David E.Hoffman, " *The Oligarchs:Wealth and Power in the New Russia*"(New York:Public Affairs,2005)
12. Bartlomiej Nawak" *Foreign Direct Investment in Petroleum Sector in Poland*", Alojzy Nowak,Jeffrey W.Steagall, and Mina.N. Balliamounte, " *Globalization, Internatioanl Business and European Integration*", Warsam Centre for Europe,2004 σελ.215-233,συγκ. 223-226
13. Valcovas Miskinis (2004)" *Atamausstieg und Abhangigkeit. Energieversorgung in Litanen*", Osteuropa 54,no.9-10 σελ.238-24,συγκ.239-242. Heikoplins, (18/9/2002)" *Mazekiu Nafta sales Marks a Positive Trend for Russian Oil Companies*" FSU Oil and Gas Monitor(News Base)

14. <http://www.gazprom.com/about/>
15. <http://www.saudiaramco.com/en/home.html#our-company%257C%252Fen%252Fhome%252Ffour-company%252Ffour-history0.baseajax.html>
16. Aslund & Kuchins, "*The Russia Balance Sheet*", σελ.40-42,
Masha Lippman,(4/6/2007) "*Russia's Apolitical Middle*"Washington Post
17. The polling data is from December 2009. Levada Center, "*Russia votes*"
18. Fred Hiatt (5/7/2012), "*Around the world, Freedom is in Peril*"Washington Post
19. Vladimir Putin (10/7/2012), "*Prepared Remarks at 43rd Munich Conference on security Policy*".
20. Charles A. Kupchan(5,6,/2010), "*NATO's Final Frontier:why Russia should join the Atlantic Alliance*", Foreign Affairs
21. Ali Mohammed Khalifa,(1979), "*The United Arab Emirates:United in Fragmentation*" (Boulder Westview Press)σελ.60
22. Christopher M.Davidson(2006), "*After Shaikh Zayed :The Politics of Succession in Abu Dhabi and the UAE*",Middle East Policy
23. Christopher M.Davidson, (2005),"*The United Arab Emirates:A study in survival*",Lynne Rienner,σελ.90
24. Library of Congress,(9/2006) "*Country Profile Saudi Arabia*"
25. Jad Mouawad, "*The Construction site called Saudi Arabia*", New York Times
26. Yaroslov Trafimov, (9/4/2009),"*Kuwait's Democracy Faces Turbulence*", Wall Street Journal,
Robert Worth,(6/5/2008), "*In Democracy Kuwait Trusts,But Not Much*, New York Times
Andrew Hammond,(24/6/2009), "*Kuwait's Democracy Troubles Gulf Arab Rulers*",Reuters

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Umberto Eco, (1994), Πως γίνεται μία διπλωματική Εργασία, εκδ. Νήσος
- John Baylis & Steve Smith, (2007), Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής, εκδ. Επίκεντρο
- Αθανάσιος Πλατιάς, (1999), Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη, εκδ. ΕΣΤΙΑ
- Αθανάσιος Πλατιάς, (1999), Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική στον Θουκυδίδη, εκδ. ΕΣΤΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αθανάσιος Πλατιάς –Κωνσταντίνος Κολλιόπουλος, (2010), Thucydides on Strategy, εκδ. Ιανός
- Ian Bremmer, (2010), The End of the Free Market, Who wins the war between States and corporation, εκδ. Portfolio
- Daniel Yergin, (2011), The Quest, εκδ. The Penguin Press
- Kupchan, (2012), No one's world, εκδ. Oxford
- Andreas Wenger, Jeronim Perovic and Robert W. Orttung (2006), Russian business power: The role of Russian business in foreign and security relations
- Andreas Goldthan, Jan Martin Witte (2010), Global Energy Governance, εκδ. Brookings Institution Press Washington D.C.

- Yannis G. Mostrous Elliott H. Gue, David F. Dittman (2010) The Rise of the State, Profitable Investing and Geopolitics in the 21st Century.
- Margarita M. Balmaceda, (2008), Energy Dependency, Politics and Corruption in the Former Soviet Union, εκδ. Routledge
- Bill Paul (2007), Future Energy, How the new oil industry will change people, politica and portfolios. εκδ. Willy

ΑΡΘΡΑ

- Stephen Resnick & Richard Woff (1994): Between State and Private Capitalism: What was Soviet “socialism”? Rethink Marxism: A journal of economies, culture, Stamp Society, 7:1,9-30
- Adriam Wooldridge, (2012), The visible hand, State Capitalism. The Economist.
- Alex Callinicos, (2007): Does capitalism need the state system? Cambridge Review of International Affairs 20:4, 533-549
- Datz, Giselle (2008), “Governments as Market Players: state innovation in the global economy” Journal of international Affairs, vol. 62(1) 35-49
- Αθανάσιος Πλατιάς (2012), Γεωπολητική, Γεωοικονομία και Διεθνής Ανταγωνισμός.
- Evans, Graham & Newnham, Jeffrey, (1998), Penguin Dictionary of International Relations (Penguin Books)
- Winrow, Gareth M. (2008), Energy Security in the Broader Mediterranean European Security, 17:1, 161-183
- Atul Aneja, (2010): Geopolitics of Energy in West Asia: Competing Foreign Interests and Prospects for Regional Realignment, Strategic Analysis, 34:6, 833-842

- The Economist, (2012). The Oil Business, A high oil price is great for oil companies, but it also attracts competitors.
- Μάρτιν Φέλντισιν (2010), Που πάει ο καπιταλισμός, Η κληρονομιά των Ρίγκαν και Θάτσερ, το ΒΗΜΑ.
- Sanjaya Barn (2012): Geo-economics and Strategy, Survival: Global politics and Strategy, 54:3,47-58
- Robert Skidelsky,(2012). After the Crash:The Future of Globalisation, Survival: global politics and Strategy, 54:3, 7-28
- Giselle Datz, governments as market players state innovation in the global economy
- Marshall I.Goldman ,(2008),PETROSTATE: PUTIN, POWER AND THE NEW RUSSIA,Oxford: Oxford University Press
- Kathryn C. Lavelle,The business of governments:Nationalism in the context of sovereign wealth funds and state-owned enterprises
- Daniel W. Drezner, Sovereign Wealth Funds and the(in)security of global finance.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- <http://europa.eu>
- <http://www.gazprom.com/about/>
- <http://www.saudiaramco.com/en/home.html#our-company%257C%252Fen%252Fhome%252Four-company%252Four-history0.baseajax.html>
- http://www.energia.gr/article.asp?art_id=61667
- <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

<http://www.unipi.gr/pmsdes>

Πανεπιστήμιο Πειραιώς